

TÝNECKÉ LISTY

Měsíčník obce Velký Týnec • XXXV. ročník • Číslo 3/2025 • Cena 10,- Kč

VELKÝ
TÝNEC

4 Čím žijeme a co plánujeme na obci

8 Masopustní fotogalerie

9-10 Plesová a karnevalová sezóna skončila

14 Týnečtí senioři bilancovali rok 2024

Přesahy 55 minut se slovenským režisérem Dianiškou

EDITORIAL

Vážení čtenáři, s radostí vám přinášíme nové číslo našeho měsíčníku, které je nabitě informacemi o dění nejen v naší obci. V tomto vydání naleznete pestrou paletu článků o nadcházejících i uplynulých událostech, bohatou fotogalerii zachycující atmosféru našich kulturních setkání, a samozřejmě nezapomínáme ani na naše nejmenší, pro které jsme připravili hravé stránky s jarní tematikou. A jako vždy, je milým bonusem školní časopis Letem školním světem, plný inspirativních příspěvků od našich žáků a učitelů.

Mezi mnoha zajímavými příspěvky v tomto čísle bych vám ráda doporučila článek pana plukovníka Richarda Jílky, ve kterém nás informuje o významné novince v rámci Policie České republiky v Olomouci – o vzniku nového oddělení hlídkové služby. Toto nové oddělení je přímou reakcí na rostoucí potřeby, kterým čelí naše společnost. Jeho hlavním cílem je být v čas všude tam, kde je to potřeba. Zvýšená přítomnost policistů v ulicích, pravidelné prevence kriminality povedou ke zvýšení pocitu bezpečí všech občanů.

Pro ty z vás, kteří se zajímají o statistické údaje, pan plukovník Jílka připravil i přehled trestné činnosti v katastru naší obce za rok 2024.

Dobročinnost a pomoc druhým jsou základními kameny lidské solidarity a společenské soudržnosti. V dnešní době, kdy se stále častěji setkáváme s individualismem a odcizením, je důležité si připomínat, že každý z nás může přispět k lepšímu světu. Prosím, nalistujte si na nenápadný článek s názvem Pomoc pro Radku. I malá pomoc může přispět k velké věci.

V tomto čísle se s námi členové Klubu seniorů ve Velkém Týnci podělili o postřehy z jejich nedávné výroční schůze, a dokonce přidali i pár vtipných dat o jejich klubu. Jejich příspěvek je svědectvím o tom, jak důležité je pro ně setkávání se a dobrá nálada.

V rubrice Přesahy vám tentokrát přinášíme exkluzivní rozhovor s výraznou osobností současné divadelní scény, režisérem a dramatikem Tomášem Dianiškou. Jeho tvorba vyvolává silné emoce, od obdivu až po ostrou kritiku. Ale právě o tom velké umění je, nemyslíte? Provokovat, podněcovat k zamýšlení a nebojácně se dotýkat kontroverzních témat. Dianiškovy hry se vyznačují absencí patosu, zato oplývají notnou dávkou nadsázky a umělecké licence. Jeho osobitý styl, který se nebojí překračovat hranice konvencí, si získal pozornost diváků i odborné kritiky.

Přejeme vám příjemné čtení a věříme, že v našem měsíčníku naleznete informace, které vás zaujmou a potěší.

Vendula Vránová

Foto na titulní straně:

Masopustní veselí vyvrcholilo

1. března na týnecké zámecké zahradě

Foto: Milan Stacho

GDPR - „Tímto upozorňujeme čtenáře, že na akcích pořádaných obcí mohou být pořizovány fotografie. Mělo by se tak dít vždy zřetelně označenou osobou. Fotografie slouží jedinému účelu - jako materiál ke zveřejnění, zda daná konkrétní fotografie bude či nebude použita k prezentaci v obecním periodiku, zejména s přihlédnutím k její vypovídací schopnosti ve vztahu k akci, jež byla obcí pořádána. Fotografie takto nepoužité jsou následně skartovány. Pakliže si jako účastník takto dokumentované akce kdokoli z vás nepřeje být objektem fotografování a následného zveřejnění v obecním periodiku, sdělte toto prosím nejlépe osobě fotografa nebo případně zavčas na podatelnu obecního úřadu.“

BŘEZNOVÝ ÚVODNÍK

V březnu sedlák stromy prořezává, kabát při tom nesundává, praví se v jedné pranostice, která ale pro tento rok neplatí. Nějak nás ta příroda poslední dobou na těch ročních obdobích krátí. Loni bylo jaro, které jsme mohli počítat na dny, a letos to dopadlo podobně se zimou. Dá se říci, že skoro nebyla. Asi tam příroda to jaro od loňska přebývalo, tak nám ho nadělila o trochu více, než jsme zvyklí. Alespoň se trochu ušetřilo na topení a kabát si doma také v klidu odpočine. Venku by jen překážel. Na stromy však nezapomínejte. Trochu toho výchovného řezu potřebují. Někdy si říkám, že to není špatný „terminus technicus“. Kdyby se tak dal takový výchovný řez aplikovat na mládež, tak by možná ubylo problematického chování nezletilců na zastávkách a veřejných místech. Aby nedošlo k mýlce. Ten řez je třeba provádět s láskou a porozuměním, jinak lepší plody nepřinese.

Velevážené čtenářky, vážení čtenáři, všimli jste si také, co je letos všude krt-

čích hromádek? Na pastvině nad Vlčí hůrou jsem je mezi sebou pomyslně propojil a vyšel mi z toho komplikovaný labrynt. Na povrchu se hromádky od sebe lišily velikostí. V zemi to pak musí být šířkou chodeb. Asi v tom podzemním měste mají hlavní ulice, náměstí i postranní uličky. Mají nějaký územní plán, podle kterého je budují? Nebo tak činí chaoticky v honbě za potravou. Mají jednotlivé krtčí rody svoje teritoria? Co se stane, když se dva krtci potkají? Pozdraví se? Poprou? Nebo se jen s funěním minou? Takové otázky se mi začaly honit hlavou. Co vůbec víme o životě pudy? Vodu vnímáme jako živel, bez kterého by nebyl život. Máme k ní respekt jako k dárkyni života. Pohled na ni v nějakém potůčku nebo spořádaně plynoucí řece nás uklidňuje. Naši předci ji vnímali jako jednu obrovskou bytost, která komunikuje s vesmírem. O půdě však jako o živlu nepřemýšlíme. A přesto jím je. Je stejnou podmínkou k životu jako voda. A tak jsem se najednou nad tou krtčí hromád-

kou osmělil a zeptal se: „Jak se máš, hlíno?“ Pohladil jsem ji a přiložil ucho k zemi. Hluboké nerušené ticho mi bylo odpovědí. Ale snad jsem tu odpověď dostal už dřív od jednoho zemědělce. Říkal: „Já jsem tak vnitřně šťastný, když za sebou vidím poorané nebo zaseté pole. To je pocit, který se ani nedá slovy popsat. Nebo snad jedním. Modlitba.“ Stáli jsme tenkrát na polní cestě a zamýšleně hleděli na krajinu. Z její náruče si celý život bereme vše, co je třeba. Na konci svých dnů v ní pak najdeme klid a spočinutí. Co jí za to dát? Snad trochu péče a úcty. Vezmu s sebou tedy přístě hrábě a trochu tu pastvinu porovnam. Vždyť práce s půdou je nad všechny psychology. Nejlepší terapie, jakou znám. Dopřejte si ji také v tom technickém úspěchaném světě. Klid pudy přeji vám.

Stanislav Denk

Malá oslava velkých narozenin

© Petr Hanuška

Malá oslava proběhla na našem stavebním úřadě. Ing. Miloš Hlaváček oslavil v plné síle svou šedesátku

Vendula Vránová,
šéfredaktorka

Petr Hanuška,
redaktor

Stanislav Denk,
redaktor

Vladimíra Hacsíková,
redaktorka

Kamila Grmolenská,
redaktorka

Pavel Peňaška,
grafik

TÝNECKÉ LISTY - Periodický tisk územního samosprávného celku - měsíčník Obce Velký Týnec.

Vydává Obec Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, IČO 00299669. Ev. číslo MK ČR: E 12522. Ročník XXXV, číslo 3. Vyšlo 7. března 2025. Cena výtisku 10,- Kč. Adresa redakce: Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, e-mail: velkutyynec@velkutyynec.cz. Šéfredaktorka Mgr. Vendula Vránová Ph.D.

Redakční rada: PhDr. Petr Hanuška Ph.D., e-mail: starosta@velkutyynec.cz, Mgr. Stanislav Denk, e-mail: mistostarosta@velkutyynec.cz.

Grafická úprava: Pavel Peňaška, e-mail: penaska.pavel@centrum.cz. Tisk: PROFITISK, Chválkovická 5, 779 00, Olomouc.

Poznámka redakce: Uveřejněné příspěvky nemusejí být totožné se stanoviskem redakce.

KRONIKA

Kalendárium

8. února

Skautský ples

- Skaut VT a Čechovice - společenský dům - 20:00 hodin
11. února

Výroční členská schůze Klubu seniorů VT

- společenský dům - 15:00 hodin
13. února

Tajemné Beskydy

- přednáška - Knihovna VT - Kino VT - 18:00 hodin
15. února

Sportovní ples

- TJ Sokol VT - společenský dům - 20:00 hodin
22. února

Odpoledne s mangou a anime

- Knihovna VT - Kino VT - 14:45 hodin
- Společenský ples ve Vsisku**

- KpMČV+přátelé - Restaurace U Facků - 20:00 hodin
23. února

Maškarní karneval

- RC Čmelda+přátelé - společenský dům - 14:00 hodin
24. února

19. zasedání Zastupitelstva obce Velký Týnec

- společenský dům - 16:30 hodin
27. února

21. zasedání mikroregionu Království

- Cítov - 9:00 hodin

Další události

Vzhledem k tomu, že se blíží poslední měsíce výstavby dálnice Olomouc-Kory, součástí projektu je také náhradní výsadba stromů a keřů. Komise pro životní prostředí ve spolupráci s paní zahradnicí Kuchařovou vyhledává nejlepších, a hlavně smysluplná místa pro jejich umístění.

Úspěšně se rozběhla rekonstrukce kalové koncovky na ČOV Velký Týnec, kterou dotační částkou 1 milión korun podpořuje Olomoucký kraj. Dne 17. února proběhla operativní porada zastupitelstva obce, na které zastupitelé diskutovali o programu svého 19. zasedání.

Počasí

Zatímco leden byl nadprůměrně teplý, únor alespoň v mrazivých teplotách vplul do normálu. Dokonce na svatého Valentýna nasněžilo a díky zamrzlé půdě nám sníh po několik dnů zůstal. Zpočátku bylo pořád pochmurně zataženo, s mrazíky se téměř každý den ukázalo sluníčko. Hned bylo veseleji!

První dekáda. Noc: -5, -2, -4, -5, -6, -1, 2, 1, 2, -4. Den: 6, 4, 5, 5, 6, 4, 4, 5, 7, 6. Druhá dekáda. Noc: -6, 0, -1, -5, -7, -10, -10, -7, -11, -10. Den: 7, 2, 1, 1, 1, 0, 1, 1, 4, 3. Třetí dekáda. Noc: -7, -7, -4, -5, 0, -1, 3, 3, 2. Den: 3, 7, 5, 13, 7, 6, 8, 9.

Připravil Petr Hanuška

© Marie Vraštilová

První poslové jara jsou tady

Ze Starostova deníku

Výroční schůze klubu seniorů

12/02 V úterý 11. února proběhla tradiční výroční schůze Klubu seniorů Velký Týnec, na kterou jsem byl vedením organizace pozván. Musím říct, že je to vždy velmi příjemné přátelské setkání. Paní předsedkyně Draha Živcová přečetla výroční zprávu, paní jednatelka Mária Dvořáková seznámila přítomné s hospodařením klubu za rok 2024 a paní místopředseda Přemysl Teimer nastínil programový plán na letošní rok. Několik

informací o novinkách a plánech naší obce v letošním roce jsem si dovolil doplnit v rámci diskuse. Do klubu v současné době dochází 53 seniorů ze všech místních částí. Ze čtyř pětina jsou to ženy, což samozřejmě vzhledem k obecnému trendu nepřekvapuje. Klub je však nadále otevřený všem, kteří chtějí trávit část svého času s generáčními přáteli.

Zbytečná závora na Hradisku?

OBECNÍ POLICIE INFORMUJE

Vážení občané, opět po čase bych vás rád seznámil s děním ve Velkém Týnci pohledem obecní policie. Dle přijatých oznámení je největším problémem v obci stále doprava, zejména pak průjezd obcí. Na základě těchto poznatků proběhla v loňském roce instalace čtyř měřících radarů rychlosti. Slouží zejména k informativnímu měření, přičemž jeden z nich ukazuje i SPZ projíždějících vozidel. Instalovány byly ve Vsisku, ale také ve Velkém Týnci na příjezdu do obce, konkrétně na ulici Masarykova a Bystřická. V souvislosti s tím proběhne na základě žádosti občanů v části Vsisko a Komárov nová úprava rychlosti. V některých ulicích tak vznikne zóna s nejvyšší povolenou rychlostí 30 km/h. V problematice měření rychlosti v obci pravidelně spolupracujeme s dopravní policií z Olomouce. Dále jsem v oblasti občanského soužití zaznamenal porušování obecně závazné vyhlášky. Konkrétně se jednalo o používání hlučných strojů a zařízení. V souvislosti s tím upozorňuji, že je zakázáno zmíněné zařízení používat po celou neděli a svátky. A protože se blíží jaro, upozorňuji, že v sobotu lze například sekat zahradu v době od 8:00 do 18:00 hodin. Také bych chtěl upozornit občany, kteří venčí své čtyřnohé přátele, a to zejména větší plemena, aby je měli neustále pod dozorem. V minulosti jsem řešil jejich vzájemné napadení, kdy majitelka jednoho z nich utrpěla zranění. Dovolte mi upozornit i na stále opakující se přestupkové jednání v podobě porušování zákazu zastavení u místní pošty.

Opakujícím se problémem jsou rovněž odstavené automobily (vraky), které zde nechávají místní i přespolní obyvatelé. Za zmínku stojí rovněž kamerový systém, který se v poslední době opět ukázal jako efektivní. V minulém období se mi podařilo vypátrat řidičku vozidla, která u zdravotního střediska nabourala stojící vozidlo a z místa nehody ujela. Co se týče plánovaných událostí, tak v květnu společně s olomouckou dopravní policií uspořádáme pro děti z mateřské školky akci, která bude mít především preventivní charakter. Na základě pozitivních ohlasů z minulého roku ji budeme pořádat pravidelně. V neposlední řadě bych chtěl upozornit na nutnost zabezpečování svého majetku. Obecně platí, že velkou pomocí pro strážníky či policisty jsou samotní občané, kteří si všimají svého okolí. V případě zaregistrování podezřelých automobilů a osob vše prosím oznamujte na obecní policii. V případě mé nepřítomnosti pak na Policii ČR. V poslední době došlo v obci Svěsédlice a Přáslavici k vloupání do domů. Našeho katastru obce se však zatím zmíněná trestná činnost nedotkla. V rámci přijatých opatření se snažím celé území naší samosprávy několikrát denně projet tak, abych odradil případné pachatele trestné činnosti.

S přáním všeho dobrého Petr Kubenz, strážník Obecní policie Velký Týnec

Investice a údržba aneb na čem děláme

Rozsvítili jsme vánoční strom, postrašili nás rampušaři, silvestrovské špunty ještě leží na trávníku, a už máme ukrojené dva měsíce z nového roku 2025. Sněhu nebylo moc, a tak mohli zaměstnanci pracovat na jiných úkolech. Máme rozdělaný plot v areálu mateřské školky. Práce nám protahuje nepříznivý stav náletových dřevin kolem severozápadní části areálu. V podzimních měsících jsme odstranili pletivo, aby mohly být vykáčeny stromy, které byly v nedobrému stavu, ale podrobnější průzkum dal za pravdu těm, kteří nad zdravotním stavem dřevin lámali hůl. Podle nového posudku je nutné udělat daleko radikálnější řez, než jsme plánovali. S tím však musíme počkat na schválení na veřejném zasedání na konci února. Pak dokončíme prořez a bude následovat nová výsadba dřevin, které jsou pro toto místo vhodnější. Dalším krokem je natažení nového pletiva na stávající betonové sloupky.

Také proběhla prořezávka dřevin kolem Týnecky ve Vsisku směrem ke trati. Místní pejskaři určitě ocení úsilí naší pracovní skupiny. Keře a převislé větve bránily pohodlnému průchodu. Přijďte si projít příjemnou pěšinku od třítrámového mostu, kde můžete pokračovat dál do Grygova, nebo si udělat okruh po některé z polních cest. Obec plánuje doplnění stromů v alejích kolem této vycházkové trasy, a to nejen ve Vsisku, ale všude, kde je to vhodné. Mají vzniknout nové aleje v místech, kde dřív bývaly polní cesty, ale o tom někdy jindy.

Vyčištěná polní cesta vedoucí od Třítrámového mostu do Grygova

Ve Vsisku ještě chvíli zůstaneme. V posledním únorovém týdnu se ohlásila

stavební firma, která započne s výstavbou pamprekového hřiště. Po dlouhých bojích s úředním šimlem se může konečně začít a do prázdnin má být hotovo. Snad potěší srdce nejen sportovců, ale i těch nejmladších z Malé Vídne, jak je Vsisko neformálně nazýváno, informací o plánované rekonstrukci dosluhujícího multifunkčního hřiště na návsi. Naše stavební četa začala nesměle osekávat omítku na stěně podél hrací plochy. Účelem jejich práce je zjistit stav podkladu a následně se rozhodne, jakým způsobem budeme dál zeď ošetřovat. Je to jen začátek. V letošním roce bude provedena kompletní rekonstrukce hrací plochy včetně oplocení a v roce příštím dojde i na zbývající část s herními prvky pro nejmenší. Je jasné, že v určitých momentech výstavby bude některá část areálu uzavřena pro veřejnost.

V areálu čistíčky odpadních vod probíhá výměna kalové koncovky. Tato výměna je součástí dlouhodobého procesu modernizace systému čištění odpadních vod. Počet občanů v naší obci roste a rostou i požadavky ekologů. Dalším střípkem do mozaiky je plánovaná instalace fotovoltaiky v areálu. Sluníčko nám pomůže snížit spotřebu energie v místě instalace a v případě přebytku ji můžeme spotřebovat někde jinde.

Když jsme u těch trubek a armatur, musím zmínit práce ve dvoře společenského domu. Tady byly dodatečně vsazeny zpětné klapky do potrubí. Vynutila si to neblahá zkušenost s přehlcenou kanalizací, způsobenou prudkými dešti v obci. Máme to ještě v neblahé paměti. Vlastně to potrápilo nejednu nemovitost.

Na závěr vám pomohu nahlédnout do blízké budoucnosti. Z těch velkých investic nás čeká dokončení komunitního centra. Díky zastřešení a montáži oken mohly zahájit práci řemesla uvnitř. Dílo bude předáno v průběhu prázdnin a po zkušebním provozu bude následně předáno do užívání. Obyvatelům bytového domu č. 114 na Masarykově ulici dlužíme dlouho plánovanou výměnu pavlače ve dvorním traktu.

V základní škole nás čeká kompletní rekonstrukce dvou učeben. Nové třídy přivítají své žáky v září tohoto roku. Rádi bychom dokončili nový kabát - fasádu celého průčelí budovy nové školy. Ani naše mateřská škola nemůže zůstat stranou. Kromě už zmiňovaného oplocení plánujeme zastřešení hlavního vstupu do budovy školky. Personál i rodiče vědí, že odкрыté schody jsou hlavně v zimních měsících zrádné.

© 5x Miroslav Zdráhal

Instalování nové kalové koncovky na ČOV Velký Týnec

Pro samou práci nemůžeme zapomenout na zábavu. Povodíme medvěda a pochováme basu, ochutnáme víno na týneckém koštu, zapijeme pivem masné dobroty na gulášových slavnostech, párkrát se venku okoupeme a přivítáme

nové prvňáčky do školy. A na podzim uvidíme, jak dopadly naše plány.

Miroslav Zdráhal
Autor je místostarostou obce pro stavební záležitosti

Opravy na hřišti ve Vsisku začínají

Výstavba komunitního centra Velký Týnec vstupuje do závěrečné fáze

Pan Josef Prečan oslavil osmdesátku

Na konci ledna jsme spolu s panem starostou navštívili oslavence pana Josefa Prečana, který oslavil krásné životní jubileum. Jožinku, ani nevíš, jak jsem ráda, že právě ty patříš tzv. do mého rajonu a já jsem mohla za celou naši obec ti popřát hlavně pevné zdraví. V našem věku to není žádná fráze, ale upřímné přání přímo od srdce. A tak mi dovol, abych ti položila několik otázek. Chci zavzpomínat na tvé rodiče, kteří mi byli za kmotry a biřmování. Na tvé sourozence a vůbec na život, jenž tak rychle ubíhá.

Kde ses narodil? Kolikáté dítě jsi byl?
Narodil jsem se doma v našem domě jako druhý ze sourozenců. Tak to napřed bývalo. V každé vesnici byly porodní babky a ty nás přivedly na svět. První se narodil František, jméno dostal po tatínkovi. Druhý jsem já a jméno nosím po svém stařečkovi Prečanovi anebo i dědečkovi Skopalíkovi. Vlastně ani nevím, ale udělali to rodiče fikaně. Ani jeden dědeček se neurazil. Třetí se narodila sestra Maruška, čtvrtý je bratr Zdenek a poslední se narodil bratr Jaromír.

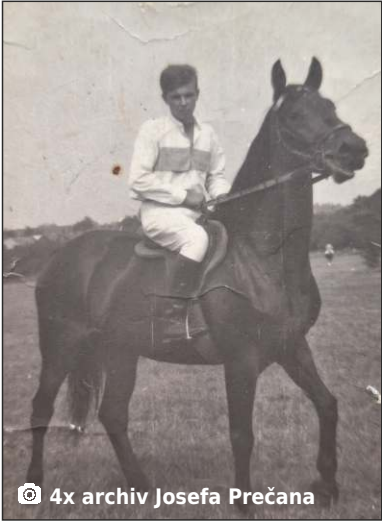

Jak vzpomínáš na své dětství. Kde jsi navštěvoval školu a pamatuješ si na své kantory? Kdo byl u tebe oblíbený učitel?
Školu jsem navštěvoval ve Velkém Týnci. Na prvním stupni nás učil pan učitel Hruška, který vedl včelařský kroužek a já jsem do něj chodil. Na druhém stupni byla naše třídní učitelka paní Baueřová, ale můj oblíbený kantor byl pan Zdeněk Vychodil a také paní učitelka Dokoupilová.

Že jsi miloval koně, to ví celá naše rodina. Dokonce jsi jezdil dostihy, je to tak?
Jako kluk jsem hrával fotbal, pinec a rád jsem jezdil na koních. Vypomáhal jsem rodičům na poli i doma. Měli jsme velké

hospodářství a práce bylo hodně. Chovali jsme krávy, koně, prasata a drobné zvířectvo. Když byli v roce 1959 rodiče donuceni vstoupit do JZD, tak byly u nás ustájeny koně z celého družstva, o které se staral můj tatínek. Ten koně miloval a nesl znárodnění moc špatně, ostatně tak jako každý sedlák. Moc mě mrzí, že se nedožil toho, že majetek byl vrácen. Bohužel.

Kolik měl strejda koní? Pamatuješ si jejich jména? Já si vybavuji jen Riu a Bleska.
Družstvo založilo jezdecký oddíl, kde jsem s bratrem Fanošem a mými kamarády Ivošem Kolářovým, Laděm Běhálkem, Josefem Plachým a Vaškem Dosoudilem jezdil provinční závody. Můj kůň se jmenoval Sylva. Další jména koní byly Peruán, Var, Ría, Darja, Laura, Blesk. Mé mládí bylo krásné a troufám si říct, že dnešní děti o mnohé přicházejí. Mají sice jiné možnosti, což je pravda, ale tu radost v kruhu rodiny nikdo nenahradí. Jak sama vzpomínáš na ty společné nedělní odpoledne, tu legraci u nás na dvoře. To jsou už jen vzpomínky, ale krásné a nezapomenutelné.

4x archiv Josefa Prečana

A co maminka?
Maminka pracovala na kravíně jako dojčička. Byla moc šikovná na ruční práce. Krásně vyšívala, pletla, háčkovala. Dodnes má moje manželka schovaný pletený svetr s norským vzorem. Škoda, že mé dcery tento dar nepodědily.

Nemohu se nezeptat na vojnu. Ty starý tankista, co nám o tvé službě povíš. A máš pocit, že dnešním chlapcům by vojna neškodila?
Dne 1. října 1964 jsem narukoval na vojnu do Poddůstojnické školy v Žatci. Učili jsme se základy vojenského cvičku, střelbu jak z pistole, tak z tanku. Můžu se také pochlubit tím, že jsem navcvičoval Spartakiádu a v roce 1965 jsem vystupoval na Strahově. Cvičení vojáků na každé spartakiádě bylo vrcholem krásy!!! Na to jsem opravdu pyšný. Po ukončení školy naše rota byla převelena k bojovému tankovému pluku do Rakovníka. Byli jsme dokonce vybráni na vojenskou přehlídku na Letenskou pláň, která se konala 9. května pod záštitou vlády prezidenta Antonína Novotného. Jak vidíš, vojna byla pestrá, rád na ni vzpomínám. Odcházel jsem jako četař a velitel tanku. A dnes? Myslím si, že dnešní mládeži by nějaká ta disciplína, slušnost a pořádek určitě neškodil.

Jak jsem zmínila, že jsi miloval koně a zvířata, tak také vím, že jsi celý život pracoval v jednotném zemědělském

VŠECHNO NEJLEPŠÍ

V měsíci březnu blahopřejeme k významným životním milníkům těmto našim spoluobčanům

- 101 let**
Josef Marek z Velkého Týnce
- 88 let**
Oldřich Stroupek z Velkého Týnce
- 86 let**
Marie Hlušíková ze Vsiska
- 85 let**
Anna Grézlová z Velkého Týnce
- 84 let**
Anna Smékalová z Velkého Týnce
- 82 let**
Marie Mertová z Velkého Týnce
- 80 let**
Bronislava Skopalová z Velkého Týnce
- 75 let**
Marcela Losertová z Velkého Týnce
Miroslav Lovčinský z Čechovic
- 70 let**
Anna Stratilová z Čechovic
Jaroslava Navrátilová z Velkého Týnce
- 60 let**
Luděk Zatloukal z Velkého Týnce
Petr Drápal z Čechovic
Ivana Heinzová z Velkého Týnce
Jiří Krausz z Velkého Týnce

Připravuje Radka Tomečková, matrikářka obce

VZPOMÍNÁME

Odešel,
ta rána v srdci stále bolí,
zapomenout nedovolí

Dne 9. března 2025 vzpomeneme již 11. smutné výročí úmrtí mého manžela a tatínka

pana Václava Dosoudila

Manželka Jiřina, dcery Jitka a Iveta a vnučka Sonička

Tichou modlitbou na něj vzpomeňte prosím, kdo jste ho znali

družstvu v Týnci. Jak na toto období vzpomínáš?

V družstvu jsem byl spokojený. Jak jsem se zmínil, dostal jsem základy od mých rodičů a práce mě vždycky bavila. Pracoval jsem v rostlinné výrobě a později ve chmelu jako traktorista.

Rodina. Oženil ses, narodily se ti dcery. Máš vnuky. To je rozsáhlé téma, protože rodina pro tebe hodně znamená. Pověz nám něco ze soukromí.

V roce 1971 jsem se oženil s Nadkou Poučenskou z Komárova. Narodily se nám dvě dcery, Simonu a Marcelu. Daly nám dva vnuky Filipa a Matyho, z kterých máme velkou radost a jako správní prarodiče je tak trochu rozmazlujeme. Jezdíme na výlety, na pstruhy atd. S mojí ženou letos oslavíme neuvěřitelných 54 roků společného života. Je to až k nevíře, jak život rychle letí. Jako rodina jsme hodně cestovali po naší republice i po Slovensku. Milujeme Tatry, kam se rádi vracíme. Později už jen s manželkou jsme projeli takřka celou Evropu. Jsem šťastný a pyšný na svoji rodinu. Byli a jsme si vždycky oporou i v těch těžkých životních situacích, které vám život přinese a vy to snáz společně přijmete. Takový je prostě život. Přinese vám spoustu krásného, ale taky mnoho překážek. Přesto jsem šťastný, jak jsem ho prožil, a doufám, že mě ještě spousta dobrého čeká. Vzpomínám na naši chmelařskou partu, kterou vedl nejdříve pan Peřina a poté pan Lěman. Na mé spolupracovníky Vlastika Živce, Standu Plachého, Tondy Glaudera, ale i na ty, co nás předešli na Pravdu Boží – na Vojtu Szabového nebo na Pepu Janečku. Ale nejčastěji vzpomínám na mé rodiče, prarodiče a bohužel už na mé sourozence. Jsou to vzpomínky, ale krásné a živé.

Joško, jsem velice ráda, že jsi splnil své slovo a přijal jsi mě s mojí žádostí o tento rozhovor. Já osobně můžu říct, že Prečanovi byla naše druhá rodina. Milovali jsme s bráškem nedělní odpoledne u vás v obýváku. To teplo z piliňáků a nezaměnitelný strejdův smích. Tetina trpělivost, když mě učila háčkovat. Dnes bych ji tak potřebovala. A v neposlední řadě, jak jsi mě pomáhal s Ondrem. Mnohdy to nebylo lehké a tys mě nikdy neodmítl a dělal jsi mu náhradního dědečka. Za to všechno jsem ti tak vděčná, a to bych mohla pokračovat a pokračovat. Byl by z toho román... A proto ještě jednou Ti ze srdce přeji pevné zdraví a Boží požehnání pro celou tvoji rodinu.

Ptala se Vlastimila Coufalová
Autorka je zastupitelkou obce a předsedkyní Komise pro sociální záležitosti ZO VT

Týnecké listy vyhlašují soutěž ♥ O FOTKU MĚSÍCE

**Nejoriginálnější fotka bude oceněna
každý měsíc poukázkou* na nákup
v Olympii Olomouc v hodnotě 300,- Kč**

* po zveřejnění k vyzvednutí na sekretariátu OÚ ve Velkém Týnci

Soutěží se ve dvou kategoriích

Život v naší obci

Do kategorie patří snímky zachycující člověka
při práci, odpočinku, zábavě, ale i portréty či akty.

Svět kolem nás

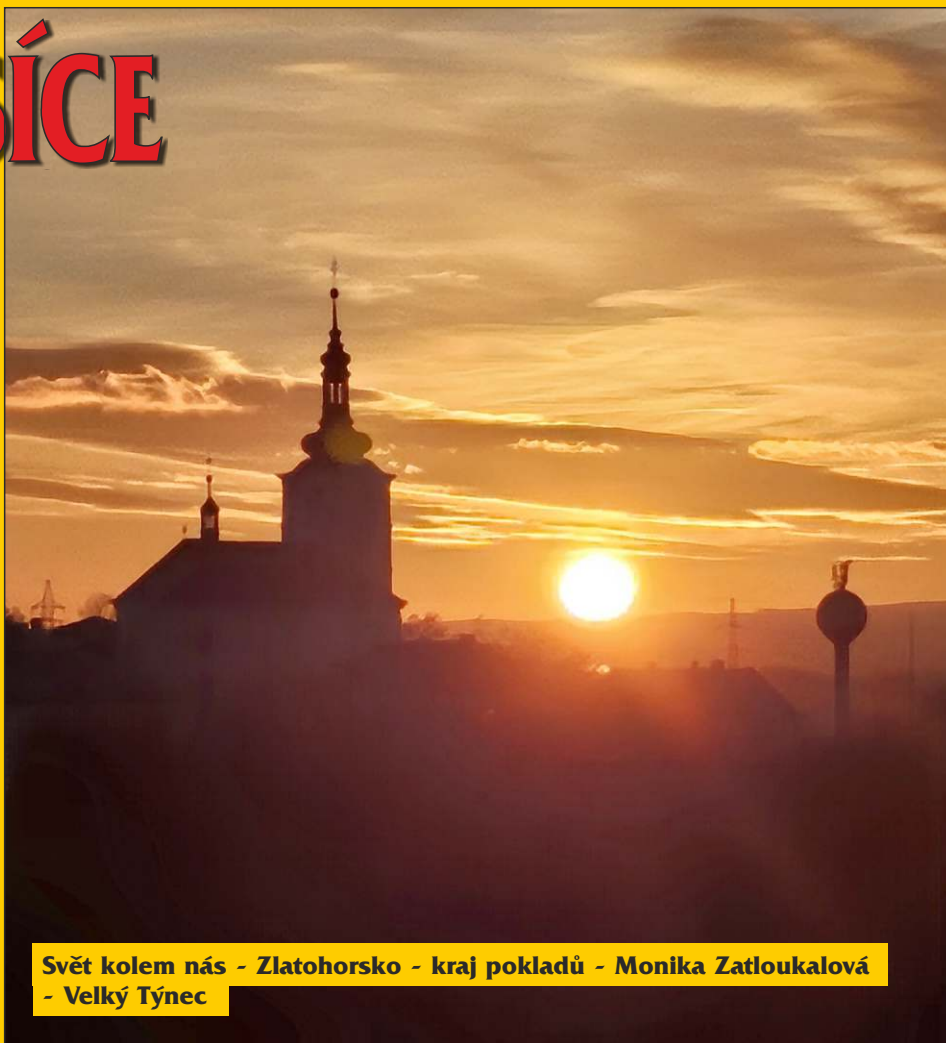
Do kategorie zařazujeme snímky zvířat, rostlin,
krajiny, ale i architektury a uměleckých děl.

**Do jaké kategorie má být fotka zařazena,
rozhoduje autor.**

Fotku je třeba zaslat na email:

mistostarosta@velkytynec.cz

Nezapomeňte uvést jméno a příjmení autora,
adresu, věk a kategorii, ve které chcete soutěžit.

**Svět kolem nás - Zlatohorsko - kraj pokladů - Monika Zatloukalová
- Velký Týnec**

Svět kolem nás - Mezi kostelem a nebem - Michaela Šuková - Velký Týnec

Komise pro kulturu a sport
Zastupitelstva Obce Velký Týnec

Týnecký Košť 2025

aneb jaro stále vínem vítáme

22. března 2025

Velký sál Společenského domu ve Velkém Týnci

Program:

16:00	Zahájení koštu
16:00–18:00	Volná degustace pouze pro návštěvníky, kteří si zakoupí degustační vstupenku - pouze orientační čas, může trvat déle
16:30–23:30	Písničkář Vojta Kidák Tomáško
17:00	Mužský sbor KUDLOVICE
17:00–22:30	K poslechu i k tanci hraje CM Stanislava Gabriela z Babic u Uherského Hradiště

Vinařství: **BZENECKÉ RODINNÉ VINAŘSTVÍ s.r.o.**; **HOLÁNEK RODINNÉ VINAŘSTVÍ – Ivan**;
VINAŘSTVÍ OMASTA - Horní Bojanovice; **VINAŘSTVÍ ŽŮREK ŽERAVICE**; **Vinařství Michal Hruška** – Kudlovice

Vstupné 100 Kč

Kulturní program. Bez možnosti degustace připravených vzorků.
Vína dle nabídky - sudová i přívlastková - si mohou návštěvníci na místě zakoupit.

Vstupné + degustace 400 Kč

Kulturní program. Volná degustace připravených vzorků vín.

**JSEM Z
OLOMOUCE**

MASOPUST
2025

© Milan Stacho

Hasičský ples

Hasičský ples je nejen pro hasiče zaslouženou odměnou za celoroční práci, kterou vykonávají. Ples je příležitost, kdy shodíme pracovní oděv a místo něj si oblékneme vycházkovou uniformu a máme možnost si odpočinout a vyhodit z kopýtka.

Náš tradiční ples se konal 25. ledna ve společenském domě. K tanci a poslechu hrál Dj Roman Fojtík a s krásnou ukázkou moderních tanců ples zahájili manželé Čadílkovi. Jeden z bodů hlavního programu bylo vystoupení kabaretních umělek Scandalladies a jako další bylo losování dvaceti hlavních cen bohaté tomboly, která by se neobešla bez našich štědrých sponzorů. A tímto bychom vám všem chtěli ještě jednou moc poděkovat za všechny krásné dary.

Novinkou na našem plese byla hasičská kuchyně. A věříme, že jste si pochutnali stejně jako my.

Kdo neměl chuť tančit, mohl využít perfektní fotokoutek za malým sálem, o který se postaral fotograf Kamil Zapeca. Fotky jsou pro zúčastněné krásnou vzpomínkou na uplynulou akci.

Tančilo se a skotačilo od začátku až do konce a návštěvníci odcházeli domů s úsměvem na tváři. Vydařený večer byl tak určitě odměnou pro všechny zúčastněné. Děkuje všem, kdo jste nás přišli takto podpořit. A budeme se na vás těšit zase za rok.

Marie Bartlová

Autorka je starostkou SDH Velký Týnec

© 13x archiv SDH Velký Týnec

SKAUTSKÉ OKÉNKO

Ohlédnutí za skautským plesem

Pro skautské oddíly z Velkého Týnce a Čechovic byl první velkou akcí letošního roku skautský ples, který se konal 8. února ve Společenském domě ve Velkém Týnci. Večer plný hudby, tance a přátelské atmosféry přilákal kolem 200 hostů, kteří si užili nejen klasické plesové radovánky, ale také několik speciálních překvapení.

O hudební doprovod se postarala kapela Blue Apple, která svou energií udržela taneční parket zaplněný po celý večer. Kromě tance si návštěvníci mohli zahrát plesovou hru, která přinesla spoustu zábavy a napětí. Vrcholem programu byla dvě předtančení – vystoupení roverů z Doloplatz na hudbu z filmu Rebelové a roverů z Velkého Týnce na hudbu z filmu Ať žijí duchové!, ke kterému se přidali i světlušky a vlčata z našeho týneckého oddílu.

Nemalou roli v úspěchu akce sehrálo také skvělé občerstvení. Vojta Hacsik z Hospody Vesnice pro všechny přítomné připravil výborný masový i veganský guláš, který si hosté nemohli vynachválit. Velké poděkování patří rovněž obci Velký Týnec za její podporu a samozřejmě všem dobrovolníkům a skautům, kteří se podíleli na přípravě a hladkém průběhu plesu.

Skautský ples byl skvělým začátkem roku a důkazem toho, že tradice společenských událostí v naší obci stále žije. Děkuje všem, kdo se zapojili, a těšíme se na další setkání!

Marie Zdráhalová

Autorka je vedoucí Skautu Velký Týnec

© 8x archiv Skautu Velký Týnec a Čechovice

JARNÍ TÝNECKÝ BAZÁREK

5.4.2025
8:00 – 11:00

SPOLEČENSKÝ DŮM
Na Kříbě 58, Velký Týnec

MŮŽETE ZAKOUPIT:

- JARNÍ A LETNÍ DĚTSKÉ OBLEČENÍ A BOTY
- HRAČKY, SPORTOVNÍ A OSTATNÍ POTŘEBY PRO DĚTI
- CELOROČNÍ OBLEČENÍ PRO Dospělé

NOVINKA

Z DŮVODU OMEZENÉ KAPACITY NEPŘIJÍMÁME NOVÉ PRODEJCE.

SLEDUJTE NÁS NA FACEBOOKU - QR KÓD UDÁLOSTI:

Prvňáci si odnesli první vysvědčení i krásný dárek

ještě hezčí vzpomínku, dostali od SRPŠ speciální dárek – krásné složky na vysvědčení.

Slavnostní předávání vysvědčení bylo nejen důležitým momentem, ale také příležitostí k povzbuzení dětí, aby je učení bavilo i v dalších měsících. Velké poděkování patří paním učitelkám, které děti celým prvním pololetím trpělivě provázely, podporovaly je a pomáhaly jim s prvními školními kroky. Díky nim se děti učí s radostí a nadšením.

Gratulujeme všem prvňáčkům k jejich prvnímu vysvědčení a přejeme jim hodně úspěchů v dalším školním období!

Pro prvňáčky je první vysvědčení jedním z nejdůležitějších okamžiků školního roku. Po několika měsících učení, poznávání písmen, čísel a nových kamarádů si s hrdostí převzali své úplně první školní vysvědčení. A aby na tento den měli

Za představenstvo SRPŠ Lenka Novotná

*Autorka je zastupitelkou obce,
předsedkyní Komise pro místní část
Čechovice a členka vedneí SRPŠ*

EDMI 12

30.1.2025 10:4

50 LET MATEŘSKÉ ŠKOLY SUCHONICE

SRDEČNĚ ZVEME DĚTI, RODIČE, PAMĚTNÍKY,
ABSOLVENTY I ŠIROKOU VEŘEJNOST NA

DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ

10. 4. 2025 **9:00-11:00**

Program: **14:30-17:00**

- prohlídka školky
- výstava fotografií → procházka historií
- výstava retro uč. pomůcek a hraček
- ukázka moderních pomůcek a hraček
- Od 14:30 **show klaunky Kami**
- Balonková zvířátka a malování na obličej

DROBNÉ OBČERSTVENÍ ZAJIŠTĚNO

1975-2025

TADY NÁS NAJDETE!

© 2x archiv SRPŠ Velký Týnec

Slavnostní otevření oddělení hlídkové služby územního odboru Olomouc

Dne 4. února 2025 byla po předchozím dlouhodobém plánování a po nezbytné rekonstrukci otevřena na adrese Žižkovo náměstí 4 nová služebna, ve které od 1. ledna 2025 sídlí nově vzniklé oddělení hlídkové služby územního odboru Olomouc.

Slavnostní přestřižení pásky

Pozvání účastnit se této významné události přijal hejtman Olomouckého kraje Ladislav Okleštěk a krajský ředitel policie Olomouckého kraje brigádní generál Mgr. Tomáš Landsfeld, kteří společně s ředitelem územního odboru Olomouc plukovníkem Mgr. Richardem Jílkem přestřihli pásku nového oddělení. Po ukončení slavnostního aktu pronesl žehnací modlitbu za oddělení hlídkové služby policejní kaplan. Ředitel územního odboru Olomouc plk. Mgr. Richard Jílek v rámci slavnostního aktu pronesl, že se jedná o důležitý milník pro územní odbor Olomouc, neboť symbolizuje nejen investici do budoucnosti, modernizaci, posílení bezpečnostních složek, ale především další významný krok a společný závazek k zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku v ulicích našich měst a obcí a budování vzájemné důvěry a spolupráce. Samotné vybudování a otevření oddělení hlídkové služby není však jen modernizací a rozšířením policejních sil a prostředků, ale také aktuální odpovědí na aktuální bezpečnostní situaci, rostoucí potřeby a výzvy, kterým čelí současná společnost. Primárním cílem je zajištění nepřetržitě dostupnosti policejních služeb a komplexní pokrytí území hlídkami policie tak, aby mohl být v dostatečném časovém intervalu proveden prvotní zásah. Vyjádřil svou vděčnost příslušníkům oddělení, kteří již od konce roku 2024 odpovědně, neúnavně a profesionálně plní služební úkoly daného oddělení a denně zajišťují bezpečnost našich občanů. Zdůraznil, že práce příslušníka

oddělení hlídkové služby je velmi náročná, nicméně pro společnost nesmírně důležitá a vysoce prospěšná. Mezi hlavní důvody zřízení oddělení tohoto typu patří zejména zvýšení pocitů bezpečí občanů v Olomouci a okolí, ochrana života a zdraví osob, majetku státu, právnických a fyzických osob, předcházení a zabraňování narušování veřejného pořádku a pravidel občanského soužití, získávání poznatků o bezpečnostní situaci v teritoriu, plnění úkolů na úseku pátrání po osobách a věcech, předcházení a zabraňování páchaní trestné činnosti a především plnění úkolů v souvislosti s oznámením na tísňovou linku 158. Významným faktorem pro veřejnost je skutečnost, že příslušníci jsou zbaveni administrativní zátěže a tedy vždy připraveni k akci. Samozřejmě jednou z obcí, ve které bude prováděna hlídková činnost ze strany příslušníků tohoto olomouckého útvaru, je i Velký Týnec a jeho katastrální území. Konkrétně lze konstatovat, že první a nejzákladnější funkcí hlídkové služby je prevence kriminality. Přítomnost policistů v ulicích působí jako odstrašující prostředek proti potenciálním pachatelům. Viditelná policejní přítomnost může významně snížit pravděpodobnost, že někdo spáchá přestupek, přečin či zločin, protože riziko dopadení je podstatně vyšší. Navíc, pravidelné hlídky zajišťují, že jakékoli podezřelé chování může být rychle zaznamenáno a vyřešeno, což zvyšuje pocit bezpečí mezi obyvateli. Dalším důležitým aspektem je rychlá reakce na mimořádné události. Hlídková služba je často prvním kontaktním bodem v případě nehody, požáru nebo jiných krizových situací. Díky tomu, že jsou příslušníci neustále v terénu, mohou rychle reagovat, poskytovat první pomoc, řídit dopravu a koordinovat záchranné práce. Oddělení hlídkové služby je výkonným organizačním článkem územního odboru Olomouc, který spravuje celkem 17 útvarů a disponuje stovky příslušníků. Bude plnit hlavní úkoly policie v souladu se zákonem o Policii České republiky. Územní působnost tvoří celé teritorium územního odboru, bude-li to vyžadovat situace, mohou být příslušníci vysláni k plnění úkolů v rámci celého kraje. Vedoucím oddělení byl ustanoven ppor. Lukáš Dvořák. Jedná se o příslušníka,

který má dlouholeté znalosti a zkušenosti s výkonem hlídkové služby. V průběhu roku 2025 se zvýší rozsah služební povinnosti o činnost prvosledových hlídek, tedy nejméně dvojčlenných motorizovaných hlídek s rozšířeným taktickým výcvikem se specializací na zbraně skupinového vyzbrojení, přednostně určených k okamžité reakci na události First Hour Quintet (nejvyšší prioritě) a události s aktivním útočným.

Slavnostní připítek ředitele, plk. Mgr. Richarda Jílky

Ze statistických ukazatelů policie vyplývá, že v roce 2024 bylo v okrese Olomouc spácháno celkem 3700 trestných činů, z toho se policistům územního odboru Olomouc podařilo objasnit celkem 1669 trestných činů, což představuje 45,11 %, tedy téměř každý druhý trestný čin byl objasněn. Dopravní nehodovost v okrese činila 3885 nehod, což je velký nárůst oproti předchozímu roku. Těžce zraněno bylo při dopravních nehodách 30 osob, lehce zraněno potom 470 účastníků, bohužel 10 osob bylo při dopravních nehodách usmrceno. Ze společného obydlí bylo vykázáno 25 násilných osob v důsledku četných a intenzivních útoků vůči ohroženým osobám. V průběhu roku 2024 byla připravenost policistů ověřena zejména při zajištění obrovského množství sportovních, kulturních a společenských akcí. Je nutné zmínit i výkon služby policistů v krizových a neobvyklých situacích. V loňském roce provedli naši připravenost i povodně, které postihly okres Jeseník, Šumperk, ale nemalou měrou i okres Olomouc. Příslušníci zachraňovali nejen majetek, ale také zdraví a životy. Mnozí z nich nasazovali vlastní bezpečí, aby pomohli lidem, kteří byli uvězněni ve svých domech. Policie se tak stala jedním z hlavních pilířů poskytování pomoci a koordinace záchranných prací. Policisté hlídkové služby hrají zásadní roli ve společnosti a jejich práce je často

mnohem komplikovanější, než by se na první pohled mohlo zdát. Je to poslání, které vyžaduje nejen fyzickou zdatnost, ale také psychickou odolnost, empatii a schopnost rychle se rozhodovat v krizových situacích. Policisté musí být připraveni zasáhnout v jakékoliv situaci, proto je výcvik důležitým faktorem naší práce. Práce policisty je extrémně náročná i po psychické stránce. Policisté se denně setkávají s různými formami lidského utrpení, zločinem a nebezpečím. Musí být schopni zůstat klidní a soustředění i v těch nejvypjatějších situacích. Policisté často jednají s lidmi v jejich nejzranitelnějších momentech. Musí umět naslouchat, projevovat pochopení a zároveň udržet profesionální odstup. To vyžaduje vysokou úroveň emocionální inteligence. Klíčovým aspektem je potom schopnost rychlého a správného rozhodování. Policisté často čelí situacím, které vyžadují okamžitá a zásadní rozhodnutí. Bohužel chybny úsudek může mít vážné následky jak pro policistu, tak pro veřejnost. Každý den začíná pro policisty jako běžný pracovní den, ale v naší profesi se může každá minuta změnit v dramatickou situaci. Příslušníci ráno vstanou, obléknou si uniformu, připraví si výzbroj, ovšem nikdy nemohou s jistotou vědět, co je čeká. Může to být obyčejná rutina nebo zásadní okamžik, který může změnit jejich život. Policie je klíčovým pilířem každé fungující společnosti, neboť zajišťuje, že zákony, které nás chrání, jsou respektovány a dodržovány. Jejich význam nelze podceňovat. Prevence kriminality je klíčová pro udržení bezpečnosti ve společnosti, protože snižuje riziko trestné činnosti a poskytuje občanům pocit bezpečí. V neposlední řadě je důležité zmínit, že policie je institucí, která se neustále vyvíjí a přizpůsobuje novým výzvám. Technologický pokrok, změny ve společnosti či nové hrozby, jako je kyberkriminalita, vyžadují, aby se policie neustále vzdělávala a adaptovala na nové podmínky. Inovace v oblasti policejní práce, jako jsou moderní databáze, využití dronů a dalších moderních prvků pomáhají zefektivnit policejní činnosti a zvyšují pocit bezpečí.

plk. Mgr. Richard Jílek
Autor je ředitelem územního odboru Olomouc, Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje

Přehled dopravní nehodovosti

v roce 2024 - Velký Týnec, Vsisko, Čechovice

Velký Týnec:
11 x dopravní nehoda
3 x lehké zranění
(2 x nezl. chodec údajně sražen neznámým cyklistou a 1 x pád z jízdního kola)

Vsisko:
5 x dopravní nehoda
bez zranění osob

Čechovice:
0 dopravních nehod

OC Olympia – parkoviště:
11 x dopravní nehoda
bez zranění osob

Nápad TČ v katastrálním území obce Velký Týnec za období od 1.1.2024 do 31.12.2024

	Velký Týnec celek	Vsisko	Čechovice
majetkové TČ	20	8	0
násilné TČ	5	0	0
obecně nebezpečné TČ + veřejný zájem	1	0	0
toxi + alkohol	4	1	0
ostatní	2	1	0
celkem	32	10	0

Nápad PŘ v katastrálním území obce Velký Týnec za období od 1.1.2024 do 31.12.2024

	Velký Týnec celek	Vsisko	Čechovice
BESIP	456	50	9
Akohol + Toxi	8	2	0
Majetek	70	57	1
Veřejný pořádek + občanské soužití	17	4	0
Ostatní	2	0	2
celkem	556	113	12

Postup prací na stavbě dálnice Olomouc-Kokory

SO 101 - km 1,500 - 3,300 - realizace zemního tělesa, realizace aktivní zóny, krycí vrstva ze štěrkodrtí, svahování, realizace příkopových žlabů. Realizace středových drenáží, ohumusování zemního tělesa

SO 761 - protihluková stěna - osazování soklů a výplňových panelů

SO 360 - ORL (odlučovač ropných látek) - byl osazen prefabrikovaný výrobek, probíhají obsypy a zásypy

SO 201 - úpravy na mostu přes Týnečku - armování a bednění římsy na pravé straně

SO 120 - ochranná vrstva ze štěrkodrtí, ohumusování zemního tělesa, realizace příkopových žlabů

SO 134 - cyklostezka VT - Grygov - realizace aktivní zóny, štěrkodrtě, pokládka obrub

SO 220 - armování a betonáže mostních opěr a podpěr, v tomto měsíci budou zahájeny práce na skruži

SO 110 - realizace drenáží, krycí vrstva ze štěrkodrtí, ohumusování svahů

SO 301 - práce na středové kanalizaci v km cca 1,100 - 3,300 - hlavní stoka

SO 331 - převedení melioračního sběrače pod tělesem dálnice - hotovo

SO 152.2 + 152.3 - příkopové žlaby + přidlažba, ohumusování svahů

SO 101 - km 3,600 - 4,800 - provedeny aktivní zóny + krycí vrstva ze štěrkodrtí; km 4,100 - 4,500 - pokládka geobuněk

na svahy zářezu + ohumusování svahů
SO 153.1 - provedení propustku DN600
SO 221 - ekodukt v zářezu - armování, bednění, betonáž základů - Opěra 1 + podpěra 2, opěra 3 proveden podkladní beton

SO 302 - km 3,300 - 3,800 - realizace uličních vpustí

SO 203 - realizace gabionových křídel, zásypy za gabiony, realizace přechodových oblastí mostu

SO 122 - polní cesta pod mostem SO203 - sanace, aktivní zóna, štěrkodrtě

SO 140.2 - přístupová cesta k ORL - provedeny sanace, aktivní zóna, krycí vrstva štěrkodrtí

SO 101 - v km 4,900 - 5,100 konsolidační nadnásyp odtěžen; v km 5,700 - nasypán konsolidační nadnásyp v místě původní silnice do pískovny ZEPIKO

SO 303 - realizace středové kanalizace v km 5,100 - 5,700 - dokončeno

SO 155.1 - dokončeny římsy na propustku

SO 363 - zásyp ORL dokončen

SO 205 - realizace gabionových křídel, zásypy za gabiony, realizace přechodových oblastí mostu

SO 123, SO 123.1 - komunikace Krčmaň - Majetín + cyklostezka - před koncem roku byl puštěn provoz pod mostem

SO 155.2 - polní cesta směr ZEPIKO - bylo zprovozněno před koncem roku

SO 101 - realizace násypových vrstev +

konsolidační nadnásyp v km 6,150 (za mostem SO 205, kde byl doposud bypass, po kterém jezdil provoz)

Km 6,200 - 6,400 - realizace aktivní zóny

Km 5,100 - 6,100 - byly ohumusovány svahy zemního tělesa

SO 206 - nosná konstrukce dokončena, probíhá odskružení

SO 304 - středová kanalizace v km

6,200 - 6,700 dokončena, pokračuje se za mostem SO 206 směrem ke konci úseku

SO 130 - dálniční odpočívky na konci úseku - probíhá násyp zemního tělesa

SO 101 - km 6,700 - KÚ - probíhá násyp zemního tělesa

Ing. Jiří Škrabal,
autor je hlavní stavbyvedoucí

Pomoc pro Radku

Dobrý den, vážení čtenáři Týneckých listů, obracím se na vás s nestandardní prosbou, ale o to více důležitou.

Rodák a občan Velkého Týnce Radek Chodil (dříve Opluštil) má velice nemocnou ženu a na její léčbu je uspořádána sbírka na portálu donio.cz. Její nemoc je vzácná. Jde o otravu kontrastní látkou (při magnetické rezonanci) a chronickou neuroboreliózu. Bohužel zdravotní pojišťovna i nemocnice od ní dávají ruce pryč.

Mají 5 letou dceru, která stavem své maminky velice trpí. Paní Radka má neustálé obrovské bolesti a už je téměř nepohyblivá.

Má naději a možnost léčby na klinice ve Švýcarsku, ale její rodina už veškeré finanční možnosti vyčerpala pokusy o léčbu jak v ČR, tak ve Vídni a Indii. Velice bych vás chtěla tímto požádat o pomoc této rodině. I kdyby dobří lidé poslali 100,- Kč, koruna se přidá ke koruně a Radka má naději. Všechny vybrané peníze půjdou do poslední koruny na její léčbu. Děkuji za váš čas!

S pozdravem Douchová Barbora
roz. Hansmannová

<https://donio.cz/pomocradke>

Zpráva o činnosti Klubu seniorů ve Velkém Týnci za rok 2024

Výroční členská schůze se konala 13. února 2025. Na této schůzi jsme si schválili Plán činnosti na celý rok 2025 a seznámili se s akcemi, které klub realizoval v roce 2024.

Dne 24. ledna 2024 proběhla na malém sále Společenského domu zdravotní přednáška o první pomoci. Dne 12. března jsme uspořádali společně s organizací SEMAFOR přednášku pro řidiče seniory. Tato přednáška byla pro všechny seniory i nečleny klubu z celé obce. Dne 16. dubna jsme si vyslechli přednášku o podvodech na internetu. Dne 26. dubna se konalo v naší obci krajské kolo seniorského utkání ve stolním tenisu. Akce se konala ve sportovní hale i za účasti našich členů. Dne 14. května jsme se seznámili s dovednostmi, jak cestovat s chytrým telefonem. Následně mezi nás přišly děti ze Vsiska, aby našim ženám popřály ke Dni matek. Jako vždy jsme sledovali hezké pásmo písniček a básniček, které s dětmi nacvičila naše členka paní Kopečková. Dne 29. května proběhly Sportovní hry seniorů v Olomouci. Za náš Klub soutěžila čtyři pětičlenná družstva. V červenci se naši senioři vypravili na zájezd do Zlatých hor. Dne 18. srpna jsme se dobře bavili na Týneckých hodech v zámecké zahradě. V září cestovala skupina seniorů do Jeseňníku. Na této výpravě se uskutečnila procházka po lázních s průvodcem. Také se uskutečnil zájezd do Polné. Začátkem října se domluvila skupina seniorů i nečlenů klubu a společně uspořádali výšlap z Hradiska do Chlumu krybníku. Zakončili ho malým občerstvením. Dne 12. listopadu jsme byli poučeni, jak správně fotografovat mobilem. Na členské schůzi v prosinci mezi nás přišly děti z Mateřské školy ve Velkém Týnci, které hezkým pásmem básniček a písniček připomněly, že se blíží Vánoce. Všechny seniory obdarovaly malým dárkem. Dále bych chtěla upozornit na činnost taneční skupiny POUPATA. Děvčata v minulém roce vystupovala na následujících akcích: 13. ledna v Toveři na plesu, 9. února ve Věsce na plesu, 20. července v Němčicích na Hané na hodech, 18. srpna ve Velkém Týnci na hodech, 8. září v Čechovicích na hodech, 16. listopadu v Kokorách na akci Království hraje, tančí a zpívá.

© Petr Hanuška

mněly, že se blíží Vánoce. Všechny seniory obdarovaly malým dárkem. Dále bych chtěla upozornit na činnost taneční skupiny POUPATA. Děvčata v minulém roce vystupovala na následujících akcích: 13. ledna v Toveři na plesu, 9. února ve Věsce na plesu, 20. července v Němčicích na Hané na hodech, 18. srpna ve Velkém Týnci na hodech, 8. září v Čechovicích na hodech, 16. listopadu v Kokorách na akci Království hraje, tančí a zpívá.

Rok 2024 jsme 27. prosince zakončili společenským odpolednem. Na tomto odpoledni nás potěšila skupina dětí z tanečního souboru Sedmikrásky pásmem vánočních koled. Závěrem bych chtěla poděkovat Obci Velký Týnec za morální a finanční podporu naší organizace. Dále děkujeme knihovnici Elišce Tomečkové, která pro nás organizuje zajímavé přednášky. Děkuji i Přemku Teimerovi za organizaci zájezdů. Maruše Šmidákové za přípravu

krásných dárků pro účinkující děti. A všem členům, kteří se aktivně podílejí na činnosti Klubu seniorů.

*Drahoslava Živcová
Autorka je předsedkyní Klubu seniorů
Velký Týnec*

Zajímavosti o členské základně Klubu seniorů Velký Týnec

Celkový počet členů KS VT: 52, z toho podíl žen 80%, mužů 20%
Podíl členů KS VT z Velkého Týnce 70%, z Čechovic 20%, ze Vsiska 10%
Nejčastější jméno: Marie 12x, Anna 3x
Nejčtenější počet narozených v měsíci: v dubnu 10x
Nejméně: v únoru 2x
Věkový rozdíl mezi nejstarším a nejmladším členem klubu: 25 let
Celkový počet seniorů ve věku 65+ ve Velkém Týnci (2024): 505, z toho podíl členů KS VT 10%

*Zpracovala Mária Dvořáková
Autorka je členkou výboru Klubu seniorů Velký Týnec*

© Petr Hanuška

Klub seniorů ve Velkém Týnci

Ve Velkém Týnci se pořádá něco děje. Mimo jiné zde velmi dobře funguje klub seniorů, jehož členové se jednou měsíčně scházejí na malém sále společenského domu. A musím říci, že účast je vždy téměř stoprocentní, omlouvají se jen nemocní.

Já společně s dvěma dlouholetými členkami národopisného souboru Týnečáci sice bydlíme v Olomouci, ale požádaly jsme o zaregistrování do tohoto seniorského klubu. Za ta dlouhá léta našeho působení v Týnečáku jsme doslova přirostly k Velkému Týnci. Máme to tu velmi rádi, účastníme se téměř všech kulturních a jiných akcí. Prostě cítíme se být zde jako doma a lidé zde žijící jsou hrozně fajn.

Klub seniorů má v současnosti 52 členů a všichni se rádi scházejí na našich setkáních. Ale to není vše. Podnikáme jednodenní i vícedenní poznávací zájezdy a vždy je nám spolu dohromady dobře.

Seniorský klub má výborné vedení, ale o tom podrobněji příště. Patří jim poděkování za obětavou práci. Velké poděkování posílám vedení obce, včele s panem starostou, kteří naši činnost velmi podporují.

V úterý 12. února se konala výroční členská schůze, které se zúčastnil i pan starosta, který nám mimo jiné nastínil další možnosti, jak obec a v čem může nadále seniory podporovat. Vyslechli jsme závěrečnou zprávu o financování našeho klubu, o aktivitách, které jsou naplánované na rok 2025 a jako vždy se popřelo všem těm, kteří v daném měsíci mají narozeniny. Nechybělo bohaté a výborné občerstvení.

Závěrem chci za sebe dodat – jsem ráda mezi takovou prima partou lidí a děkuji, že jste mě mezi sebe přijali.

*Věra Fialová
Autorka je členkou Klubu seniorů
Velký Týnec*

© archiv Poupata

Týnecká Poupata v roce 2008 s Evou a Vaškem...

ZE ŽIVOTA MATEŘSKÉ ŠKOLY

Už to vypadalo, že přijde jaro!

Sluníčko začalo hřát a na procházce jsme spatřili první sněženku, dokonce i pár lístků tulipánů už také koukalo z hlíny, ale napadl nám sníh! První otázka dětí zněla: „Paní učitelko, půjdeme si postavit sněhuláka?“ Ta velká radost u dětíských očích z napadeného sněhu!

V zimním období jsme s dětmi dělali pokusy se sněhem a vodou. Jednou jsme dělali pokus se sněhem, kdy jsme sněh dávali do sklenice a do tepla, děti měly možnost pozorovat, co se stane. Výsledkem pokusu byla špinavá voda, kterou jsme dokonce čistili přes filtrační pa-

pírek. Starší děti už věděly, co se stane, ale mladší děti jsme to teprve naučili. Vodu jsme použili v tvoření potraviny pro ptáčky. Do kelímku jsme dali hrášek, čočku a hrách, zalili vodou a dali ven do zimy. Děti pozorovaly, co se bude dít, a výsledkem byla zmrzlá placka pro ptáčky.

Děti se mnoho nové naučily, a dokonce si i toho sněhuláka postavily.

*Za oddělení Včelíček
paní učitelka Adéla Galásková*

© 3x archiv MŠ Velký Týnec

Končí filmová sezóna, za dveřmi je jaro!

Na tvorbě Týneckých listů se malou částí podílí i naše mateřská škola. Pravidelně se zde objevují příspěvky o jejich činnostech a akcích. Vnímavý čtenář musí uznat, že výchovná a vzdělávací nabídka pro děti je velmi bohatá a pestrá. Děti se účastní nejen hudebních, divadelních i kouzelnických představení, ale i přírodovědných přednášek a sportovních akcí. Ale i přesto se celá školka velmi těší na filmovou projekci v místním kině, která se stala oblíbenou tradicí. Vždy jeden pátek v měsíci zasednou děti do sedaček v kině a dychtivě očekávají překvapení z filmového plátna. Skladba krátkých filmů se vždy dopředu konzultuje s paní Janečkovou. Vy-

běr filmů se vztahuje většinou k aktuálním tématům – čertovské příběhy, vánoční pohádky, pohádky o zvířátkách, naši oblíbení filmoví hrdinové... A je samozřejmě přizpůsobený všem věkovým skupinám.

Tento článek je psán vlastně jako rozloučení s filmovou sezónou, protože jaro a léto nabízí dětem zase jiné zážitky – výšlapky do okolí obce, pobyt v přírodě, vycházky do lesa a aktivity na krásné školní zahradě.

Zároveň je to i poděkování Obci Velký Týnec za sponzorskou pomoc na tomto projektu.

*Jana Přikrylová
Autorka je učitelkou v oddělení Berušek*

© archiv MŠ Velký Týnec

Kouzlo papoušků

Uprostřed zimy zavítali do naší mateřské školy chovatelé se svými netradičními domácími mazlíčky. Přivezli nám ukázat papoušky ze čtyř světadílů – Asie, Afriky, Ameriky a Austrálie. Děti si mohly prohlédnout z bezprostřední blízkosti papoušky Kakadu, Ary, Amazona a atp. Dozvěděly se, čím se tito krásní opeřenci živí. Obdivovaly nejen jejich barevné peří přizpůsobené barvám přírody, ze které pocházejí, ale také hlasité zvuky, kterými v divočině upozorňují na

nebezpečí. Papoušci kromě svého výrazného křiku také předvedli, jak umí napodobit pískání, a dokonce i lidskou řeč. A když se rozkoukali, prošli se a proletěli po naší herně. Tato exotická návštěva dětí velice zaujala, a proto doufáme, že se pestré barevné ptáky za námi zase někdy přijedou podívat.

*Za oddělení Kuřátek
paní učitelka Marta Horáková*

© 4x archiv MŠ Velký Týnec

MAŠKARNÍ KARNEVAL

Poslední neděli v únoru proběhl ve společenském domě maškarní karneval pro děti. Sál zaplnily princezny, rytíři, mořské panny. Všechny kostýmy byly nádherné a bylo velmi těžké vybrat ty nejlepší, proto jsme volili ty nejoriginálnější. Chválíme zejména rodiče, kteří se nebojí podpořit své děti a sami přišli v kostýmu. Tento rok nám onemocněla Pepina a o zábavu se postarala Jožina s Hubertem. Děti tancovaly, skákaly, soutěžily a opravdu se dobře bavily. Jako každý rok se snažíme vychytat mouchy, takže do příštího roku slibujeme více párků v rohlíků a lístků do tomboly, kterých se prodalo 630. Jsme rádi, že se nám do tomboly podařilo získat zejména vstupy do Pevnosti poznání, Wonderparku a Jump academy.

Děkujeme všem, kteří přispěli jakoukoliv částkou Viktorovi a Eričkovi, vybralo se 11000,-, které jsme předali mamince Nikole. Je úžasné, že i při akci plné zábavy myslíme na druhé. Určitě budeme chtít v této tradici pokračovat. Plyšáci, kteří nezískali své nové majitele, určitě udělají radost například na urgentním příjmu fakultní nemocnice Olomouc.

Na závěr patří poděkování. Děkujeme obci Velký Týnec za finanční podporu, všem zúčastněným jednotlivcům, kteří nám přišli pomoc s výzdobou, úklidem i klidným průběhem celé akce. Jmenovitě Pavču Magnovou s Vendulkou a Zuzankou, Honzu Šanovce, Míšu Dvořákovou a její rodinu, Janču Vrbovou, Verču Batovou, Martu Horákovou za MŠ, Aničku Bártlovou. Příští rok se těšíme !!! Za RC Čmelda Katka Parčová, Petra Andrýsková

Letem školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec - březen 2025

Milí čtenáři!

Únor je nejkratším měsícem v roce, a tak i toto číslo školního časopisu LETEM ŠKOLNÍM SVĚTEM bude zkrátka o něco kratší.

Co se na naší škole v tomto měsíci událo?

Konal se tradiční basketbalový turnaj vesnických škol, pátáky čekala exkurze do olomoucké ZOO, sedmáci si užili lyžařský kurz, proběhlo okresní kolo zeměpisné olympiády a okresní kolo olympiády v anglickém jazyce, žáci z 2. stupně se zúčastnili školního kola recitační soutěže, jako každý měsíc proběhl kurz s lektorem anglického jazyka, naplno se opět rozjíždí dokumentaristický dějepisný projekt Příběhy našich sousedů.

Máme pro vás i fotografie, tak nahlédněte pod pokličku našeho školního života...

vaše redakce

Sedmáci na lyžařském kurzu

V pondělí 3. února jsme se my, žáci sedmých tříd, shromáždili před školou. Společně s paními učitelkami jsme nasedli do autobusu a vydali se vstříc sněhovému dobrodružství.

Dojeli jsme k horskému hotelu Čarták na Soláni, což bylo naše ubytování. Ubytovali jsme se, poobědvali a hurá na svah. Dojížděli jsme na sjezdovku v Karolince. Večer nás čekaly hry a hlavně zhodnocení dne. A poté večerka ve 22:00.

Lyžovali jsme v družstvech, já jsem byla úplný začátečník, ale nakonec jsem kopek sjela. Byl to skvělý pocit, když jsem to sjela poprvé.

V pátek jsme odjížděli se spoustou zážitků. Nadšeni z tohoto krásně prožitého týdne. Jsem ráda, že jsem měla příležitost se lyžování naučit

Monika Pazderová, 7. A

Ráno jsme měli sraz před školou v 7:30. Jeli jsme se spolužáky na lyžák do Beskyd, na Solán. Cesta na hotel trvala hodinu a půl.

Přijeli jsme a rozdělili si pokoje. Byla jsem na pokoji s kamarádkami. Počasí nám moc neprálo, sjezdovka u hotelu nebyla v provozu, proto jsme museli každý den dojíždět do Karolinky. Bylo to super, já jsem byla ve třetím družstvu.

Čtvrté a páté třídy na vzdělávací exkurzi v ZOO

27. ledna jsme jeli na exkurzi do ZOO na Svatý Kopeček u Olomouce. Cesta autobusem byla fajn. Hned po příjezdu jsme šli do blízkého lesa směrem k Radíkovu, abychom využili čas, který nám zbýval, než se ZOO otevře. Místní příroda je krásná. I počasí nám hezky vyšlo. Po návratu z procházky jsme zamířili do ZOO. Paní učitelky nám šly zařídit vstupenky, abychom mohli projít turnikety. Přivítali nás lemuři a paní průvodkyně. Každá třída měla svou. Paní průvodkyně se nám věnovala hodinu a půl. Během té

doby nám poskytla různé zajímavé informace o zvířatech a jejich způsobu života, ale i o tom, k čemu slouží zoologická zahrada, či jak se můžeme o zvířata starat. Poprvé jsme byli i v tzv. dotykové ZOO, kde jsme se mohli dotknout srsti žirafy, šáhnout na její lebku, držet vejce plameňáka atd. Také nám bylo představeno mnoho živočichů. Mohli jsme si pohladit agamu australskou, mládě ježka bělobřichého, velké šváby a nakrmit surikaty, které rády mlsají moučné červy. Poté jsme se rozdělili do

skupinek a během poslední hodiny jsme prošli i zbytek ZOO. Navštívili jsme kozi výběh. Viděli jsme žirafy, zebry, opice, ale šelmy se před námi raději schovaly. Při obchůzce jsme měli vyplňovat pracovní listy, ale moc se nám to nedařilo, a proto jsme je dokončovali i po příjezdu ve škole a následně doma. Výlet do ZOO se nám moc líbil. Snad bude podobných akcí více.

Magdaléna Novosádová
a Kryštof Strejček, 5. B

Po ukončení lyžování byl prostor pro nás. Každý večer jsme byli spolu, hráli jsme hry. Nejvíce mi líbila stezka odvahy. To jsem se bála. Šla jsem s kamarádkou. Poslední večer byl karneval a byla jsem za kočku. To byla legrace. Užili jsme si i diskotéku. A mohli jsme si pustit své oblíbené písničky. Pak jsme šli každý do svého pokoje, udělali večerní hygienu a šli spát.

Každý den jsme měli budíček v 7 hodin, šli jsme na snídani o půl osmé a poté jsme měli zhruba hodinu prostor pro sebe. A pak hurá lyžovat. Bylo to moc moc dobré.

Ema Konečná, 7. A

Minulý týden jsem se zúčastnila lyžařského kurzu a ráda bych vám řekla, jak probíhal první den. Ráno se obě třídy shromáždily před školou. Naložili jsme věci do autobusu, nastoupili a vyrazili na cestu. Díky tomu, že nebyl sníh, mohl řidič dojet až k chatě. Nejdříve se vybavily lyže, poté nás pustili dovnitř do pokojů. Následoval oběd a odjezd na svah. Tam nás rozřadili do družstev. Jedničky a dvojky šly na svah. Trojky a čtyřky šly na lano. Nějakou dobu jsme lyžovali. Pak jsme měli přestávku. Většina si šla něco koupit do bistra Nabíječka. Vyčkali jsme do příjezdu autobusu a vrátili jsme se na chatu. Tam byla večere. Po večeri jsme se rozdělili do týmů a následoval večerní program. V deset nás poslali spát. Takto vypadal první den. Následovala sousta dalších zajímavých dnů a odjezd.

Julie Mičochová, 7. A

V pondělí jsme odjížděli z Velkého Týnce na hotel Čarták. Lyžařský kurz je tu. Hurá!

Hned po příjezdu jsme si šli vybalit věci na pokoj a nachystat se na odpolední lyžování. Zašli jsme si na oběd. Po obědě jsme se oblékli a šli jsme lyžovat.

První den byl pro mě náročný, protože jsem nikdy nelyžoval. Nejdříve jsme se učili sjíždět malý kopeček pluhem. Druhý den jsme se učili obloučky. Protože mi to šlo, posunul jsem se ze čtvrté lajny do druhé. Ve středu už jsem jel na svah. Trochu jsem se bál, protože tam byly muldy a v jedné části to bylo prudké. Ve čtvrtek jsem už jel celý svah ze shora a v pátek jsme mohli jezdit sami.

Erik Ničman, 7. A

Letem
školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec
Příloha Týneckých listů.
Odpovědná redaktorka Lenka Mužíková.
Foto v příloze není-li označeno jinak:
archiv ZŠ M. Petřkové Velký Týnec

SPORTOVNÍ OKÉNKO

Okrskové kolo v košíkové

Třetí únorový týden byla naše škola pořadatelem basketbalového turnaje vesnických škol. Do turnaje se opět zapojily základní školy z Tršic, Velkého Újezdu, Velké Bystřice a ta naše, týnecká. Turnaj byl zahájen vždy společným nástupem všech účastníků v osm hodin. Následovala jedna bitva za druhou.

Dne 20. února se konal basketbalový turnaj dívek. Turnaj se hrál na palubovce naší týnecké školy. Utkaly se proti nám školy Tršice, Velký Újezd a Velká Bystřice. Zápas proti sobě hrály mladší (6. - 7. třída) a zvlášť starší (8. - 9. třída). Naše mladší hráčky vyhrály proti Tršicím a Velké Bystřici, a bohužel podlehly škole z Velkého Újezdu. Každopádně holky bojovaly až do samého konce a nevzdávaly se. Skončily na krásném 2. místě. Nám, starším žačkám, se dařilo o něco více a všechny zápasy, které jsme odehrály, jsme vyhrály. Nejtěžším soupeřem pro nás byly holky z Velkého Újezdu. Zápas s nimi byl velmi vyrovnaný a těžký, nakonec jsme ale naházely více košů, a tak jsme ukořistily výhru. V dalších zápasech, proti Tršicím a proti Velké Bystřici, jsme také zvítězily. Nejvíce košů jsme nasázely proti Tršicím, které ač hrály také dobře, pro nás byly nejlépeším soupeřem. Basketbalové dopoledne jsme končily radostí z 1. místa. Celý basketbalový turnaj hodnotím velmi kladně, oběma našim týmům se dařilo skvěle. Těšíme se na další turnaj, který bude za měsíc ve Velké Bystřici.

Nikol Feriančková, 8. A

V basketbalovém turnaji, kterého jsme se zúčastnily, jsme se postavily proti školám z Tršic, Velké Bystřice a Velkého Újezdu. Každý zápas byl výzvou. A my jsme šly do každého utkání naplno. Od prvního hvízdnutí bylo jasné, že si necháme nic vzít. Hrály jsme rychle, dobře a hlavně týmově. Každá z nás na hřišti nechala maximum a bylo to znát. Celý tým pracoval skvěle a vše šlo podle našeho plánu. I když jsme občas narazily na silné soupeřky, vždy jsme našly cestu, jak se prosadit. Byly to zápasy plné pozitivní energie, plné radosti z kaž-

dého koše, z každé vybojované přihrávky. Dopadlo to tak, jak jsme všechny doufaly. Opět si okrskového turnaji košíkové odnášíme první místo. A skvělý pocit z toho, že jsme hrály jako jeden tým, podporovaly se navzájem a ukázaly, co v nás je. Moc děkujeme naší paní učitelce Kavanové a našemu panu učiteli Jančovi, i školám, které se turnaje zúčastnily, za účast a skvělý den.

Šarlota Hlaváčková, 8. B

Naše týmy byly velmi úspěšné, opět se umístily na předních příčkách. Mladší žáci i starší žáci získali zlato, děvčata ve starší kategorii vybojovala též zlatou příčku, mladší žákyně obsadily 2. místo. Parádní výsledky! Děkujeme za reprezentaci školy a GRATULUJEME!

Výsledek chlapců Velkého Týnce

Mladší kategorie (6. a 7. tříd)

1. místo

Sestava: Ondřej Juříčka, Michal Dušek, Martin Ferianček, Matyáš Sofineti, Denis Maholiak, Pavel Hruška, Petr Vaněk, David Zeman, Vojtěch Frgal, Šimon Kolda

Starší kategorie (8. a 9. tříd)

1. místo

Sestava: Šimon Kundrt, Peter Botko, Miroslav Brančík, František Kovář, Tomáš Janda, Tobiáš Novotný, Adam Svačina, Vojtěch, Vítek Lakomý, Roman Kadlec, Lukáš Prečan

Výsledky dívek Velkého Týnce

Mladší kategorie (6. a 7. tříd)

2. místo

Sestava: Simona Stratilová, Štěpánka Kovářová, Simona Navrátilová, Tereza Šišková, Tereza Stejskalová, Zuzana Urbánková, Aneta Křížková, Valentýna Smékalová, Laura Kováčová

Starší kategorie (8. a 9. tříd)

1. místo

Sestava: Gabriela Gengelová, Šarlota Hlaváčková, Simona Šusterová, Kristýna Březinová, Nikol Feriančková, Sofie Vytašková, Anna Novosádová, Elis Maya Iqbal, Monika Majerová, Linda Šlajsová

RECITAČNÍ SOUTĚŽ

Recitační soutěže na Základní škole Milady Petřkové jsou již tradičně nedílnou součástí rozvoje čtenářské gramotnosti našich žáků. Prostřednictvím tvořivé práce na interpretaci prózy či básní a následně veřejného vystoupení se rozvíjí v dětech schopnost hlubšího porozumění textu a vyspělejšího ovládnutí mateřského jazyka, soutěž přispívá také ke kultivaci mluveného slova a rozvoji mluvních a komunikačních schopností a dovedností.

V pondělí 24. února se sešli žáci z druhého stupně, vítězové třídních kol, aby proběhlo školní kolo recitační soutěže žáků II. stupně.

V jejich podání zazněly verše Jana Nerudy, Jiřího Žáčka, Karla Jaromíra Erbena, Jaroslava Seiferta, Pavla Žižky, bajka Miloše Kratochvíla, úryvek z knihy Ivy Procházkové.

Soutěžilo se ve dvou kategoriích - 6. a 7. ročník, 8. a 9. ročník.

Porotu zaujalo podání Romance o Karlu IV., žáci sedmých tříd si rozdělili role krále Karla IV., Buška z Vilhartic a vypravěče.

Kromě příjemné recitační přehlídky se soutěžilo nejen o ceny, ale hlavně o postup do okresního kola recitační přehlídky - Dětská scéna 2025.

Porota ve složení - paní učitelky Gabriela Navrátilová, Eva Friesnerová, Šárka Doleželová a Lenka Mužíková - neměla lehký úkol. Pozorně posoudila výkony všech žáků a shodla se na vítězích v daných kategoriích.

Kategorie 6. a 7. ročník

1. místo Benjamín Šturm, 6. B
2. místo Julie Mlčochová, 7. A
3. místo Leontýna Sedláčková, 7. B

Kategorie 8. - 9. ročník

1. místo Nikol Feriančková, 8. A
2. místo Matěj Šiška, 8. A

Cena poroty byla udělena Lucii Strejčkové za přednes prozaického textu z knihy Ivy Procházkové Uzly a poměranče.

Všem vám děkujeme za účast! Výhercům blahopřejeme! V okresním kole recitační přehlídky Dětská scéna 2025 bude týneckou školu reprezentovat Ben Šturm a Lucka Strejčková, Nikol s Matějem si možná budou muset „hodit korunou“. Každopádně, milí postupující, ať se vám všem daří!

Jaroslav Seifert Píseň o lásce

*Slyším to, co jiní neslyší,
bosé nohy chodit po plyši.*

*Vzdechy pod pečeti v dopise,
chvění strun, když struna nechví se.*

*Prchává někdy od lidí,
vidím to, co jiní nevidí.*

*Lásku, která oblékla se v smích,
skrývající se v řasách na očích.*

*Když má ještě vločky v kadeři,
vidím kvěsti růží na keři.*

*Zaslechl jsem lásku odcházet,
když se prvně rtů mých dotkl ret.*

*Kdo mé naději však zabrání
- ani strach, že přijde zklamání -*

*abych nekles pod tvá kolena.
Nejkrásnější bývá šílená.*

Svatební košile Karel Jaromír Erben

*Již jedenáctá odbila,
a lampa ještě svítila,
a lampa ještě hořela,
co nad klekadlem visela.*

*Na stěně nízké světničky
byl obraz boží rodičky,
rodičky boží s děťátkem,
tak jako růže s poupátkem.*

*A před tou mocnou světicí
viděti pannu klečící:
klečela, líce skloněné,
ruce na prsa složené;
slzy jí z očí padaly,
želem se nádra zdvihaly.
A když slzička upadla,
v ty bílé nádra zapadla.*

*„Žel bohu, kde můj tatíček?
Již na něm roste trávníček!
Žel bohu, kde má matička?
Tam leží — podle tatíčka!
Sestra do roka nežila,
bratra mi koule zabila.*

*Měla jsem, smutná, milého,
život bych dala pro něho!
Do ciziny se obrátil,
potud se ještě nevrátil.*

*Do ciziny se ubíral,
těšil mě, slzy utíral:
„Zasej, má milá, zasej len,
vzpomínej na mne každý den,
první rok přádlá hledívej,
druhý rok plátno polívej,
třetí košile vyšívej:
až ty košile ušíješ,
věneček z routy povíješ.“*

*Již jsem košile ušila,
již jsem je v truhle složila,
již moje routa v odkvětě:
a milý ještě ve světě,
ve světě šírém, širokém,
co kámen v moři hlubokém.
Tři léta o něm ani sluch
živ-li a zdrav — zná milý bůh!*

DUCHOVNÍ SLOVO

Rok ve službě: setkávání, modlitba i hledání nových cest

První rok od svého jmenování olomouckým arcibiskupem završil v neděli 9. února 2025 Mons. Josef Nuzík. Jak uplynulých 366 dní hodnotí a co ho v čele arcidiecéze čeká dál – třeba i s pomocí nově jmenované pastorační rady?

ARCIBISKUPSTVÍ OLOMOUCKÉ

„Rok to byl hodně dynamický – sice o den delší, ale vlastně hodně krátký. První polovina padla na povinnosti spojené s převzetím funkce a hledáním spolupracovníků. Jsem moc rád, že kromě úředních povinností k tomu patřila také krásná setkání: v polovině dubna mše svatá s uvedením na biskupský stolec, na konci června pouť do Vatikánu, kde jsem od papeže Františka převzal pallium, a o několik dní později pak velehradská pouť s vložením pallia,“ vyjmenovává arcibiskup Nuzík a dodává: „Všude tam jsem se mohl setkat se spoustou lidí a mluvit s nimi. Projevená podpora i příslib modlitby mě velice těší a jsem za ně vděčný.“

Program svého působení v čele olomoucké arcidiecéze pak arcibiskup Nuzík představil ve svém prvním pastýřském listu věřícím, kde vyzval k vytrvalé modlitbě, k odvaze nepřizpůsobovat se světu a měnit svůj život a také k zasvěcení diecéze Panně Marii, které pak on i všichni kněží vykonali v neděli 13. října, v den Panny Marie Fatimské.

Podzimní a zimní měsíce potom charakterizovaly hlavně přípravy na Svatý rok 2025, ale také vytvoření nového prostoru, kde chce arcibiskup Nuzík komunikovat s věřícími. O první adventní neděli totiž spustil své profily na sociálních sítích – Facebooku a Instagramu. „Církev vždy hledala cesty, jak oslovit lidi tam, kde se nacházejí, a být jim blízko v místě, kde se cítí doma. Dnes se velká část našich životů odehrává ve virtuálním prostoru, a proto chci i touto formou nabídnout lidem povzbuzení, inspiraci a možnost setkání s Božím slovem v duchu svého biskupského hesla „Hlasat radostnou zvěst“,“ uvedl tehdy. Na komunikaci chce ovšem arcibiskup Nuzík stavět také své další působení. Jedním z důležitých nástrojů při něm má sehrát diecézní pastorační rada, jejíž členy jmenoval počátkem února. „Tvoří ji jedenáct lidí z různých prostředí a s různými životními zkušenostmi. Rád bych, aby rada byla místem otevřené diskuse o tom, jak dnes co nejlépe naplňovat evangelium a přinášet Krista do života lidí v naší diecézi,“ vysvětluje a dodává: „Dál se samozřejmě budu setkávat také se zástupci různých insti-

tuací a pracovišť, jako jsou pastorační centra v rámci arcibiskupství nebo Charita.

Své priority dalšího působení vidí olomoucký arcibiskup v těchto úkolech: práce s pastoračními radami farností, které mají být první oporou kněze při duchovní službě, aktivizace věřících, aby život každé farnosti stál na všech jejích členech, zájem o rodiny a jejich dobrý růst a také o lidi marginalizované. „Nadále chci podporovat to, co už dobře funguje, a zároveň hledat nové cesty, jak oslovit ty, kteří se cítí být na okraji,“ uzavírá arcibiskup Nuzík.

„Projev vděčnosti za službu kněží“ Arcibiskup Nuzík píše věřícím o spuštění projektu Donátor

Ke spuštění mzdového fondu Donátor na podporu kněží a pastorační rady zasílá arcibiskup Josef Nuzík všem věřícím olomoucké arcidiecéze svůj dopis. Číst se má při bohoslužbách v neděli 16. února 2025.

Milí bratři a sestry, drazí diecézané, mezi důležité úkoly, které spolu se svými nejbližšími spolupracovníky již delší dobu řeším, patří také zajištění zdrojů pro financování naší olomoucké arcidiecéze po roce 2029, kdy skončí příspěvky od státu na mzdy pracovníků církve. Abychom byli finančně samostatní, hospodaříme na majetku, který nám byl

vrácen, a provádíme nové investice, které financujeme z finanční náhrady, jejíž vyplacení bude ukončeno v roce 2042. Nyní se nacházíme v mezičase, kdy se budoucí financování mezd a činnosti církve postupně utváří.

Jsem si vědomi, že finanční prostředky z majetku a investic nebudou zcela pokrývat potřeby diecéze. Proto jsme využili způsob, který se osvědčil v jiných diecézích, a založili jsme fond Donátor, pomocí něhož se můžete i vy podílet na spolufinancování mezd kněží a pastorační naší diecéze.

Jsem rád, že se tohoto nového úkolu ujal P. Zdeněk Stodůlka, biskupský vikář pro evangelizaci, který postupně navštěvuje jednotlivé farnosti a seznamuje se smyslem a fungováním tohoto fondu. Děkuji vám za otevřenost a podporu tohoto projektu, který, jak věřím, přinese nejen finanční užitek, ale bude též projevem vděčnosti za službu církve a našich kněží.

Ve společenství modlitby a s požehnaním

Mons. Josef Nuzík
Arcibiskup olomoucký

Zemřela zvonařka Marie Dytrychová. Odlila zvon i pro papeže

Ve věku 81 let zemřela v neděli 23. února 2025 zvonařka Marie Dytrychová. V proslulé rodinné dílně strávila prakticky celý život, mnoho let ji také vedla, než řemeslo předala své dceři.

Marie Tomášková-Dytrychová se narodila 11. listopadu 1943 v Brodru v Přerově a v této obci prožila celý život.

Příběh zvonařského rodu je pozoruhodný. Josef Dytrych, otec Marie Dytrychové, původně provozoval pražírnu kávy. Tu mu ale po komunistickém puči znárodnili a on se tak začal věnovat odlévání klik. Později se pokusil odlít první zvon a u řemesla už zůstal, naučil ho i svou ženu Laetitiu. A k řemeslu se později dostaly i jejich dcery. Marie v dílně působila od roku 1967, v roce 1985 převzala její vedení. To později předala své dceři Leticie, která dílnu vede dodnes.

Zvonařská dílna Marie Tomáškové-Dytrychové patří k největším v Evropě. Zvony z Brodru najdete v Austrálii, Japonsku, USA, Polsku, na Ukrajině i na Slovensku. A samozřejmě i v mnoha kostelech v Olomouci: mj. u sv. Michala nebo sv. Mořice.

Specialitou Marie Tomáškové-Dytrychové bylo vytváření zvonkoher, protože zde jednotlivé zvony musejí být dokonale vyladěny podle zvolené melodie. Těchto zvonkoher vytvořila Marie Tomášková-Dytrychová celou řadu, nejnáročnější z nich s 22 zvony putovala do Košic. Pro Košice také ulila svůj dosud největší zvon, vážící více než pět tun. Proslulý je také její zvon pro papeže Jana Pavla II.

Kdo v srdcích žije - neumírá ...
Fr. Hrubín

Marie DYTRYCHOVÁ

Mistr zvonař

Navždy nás opustila
po dlouhé těžké nemoci v neděli 23. února 2025 ve věku 81 let
naše milovaná maminka, babička a teta.

Zarmoucená rodina

Marie Tomášková-Dytrychová zemřela po dlouhé těžké nemoci v neděli 23. února 2025. Poslední rozloučení se konalo ve středu 26. února v 15.00 v kos-

tele sv. Mořice v Olomouci a vedl ho biskup Antonín Basler.

S využitím textu na www.olomouc.cz

PŘÍRODA KOLEM NÁS

Ptačí budky aneb jak spojit příjemné s užitečným

V březnu se vrací mnoho tažných ptáků a na našich zahradách opět začneme slyšet skřipavý zpěv rehků domácích, melodické hvízdání kosů a cvrlikání sýkorek. Pokud si chcete užívat ptačího zpěvu pravidelně, tak nejjednodušší způsob, jak si udržet tyto zpěváčky ve vašem okolí, je nabídnout jim místo k bydlení a založení rodiny. V březnové přírodě okolo nás se tedy budeme věnovat ptačím budkám.

ale zabrání přístupu větších predátorů. Vnitřní prostor budky by měl mít půdorys přibližně 12 x 12 cm a výšku 25 cm. V takovéto budce můžete očekávat sýkoru koňadru i sýkoru modřinku, ale u nás doma jí nepohrdli ani vrabci polní a v jednom roce si v ní dokonce vystavěly hnído sršně. Podobná je budka pro špačky, kteří však vyžadují větší vstupní otvor (průměr asi 4 cm) a vnitřní rozměry nejméně 15 x 15 cm a výšku 30 cm.

© 4x ilustrační foto

Klasická budka už čeká na nájemníky

Řada ptáků, které potkáme na zahradě, jsou takzvaní dutinová hnízdiči. To znamená, že ve volné přírodě vyhledávají staré stromy s přirozenými dutinami. Ty mohou vzniknout například na místě vylovení větve, kde se dřevo začne postupně rozpadat, nebo je do kmenů aktivně vysekávají datlovití ptáci. Vzhledem k tomu, že přirozené dutiny stromů jsou čím dál vzácnější a v relativně mladých stromech nedávno založených zahrádek je téměř nenajdeme, jsou ptačí budky skvělou alternativou umožňující ptákům hnízdit v bezpečných podmínkách a přitom v naší blízkosti. I na vesnici tak vyvěšování budek přispívá k podpoře ptačí populace a druhové pestrosti. Různé druhy ptáků mají různé požadavky na velikost a tvar budky a na charakter vstupního otvoru. Budka by měla být konstruována tak, aby v ní cílové druhy mohly bezpečně přistát a úspěšně zahnízdit. Pokud byste chtěli sami budky vytvořit, tak nejde o nic těžkého a ptáci jsou celkově nenároční nájemníci. Stačí pár prkýnek, pilka a spojovací materiál. Jinak lze budky pořídit v různých hobby-marketech nebo na internetových obchodech. Zde si představíme několik nejčastějších typů budek.

Pro sýkoru je ideální budka s kulatým vstupem o průměru 3,5 cm, kterým se drobní ptáci bez problémů protáhnou,

špačci se cítí bezpečněji v budkách, které jsou nejméně 4 metry vysoko na stromech.

Velmi časté je umísťování budek pro rehky. Rehci mají rádi moderní vzdušný styl a jejich budka s částečně otevřenou přední stěnou připomíná lodžii a odbod-

Rehčí máma krmí své potomky

ně se nazývá polobudka. Neměla by viset příliš vysoko (do 3 metrů) a vnitřní prostor by měl být přibližně 13 x 20 cm a 20 cm na výšku. Pro malého rehka je to sice velký prostor, ale jak ukazuje „naše“ rehčí rodinka, tak pro čtyři až pět odrostlých mláďat už je v budce hodně těsné.

Další druh, který rád využije naší pomoci jsou kosi černí. Ti nehnízdí v klasické budce, ale mají rádi otevřenou plošinku o rozměrech zhruba 20 x 20 cm. Plošinka může být umístěna například pod pergolou, krytým stánkem nebo jinou stříškou ve výšce 2 až 3 metry. Na té si pak kosi vystaví klasické miskovité hnízdo z trávy a hlíny.

Jaká místa pro vyvěšování ptačích budek tedy zvolit? Místo by mělo být chráněno před nepříznivými povětrnostními podmínkami a nemělo by být snadno dosažitelné pro predátory, jako jsou kočky, lišky nebo kuny. Jako první volba se nabízejí stromy, které bychom měli vybírat dostatečně vysoké a zdravé, aby poskytovaly potřebnou stabilitu a bezpečí. Ideální je umístit budky ve výšce 2 až 4 metrů nad zemí pro menší ptáky a výše například pro špačka. Ve stromech najdou ptáci nejen úkryt před špatným počasím, ale i dostatek prostoru pro pohyb, příležitost k hledání potravy v okolí a čerstvě vylétnutým mláďatům možnost se ukryt a dobře se rozhlédnout, než se rozletí do světa. Dobře poslouží také stěny hospodářských budov, pergol a zahradních domků. Budky by měly být orientovány tak, aby byly chráněny před silným deštěm a větrem. Nejlepší

je umístit vchod na severovýchodní nebo východní stranu, kde nejsou budky vystaveny přímému slunečnímu svitu po celý den, ale dostávají ranní slunce. To je ideální pro zachování stabilní teploty v budce, což je důležité pro vyhřívání vajec a údržbu hnízda.

Budka pro netopýry

Opravdoví milovníci přírody mohou kromě ptačích budek nabídnout obydlí také netopýřům. Ti vám sice nebudou zpívat, ale podobně jako ptáci budou hubit všelijaký obtížný nebo škodlivý hmyz. Budky pro netopýry bývají o rozměrech zhruba 30 cm na šířku, 45 cm vysoké a s hloubkou okolo 8 cm. Vstup mají v podobě úzké štěrbiny ze spodní strany a pod ní se nachází ještě ploška s vodorovnými drážkami, která pokračuje až dovnitř budky. Na těchto drážkách se netopýři snadno zachytí drápky při přistání a vyšplhají dovnitř budky. Tato budka se dá opět poměrně snadno vyrobit, případně zakoupit. Budky pro netopýry by měly být umístěny co nejvýše a v místech, kde je dostatek klidu.

Ptáci jsou v okolí budek hodně nenápadní a na první pohled člověk často ani nepozná, že již má budka nájemníky. Na začátku hnízdění je dobré ptáky nerušit, aby neopustili vajíčka, ale jak již budou vylíhla mláďata, tak se nemusíte bát opatrně nakouknout. Na konci sezóny budky nezapomeňte prohlédnout, opravit a především vyčistit. Budku tak společně se starým materiálem zbavíme i vyčkávacích hnízdních parazitů, kteří ptákům znepříjemňují už tak náročný ptačí život. U drobných ptáků se konce prvního roku dožije jen asi každý desátý jedinec a zbytek padne za obětí predátorům, nemocem, nepřízní počasí, ale i lidským nástrahám jako jsou skleněné plochy a lovcům při cestě na zimoviště a zpět. Správně vyvěšené a dobře udržované budky jsou tak jedním ze způsobů, jak aspoň některým druhům našich ptáků trochu pomoci. Odměnou je potom zábavné letní divadlo a méně hmyzích škůdců.

Mladé sýkorky koňadry

Aleš a Petra Pečinkovi

Závod v Mannheimu oslavil miliónový vyrobený motor HDEP

Začátkem února letošního roku sjel z výrobní linky závodu Mercedes-Benz v Mannheimu miliónový těžký motor řady HDEP – Heavy Duty Engine Platform, vyrobený ve zdejším výrobním závodě. Tato generace těžkých dieselových motorů se používá již od roku 2011 ve všech konvenčních nákladních vozidlech od společnosti Daimler Truck i v autobusech.

typu nasazeny v roce 2007 v USA, a to ve vozidlech značky Freightliner. Výroba v Mannheimu začala v roce 2010 a použití v Evropě se pak datuje od uvedení nového modelu Actros 4. generace v roce 2011. Jedno milionové výročí má už motor HDEP za sebou, protože v červnu 2018 byl vyroben miliónový kus, počítáno v součtu produkce z Mannheimu a z výroby Detroit Diesel. Těžká užitková vo-

zit efektivitu a snížit spotřebu. Všechny vysoce výkonné pohony těží z neustálého vývoje: například nejnovější generace OM471 byla představena v roce 2022. Důraz byl kladen na vnitřní inovace motoru, jako je optimalizace geometrie pístu, konstrukce vstřikovací trysky a parametrů hlavy válců relevantních pro výměnu plynů.

Jednou z nejdůležitějších pák pro zvýšení účinnosti paliva u moderních naftových spalovacích motorů je optimalizované přepínání turbodmychadlem. S třetí generací OM 471 představil Mercedes-Benz Trucks dvě nová turbodmychadla, vyvinutá a vyráběná ve vlastní výrobě, která jsou přesně přizpůsobena různorodým potřebám zákazníků. Těžší varianty s optimalizovanou spotřebou je dosažení co nejnižší spotřeby paliva – je předurčena pro použití v dálkové dopravě s motorem do 350 kW (476 k). Druhá varianta turbodmychadla je navržena pro vysoký výkon i vysokou brzdovou sílu motoru a je ideální pro použití v segmentu těžkého provozu a stavebnictví s motory do 390 kW (530 k). Pro nižší a střední výkonové stupně OM 471 je maximální úspora paliva ve srovnání s předchozí generací až čtyři procenta a pro vyšší výkonové stupně až 3,5 procenta. Díky nižší spotřebě se snižují nejen provozní náklady, ale také emise CO₂.

komponenty pro užitková vozidla. V závodě se nyní nachází také kompetenční centrum Daimler Truck pro bateriové technologie a vysokonapěťové systémy, které významně přispívá k sériové výrobě elektrifikovaného produktového portfolia. Vyhrazená pilotní linka pro prototypovou výrobu akumulátorových článků se nachází v tzv. Battery Technology Center. Zde se vývoj zabývá vývojem montážních konceptů a systémů pro bateriové sady. Slévárna v závodě je jedním z předních světových výrobců litinových komponentů vozidel. V tzv. Evropském centru pro výrobu náhradních motorů se repasují také použité motory pro užitková a osobní auta. Školení a zajišťování mladých talentů jsou pro závod v Mannheimu stejně důležité: s více než 100 lety zkušeností se mladí lidé školí přímo na místě – celkem zde své vzdělání dokončilo přes 11000 mladých lidí.

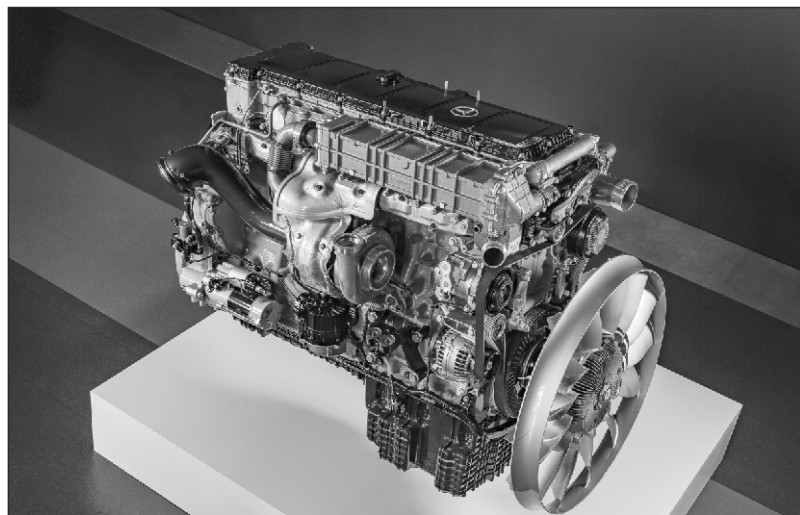
Nezbývá než dodat, že na tradici firmy Benz jsou manheimští náležitě hrdí, a toto jméno najdete v Mannheimu snad všude. Kromě motorárny a slévárny se zde nachází i jeden z hlavních výrobních závodů autobusů. Historii této slavné značky z doby před fúzí s Daimlerem i po ní lze vidět v muzeu firmy Benz, které se též nachází v Mannheimu a je umístěno do zrekonstruované původní haly továrny Benz.

O továrně Mercedes-Benz Mannheim

V roce 1908 byl založen ve čtvrti Mannheim-Waldhof na místě zvaném Luzenberg dnešní závod Mercedes-Benz Mannheim. Více než 4 600 zaměstnanců zde dnes vyrábí motory a související

Víte, že první dieselový motor, použitý v sériově vyráběném nákladním vozidle Benz, oslavil vloni sté narozeniny? Šlo o motor typu OB2, předkomůrkový motor se vstřikováním paliva.

Připravil David Chleboun,
Daimler Truck ČR

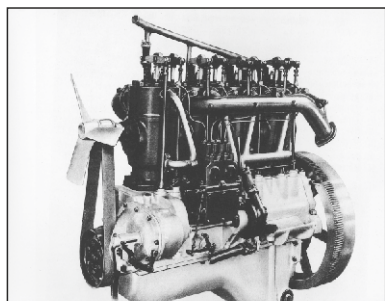

Motor Mercedes-Benz HDEP

Andreas Moch, vedoucí závodu v továrně Mercedes-Benz v Mannheimu, k výročí řekl: „Náš motor HDEP znamená efektivitu a spolehlivost. Každý z našich motorů je důkazem naší technické odbornosti a vášně. Nedávno dosažené výročí počtu jednotek je působivým úspěchem a představuje naše základní hodnoty ve výrobě: inovace, kvalita a týmový duch.“

zidla, jako je Mercedes-Benz Actros, Freightliner Cascadia nebo Super Great od Fuso, stejně jako dálkové a meziměstské autobusy Mercedes-Benz a Setra jsou vybavovány více než 15 let těmito robustními a odolnými agregáty. Motory pro jednotlivé regiony se pochoptitelně v detailech liší s ohledem na odlišnosti v legislativě a na zástavbu do vozidla nebo stroje, ale základ motoru je vždy stejný. Na výrobní lince v Mannheimu se tak můžete setkat s motory HDEP s označením nejen hvězdou Mercedes-Benz, ale i znakem Fuso a dokonce v určité době i se znakem společnosti MTU, což byla součást koncernu, která se zabývala výrobou a prodejem leteckých motorů a také průmyslových agregátů, určených pro použití například ve stavebních nebo zemědělských strojích, lodích, kolejových vozidlech nebo jiných aplikacích. Všude tam se s motory HDEP můžete setkat také, ať už mají jakékoliv logo.

S rozsahem zdvihového objemu od 10,7 l do 15,6 l a úrovní výkonu od 240 kW do 460 kW (od 326 do 626 k) motor pokrývá prakticky všechny oblasti nasazení nákladních vozidel a autobusů. V průběhu let byl motor průběžně vylepšován, jednak s ohledem na změny v emisní legislativě od původního Euro3 až po dnešní Euro6, jednak s cílem zvý-

Motor OB2, první diesel z roku 1923

Pojďme si o této generaci motorů říci něco víc. Tyto motory byly vyvíjeny ve spolupráci se společností Detroit Diesel v USA jako „world engine“, tedy motor, který budou používat všechny divize koncernu jak v USA, tak v Evropě a dokonce i v Japonsku. Detroit Diesel Corporation je součástí severoamerické divize koncernu Daimler Truck North America. Poprvé byly motory tohoto

Vačkové hřídele jsou do hlav vsazovány robotem

Odlitky podstatných částí motorů se vyrábí ve vlastní slévárně

Výrobní linka v Mannheimu – automat na utahování hlavy

POHÁDKA

Jak sněženka přivolala jaro

Byla zima. Celou krajinu už dlouho pokrývala sněhová peřina. Ptáci dávno odletěli do teplých krajín a ti, co neodletěli, si zařídili své domovy tak, aby přečkali i tu nejkřutější zimu. Zvířátka zalezla do nor a děra ulehla k dlouhému zimnímu spánku. Také všechny rostliny se schovaly pod zem, aby se uchránily před mrazem.

Malá Sněženka se v zemi pod sněhem nejprve trochu třásla zimou, ale pak se schovala hlouběji, kde jí bylo teplo. Byla to její první zima a ona ještě nevěděla, co má dělat, aby nezmrzla. Brzy se ale všemu naučila od starších květin.

Nesmíme si myslet, že rostlinky v zimě pod zemí zahálají a jen se ve spánku převalují ze strany na stranu. Ony se mají dost co ohánět, aby v pořádku přečkaly zimu a na jaře mohly zase vyrůst v celé své kráse!

Květiny pod zemí totiž nevypadají stejně, jako když pak vyrostou. Nemají ještě kořínky a mohou tak chodit z místa na místo. Vypadají spíš jako květinové víly a jsou moc krásné. Ony vědí, že bez nich by svět byl smutný a šedivý, a tak se v zimě snaží dělat všechno proto, aby na jaře zase vyrostly.

Paní Pampelišková si v zimě pravidelně omývá žlutou sluníčkovou barvou všechny své okvětní lístky, aby pod zemí nevybledla. Chce totiž na světě krásně zářit a být všude vidět, aby ji holčičky nepřehlédly, až si budou plést pampeliškové věnečky.

Pan Zvonek zase celou zimu skládá melodii, které na jaře vyzvoní do světa a naláká ptáčky zpět domů z teplých krajín.

Mateřídouška vymýšlí přes zimu pohádky, aby je mohla vyprávět květinovým dětem, kterých se vždy zjara spousta narodí.

Nejsilnější rostlinou v podzemním květinovém království je Bodlák. Je ale trochu namyšlený a říká o sobě, že je nejstatečnější ze všech. Nejraději by všem květinám vládl. Ale on není tou nejvýznamnější rostlinou v podzemním květinovém království... :-)

Každý dobře ví, že vládyní květin je královna Růže. Ta na vše dohlíží a všichni ji musí poslouchat. Jenže když se královna nedívá, Bodlák si dovoluje na malé kytičky a ty se ho pak bojí. I malá Sněženka se mu raději vyhýbá, protože minule se mu připletla do cesty a on jí pohrozil, že ještě jednou a celou ji pobodá. Naštěstí paní Kopřiva se jí zastala a řekla Bodlákovi, ať si nedovoluje na menší a slabší. Bodlák se jen zakřenil a odešel.

Sněženka byla pod zemí dlouhá chvíle. Chtěla být nějak užitečná, ale nic neuměla a nic jí nešlo. Neuměla skládat melodii jako Zvonek ani vyprávět po-

hádky jako Mateřídouška. A ať se omývala žlutou sluníčkovou barvou od Pampelišky, jak chtěla, pořád byla bleďá a bílá jako sníh. „Ach, co si jen do jara počnu. Nic neumím a k ničemu nejsem. Co budu celou zimu dělat?“ špitla si polohlasně sama pro sebe.

Najednou ji vyrušilo hlasité cinkání. *Cililink, cink, cililink, cink!* To Zvonek svolával všechny květiny před královnou Růží. Bylo třeba rozhodnout, kdo se první odváží vyrůst, aby zjistil, jestli je už jaro na zemi. A to je nebezpečný úkol. Nikomu se nechce vyrůst jako první. Co když ještě zemi ovládá zima? Všechny květiny se obávají, že tam nahoře zmrznou...

Královna Růže vyzvala rostliny, ať se přihlásí ta, která je mezi nimi nejstatečnější. To se ví, že se všechny koukaly na Bodláka. „No, no. Co na mě všichni koukáte?“ ohradil se. „Jsem sice ta nejstatečnější a nejudatnější rostlina široko daleko, ale tohle není práce pro mě! Vyrůst zvládne každý, tak proč bych to měl dělat zrovna já?“ řekl a raději udělal pár kroků stranou, aby nebyl každému tak na očích.

„Když se nikdo nehlásí dobrovolně, tak vás musím rozpočítat,“ řekla královna Růže. Dala se do recitování říkanky a při každé slabice ukázala na jednu rostlinku.

**En-ten-tý-ky, tři pes-tí-ky,
len ros-te pro plá-te-ní-ky,
u-tka-jí z něj kal-ho-ty,
pro dě-ti i pro krt-ky.
Dě-ti si je o-ble-čou,
bram-bo-ry si u-pe-čou.
Při-daj k nim i cu-ke-ty,
vy-brán krús-tu bu-deš ty.**

A je to jasné. Poslední slabika vyšla právě na Bodláka. „No tohle, to je podvod! Vy jste se na mně domluvili! Víte vůbec, jak je to nebezpečné? Vždyť zmrznou! Ale to by se vám líbilo, že jo?!“ volal stále dokola a na všechny se mračil.

„Bodláku, Bodláku, snad se toho nebojíš? Ty, takový velký a silný Bodláku! Sám víš, že květinové rozpočítadlo je spravedlivé a ty se musíš podřídit,“ prohlásila královna Růže. „Přijď ke mně zítra touto dobou a vy všichni přijďte také, abychom Bodláka vypravili na svět.“

Nedalo se nic dělat. Bodlák věděl, že vzdorovat je zbytečné a že zítra bude muset jako první vyrůst, aby zjistil, jestli je už jaro. „Ovšemže přijdu, já se ničeho nebojím a kdo si myslí, že se bojím, ten uvidí.“

Všechny květiny se rozešly do svých komůrek, ale žádná nemohla ještě dlouho usnout. Všechny byly plné napětí a očekávání. Možná už zítra zjistí, že je na ze-

mi jaro! Tolik se na to těšily! A nejmoc se těšila Sněženka. V podzemí se jí moc nelíbilo, protože se neuměla nijak zabavit. To na zemi je to jiné. Tam si může hrát s deštěm a povídat se sluníčkem, laškovat s malými včelkami a tančit s větříkem, může počítat barvy na duze a pozorovat mravence, jak učí své malé děti nosit jehličí...

Nakonec všechny květiny přeci jen usnuly a v podzemním království se rozhostilo ticho.

Tedy - ne úplně. Kdyby všechny nespaly, slyšely by, jak někdo drkotá zuby. Ozývalo se to z Bodlákovy komůrky. Jak byl velký a silný, tak velký a silný měl také strach.

Nastalo ráno a s ním významný den pro celé květinové království. Den velkého růstu.

Květiny se sešly před královnou Růží, aby Bodláka vyprovodily na cestu na svět. Všechny si spolu povídaly a byly vzrušené z toho velkého okamžiku. *Cink, cink*, ozvalo se. Květiny se utišily, protože vstoupila královna Růže.

„Zdravím vás, milé květiny. Nechtě předstoupit ten, který má dnes vyrůst,“ vyzvala královna Bodláka. Ale nic se nestalo. Nikdo se ani nepohnul. „Nuže, Bodláku, předstup!“ Ale Bodlák nikde. Všechny květiny se ohlížely a šeptaly si, ale žádná ho neviděla. Prostě tam nebyl. Tulipán se běžel podívat do jeho komůrky, ale ta byla prázdná. „Co se jen Bodlákovi stalo?“ ptala se Sněženka. Ale starší květinám bylo jasné, že utekl, protože je ve skutečnosti zbábělec.

Královna Růže se ujala slova a všichni zmlkli. „Milé rostliny, Bodlák nás zradil, nemůžeme tedy dnes zahájit růst. Zítra se tu opět sejdem, a když Bodláka najdeme, rozpočítáme se, kdo ho zastoupí.“ Květiny byly zklamané a také se trochu bály, že na ně zítra padne řada. Sklopily hlavičky a v tichosti jedna za druhou odcházely pryč.

Najednou ale uslyšely slabý hlásek. „Já..., já bych to zkusila.“ Květiny se překvapením zastavily a podívaly se, kdo to řekl. Když uviděly malou Sněženku, jak kouká na královnu a čeká, co jí odpoví, všechny se upřímně rozesmály. „Ty že bys to dokázala? No, to snad ne,“ vyměňovaly si mezi sebou pobavené pohledy. Ale královna jim řekla: „Styďte se. Taková malá a má tolik odvahy. Jediná se nabídl dobrovolně a já její nabídku přijímám. Přijď ke mně zítra touto dobou a vy všechny přijďte také, abychom Sněženku vypravili na svět.“

Sněženky se zhostil zvláštní pocit odpovědnosti. Na jednu stranu se moc těšila, že zase uvidí svět a na druhou stranu se bála, jestli takový úkol zvládne. Byla ale ráda, že může být konečně užitečná. Lehla si do postýlky a přemýšlela o jaru tak usilovně, až z toho nakonec usnula klidným spánkem...

A bylo tu ráno.

Sněženka vyskočila z postýlky, ustrojila se, upravila si své bílé květinové vlásky a starostlivě se na sebe zahleděla do zrcadla. Věděla, že jí čeká velký den a trochu se bála. Ale byla pevně rozhodnutá, že dneska vyroste a pomůže tak květinovému království. Zhluboka se nadechla, dodala si odvahy a utíkala ke královně, aby nepřišla pozdě.

I ostatní květiny spěchaly, aby byly u té významné události a povzbudily Sněženku na její cestě na svět. Královna Růže se jí ještě raději zeptala, jestli si je jistá, že to chce opravdu udělat. „Víš, že není cesty zpět. Jakmile jednou začneš růst, už to nezastavíš a mezi nás se už

nevrátíš.“ Sněženka se ale dlouho nerozmýšlela: „Já vím, královno Růže, ale chci to pro své květinové přátele podstoupit.“

Všem zamávala, zapustila první kořínek a vydala se na cestu vzhůru.

Šlo jí to rychle, už jí zbýval jen malý kousek země nad sebou. Cítila stále větší zimu, ale statečně rostla dál. Už věděla, že na zemi ještě jaro není, ale nemohla nic dělat. Zanedlouho byla venku celá i s krásnými bílými kvítky. Polekala se, když uviděla, že kolem ní je ještě sníh, a na zem se snáší další a další sněhové vločky. „Co budu dělat? Vždyť takhle brzy umrznu. Musím se rychle někam schovat.“ Ale hned si uvědomila, že už je na světě a že za kořínky pevně drží v zemi. Už nikam neuteče a neschová se. Dá jen svými kořínky znamení královně Růží, že je na zemi ještě zima, a umrzne.

„Ach ne, sluníčko, zasvíť maličko, ať se ohřeju,“ prosila Sněženka. „Sluníčko, ty vidíš daleko za hory i lesy, podívej se, kde je jaro.“

A sluníčko se nad Sněženkou smilovalo a trochu víc se rozzářilo. „Sněženko milá, volej se mnou, ať spolu jaro přivoláme.“

**Jaro milé, jaro vzácné,
vrať se z dalek dalekých.
Dej nám svoje teplo mocné,
ať roztaje už chladný sníh.**

**Jaro slunné, jaro krásné,
oživ zpustlou zem.
Dej nám svoje světlo jasné
a radost rozdej všem.**

Sněženka se volání jara moc líbilo, a dokonce jí začalo být tepleji. Všimla si, že sluníčko se rozzářilo a začalo vydávat více tepla. Sněhu ubývalo a měnil se na svěží vodičku. Vrabčáci se v ní radostně čachtali a kosáci samým nadšením vyzpívali do světa: „Jaro je tu... Je tu jaro.“ Pupeny na stromech začaly rašit a všechno ožilo.

Sněženka měla velkou radost, že to dokázala. A její kořeny sílily a už byly tak hluboké, že i královna Růže a ostatní květiny poznaly, že Sněženka žije a že je jaro na zemi. Hlínou začala prorůstat travička a objevily se i další rostlinky. Pampelišky se zažloutily v trávě, Zvonek zacinkal ptáčkům do zpěvu a Mateřídouška pokryla skalky a pěšiny.

Jen Bodlák se pořád ještě někde strachy schovával, takže se nemohl radovat z jara. Vyrůst se odvážil až někdy v červnu, když bylo sucho a horko.

Ze Sněženky se stala krásná květina. Nebyla pěkná jen na pohled, měla krásnou i duši, bílou a čistou jako sníh nebo andělská křídla. Její duše odrážela do jejího původu všechno to, co udělala pro své květinové přátele.

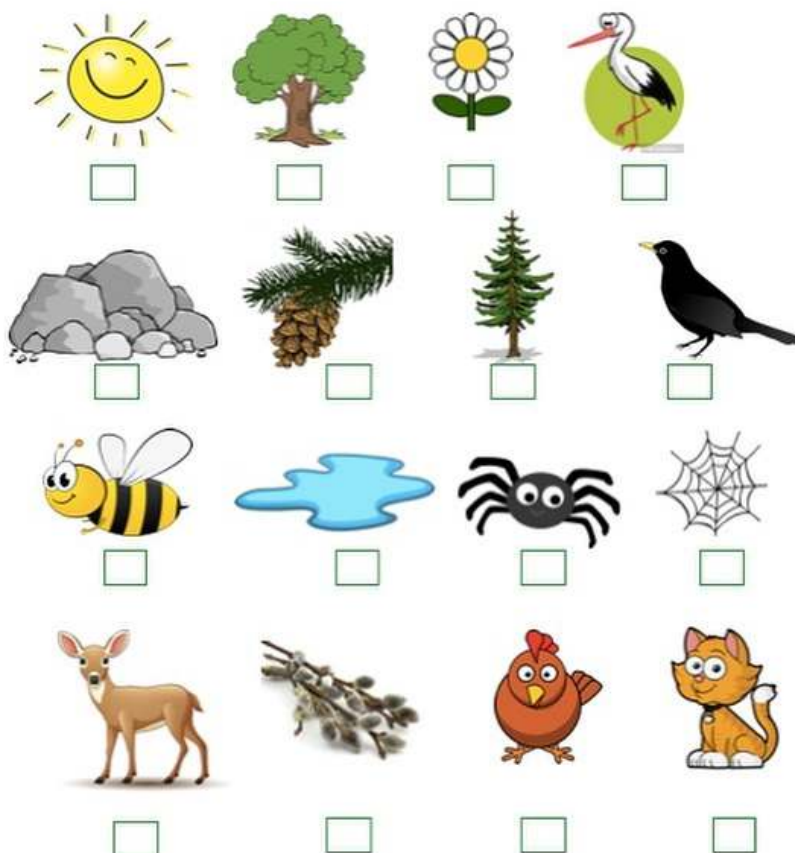
Napsala Markéta Jungová

Připravila Vladimíra Hacsiková

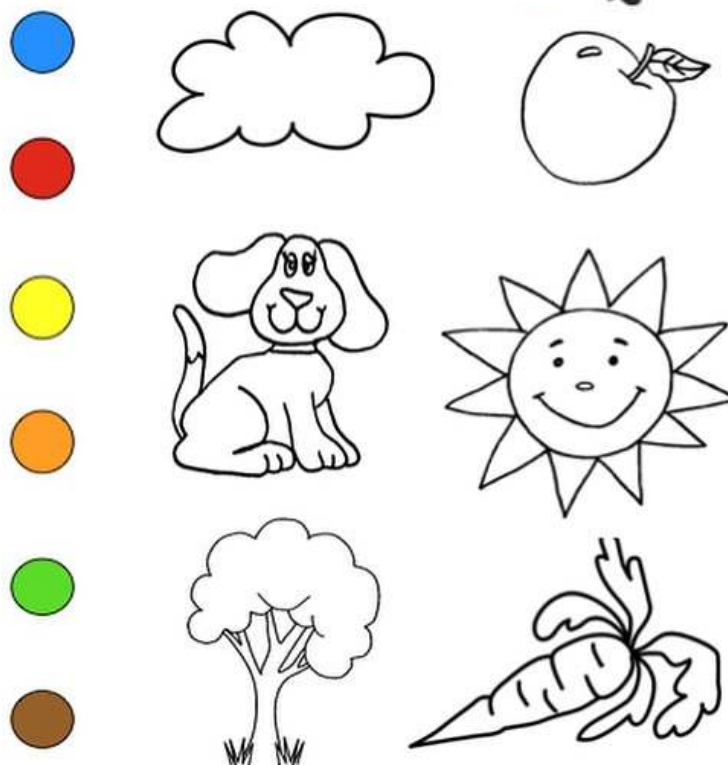
JARNÍ PROCHÁZKA

Zkusíš najít během procházky všechno, co vidíš na obrázcích?

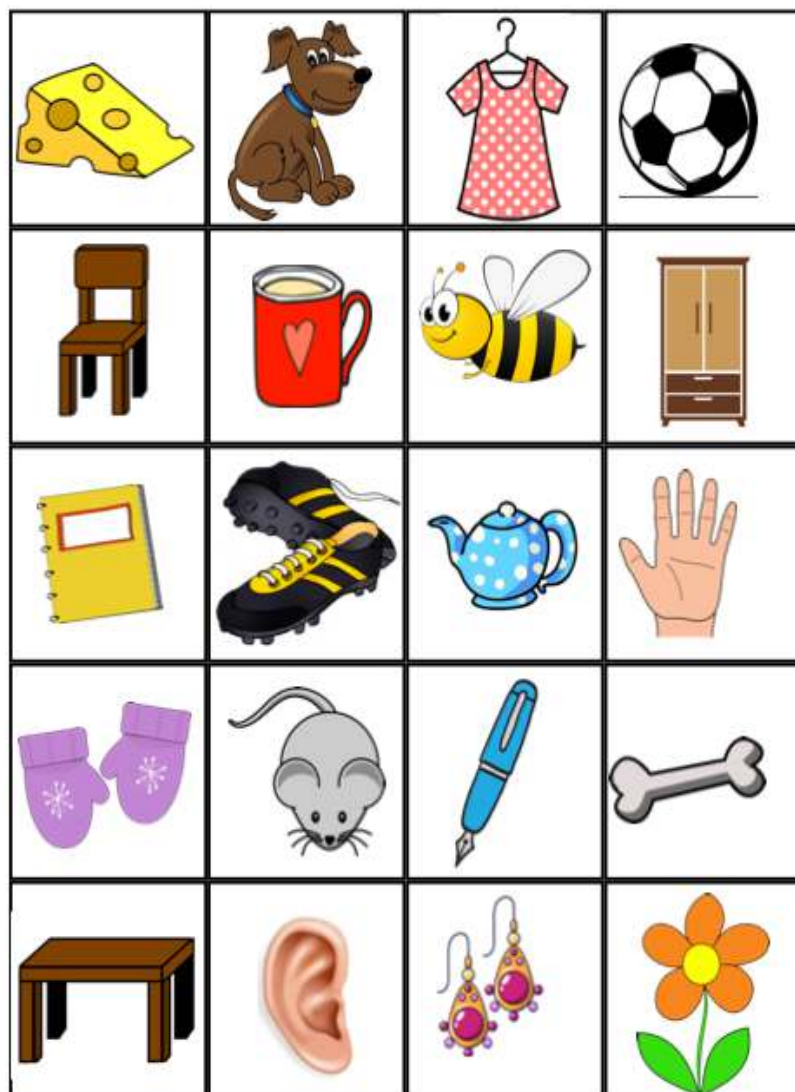
BARVY

Zlá čarodějnice Wilma svým kouzelným lektvarem smazala barvu všemu, co jen uviděla. Přiřaď zpátky správné barvy k obrázkům a zmař Wilmě její plán. Vybarvi obrázky danou barvou.

NAJDI DVOJICE PATŘÍCÍ K SOBĚ

Rozstříhej obrázky a najdi ty, které k sobě patří.

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Najdi obrázky, které začínají na stejné písmeno. Pak tyto obrázky spoj čarou.

SPOČÍTEJ KVĚTINY

Zakroužkuj správný počet květin.
Poznáš, o jaké květiny se jedná?

JARNÍ HÁDANKY

Strká sosák do medu,
bzučí sladkou koledu.
(včela)

Znám jednoho ptáčka,
dobrého zpěváčka. Černý
nosí fráček, žlutý má
zobáček. (kos)

Kdo se dívá do zahrady?
Kdo tě hřeje u vody?
Kdo tě hlídá s
kamarády? Zlatá koule
z oblohy. (sluníčko)

Put'a, put'a, put' přeji
dobrou chuť. Zrnka zobu
zoby zob, panímámo
ještě hod'. Běží kolem
sestřička, žlutounká je
celičká. Naše máma
slepice sezobala nejvíce.
(kuře)

Posečená znovu roste a tak
pořád, třeba po sté. Stoupneš na
ní, přece stává. Má ji ráda kráva.
A též srnka, zajáci, koza, kůň a
králíci. (tráva)

Na nevelkém stonečku
spousta žlutých
zvonečků. Každý z
nich má k jaru klíč.
Copak je to? (petrklíč)

Truhláři mě nejlíp znají,
pěkné dřevo ze mne mají.
(strom)

JARNÍ TVOŘENÍ PRO DĚTI

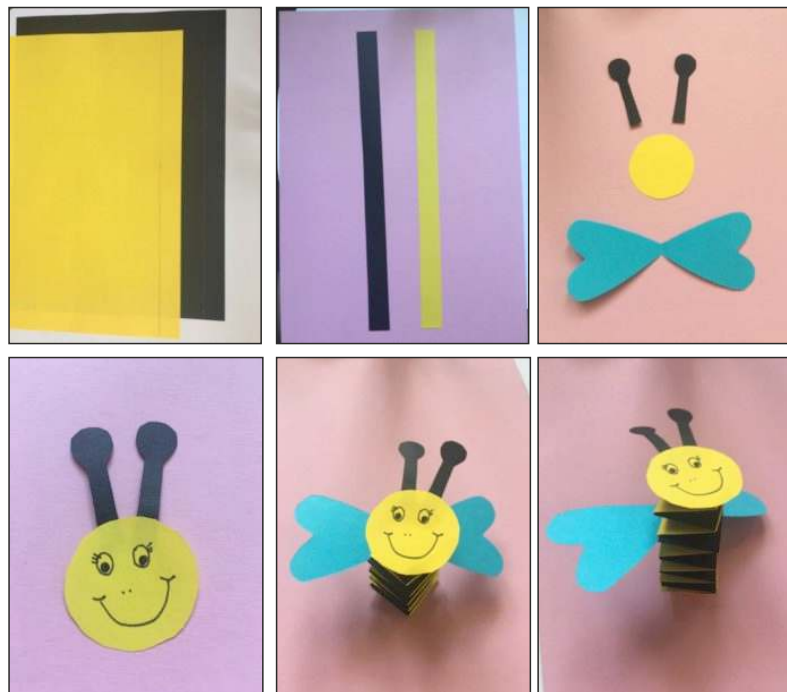
VČELIČKA NEBO ČMELDA

Pomůcky:

barevný papír: žlutý, černý a modrý, tužka, pravítko, lepidlo, nůžky, fix

Postup:

Na výšku žlutého a černého papíru naměříme 2 cm a poté vystříháme proužky. Konce slepíme lepidlem tak, aby nám vzniklo písmenko L. Poté skládáme napříč (rodiče Vám určitě pomohou) tak, aby vzniklo tělo včeličky/čmeláčka. Na žlutý papír obkreslíme hlavu, vystříháme a dokreslíme obličej. Z černého papíru vystříháme tykadla a nalepíme je ze zadní stranu hlavy. Na modrý papír nakreslíme křídla, která připomínají tvar srdce a vystříháme je. Hlavu nalepíme na tělo a křídla do půlky těla.

JARNÍ KYTIČKY

Každý z vás má doma určitě několik barevných víček od pet lahví. Když vám maminka pomůže, můžete z nich vyrobit pěknou jarní výzdobu.

Zde je návod a několik fotografií:

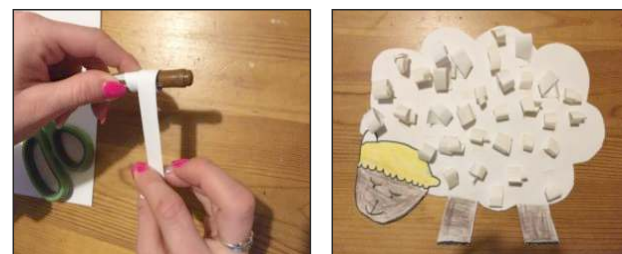

Víčka od PET lahví vložte mezi dva pečící papíry. Dejte si na žehlicí prkno třeba dřevěné prkénko. Bude se vám to lépe tavit. Pak vezměte žehličku, nastavte na nejvyšší teplotu a přiložte na víčka. Chce to chvíli počkat a víčka se začnou tavit. Jakmile se vám roztaví na placku, doporučuji něčím celé zatížit, aby se vám kytička nezkroutila, jak bude chladnout. Udělejte díрку, provlečte provázek a kytičku povězte třeba na plot.

OVEČKA

Pomůcky:

čtvrtka
bílý papír
nůžky
lepidlo
tužka
fixy
pastelky

Postup:

Dětem na čtvrtku nakreslete obrys ovečky. Děti si ji vystříhnou, dokreslí obličej. Nastříhají proužky bílého papíru asi 1 cm široké a 7 cm dlouhé. Jednotlivé proužky natočí na tužku a nalepí ovečku jako kudrlinky.

SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA			Tajenka 1	Odlišná (sloven.)	Ruský souhlas	VELKÝ TÝNEC	Číslice osm	Tajenka 2	Včelí dům (zastar.)	Zpívat
VELKÝ TÝNEC	Lovecký pes	Semita				Úzká chodba kolem nádvoří				
		Směs koření								
Čistidlo na sklo						Hanba				
						Sejít				
Část Moravy						Odvážně				
						Anýz (botanicky)				
Setiny hektarů				Výraz podivu					Mrcho-žraví ptáci	Látka na podšívky
				Vlastní první ženě						
Vedení							Řecké písmeno (obráceně)			
VELKÝ TÝNEC	Dlouhé kudrny u ucha	Být s někým vyrovnán					Člen afr. kmene			
		Chmatání					Vidina ve spánku			
Stadium ve vývoji měst						Samočinný počítač				
						Místo toho				
Starší mužské jméno					Vrcholný bod vývoje					
					Stránka					
Džem				Samice jelena					Severští savci	Zkosení
				Lovecké provazy						
Zakalit							Pražská stavební obnova			
VELKÝ TÝNEC	Žemlovka	Ovidiovo jméno					Náš klavírista (Rudolf)			
		Římsky 2550					Menší kopec			
Namést dovnitř						Sloní nos				
						Značka erbia				
Cizí ženské jméno					Presleyho jméno					
					Odznak královské moci					
Křesťansko demokracická unie				Zármutek (kniž.)					Faun	Božský vládce Egypta
				Slovensky Ir						Zn. audio-techniky
Hlavní město Alžírsko					Vedoucí při lovu					
					Ital. fyzik 18. stol.					
VELKÝ TÝNEC	Německý pivo	Vlastní lrovi					V tomto místě			
		Ikonický znak					Chem. prvek Ne			
Přídavek				Latinský zápor			Tenisový klub			Pohovka
				Výraz překvapení			Jednotka atm. tlaku			Tamten (sloven.)
Švédský obchod s nábytkem					Tělocvič. polohy					Obecná teorie relativity
					Název hlásky L					Výraz obdivu
Kód pro esperanto			Tajenka 3							
Zn. radonu			Ženské jméno					Chatrč		

		7	5							
					6	8	5			
2							9	5		
9		7		8				4		2
	2				5				9	
3		8					2	1		5
		4		3						9
				9	2	4				
								7	4	

Tajenkou březnové křížovky je výrok francouzské neurofyzioložky Anne Beaumanoir (1923-2022). Tajenka z únorového čísla zní: Sto mužů může vytvořit tábor, ale jenom jedna žena domov. Správnou odpověď zaslala a výherkyní se stala paní Alice Chroboková z Velkého Týnce. Gratulujeme!

Správné znění tajenky zašlete poštou, e-mailem nebo ho zatelefonujte na Obecní úřad Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72, Velký Týnec, telefon.: 585 151 111, e-mail: sekretariat@velkytynec.cz a to do konce aktuálního měsíce.

SPZ toměřic	VELKÝ TÝNEC	Žluto- hnědé barvivo (sloven.)	Stupeň v judu	Tajenka 4	Ženské jméno (13.8.)	Otec
	Spojit do manžel- ského svazku					
	Žen. jmé- no (4.11.)					
	Středověk. nemoc					
Starý ancouz. tanec						
Anglicky hejl						
			Hnije (básn.)			
			Muž. jméno (26.4.)			
		Protiklad				
		Knižní zratka				
	10x10				Smě- nečné ručení	Nikoliv (lid.)
	Řemen na řízení koní					
ohovka						
řamten (sloven.)						
		Domácý Atanázie				Pomůcka Aja, Ajaj, Anis, At, Bis, Da, Hor, Isk, Master, Non, Och, Ochoz, Pejz, Polis, Rokl, Satyr, Volta, Zul
		Náš dramatik (Josef Kajetán...)				

ZA PLOTEM

CO SE DĚJE ZA HRANICEMI NAŠÍ OBCE

Přehled březnových kulturních akcí ve Velké Bystřici

1. - 27. 3. / po - pá 8:30 - 17:00,
so + ne zavřeno

Božena Rossi: Uprostřed cesty, výstava obrazů

Božena Rossi se narodila 14. 3. 1957 v Podbrezové. Studovala malbu u Jana Blažka a Jana Gajdoše na Střední uměleckopřemyslové škole v Uherském Hradišti v letech 1972-1976. Později pokračovala ve studiu u profesora Karla Součka na Akademii výtvarných umění v Praze.

V její malířské tvorbě lze sledovat vývoj od klasických žánrových motivů k abstraktním a symbolickým strukturám, které často zpracovává technikou enkaustiky v jemných pastelových tónech. Postupně se přesunula k abstraktnímu vyjádření, kde hraje důležitou roli barva a samotný proces tvorby. Ve svých obrazech Božena Rossi hledá odraz všudypřítomné reality na podkladě vnitřní meditativnosti. Výsledkem je jedinečná autorská intimní výpověď souznicí s jemnou magickou ikonovitostí výsledného díla. Je považována za představitelku současné české lyrické abstrakce a je členkou výtvarné skupiny Položená osmička. Jejím manželem je malíř, grafik a restaurátor Karel Rossi.

15. 3. / KD Nadační / so 20:00 - 02:00

Josefovské šibřinky

Sportovci zvou na XXIII. Josefovské šibřinky. Hraje HUDBA OLOMOUC, vstupné: masky 100 Kč, ostatní 150 Kč. Bohatá tombola a občerstvení. Předprodej vstupenek s místenkami v Kulturním a informačním centru Velká Bystřice.

26. nebo 27. 3. / galeriezet / 18:00 - 19:00

Daniel a Lukáš Klánští

Kruh přátel hudby Velká Bystřice zve na komorní koncert bratrského dua z věhlasné pražské hudební rodiny.

Pěvec, barytonista Lukáš Klánský se představí společně se svým bratrem, klavíristou, Lukášem. Vstupné 100 Kč, děti zdarma.

29. 3. / galeriezet / so 17:00 - 18:00

Petr Benda: Skrže modro tuším...

- vernisáž výstavy obrazů

Petr Benda (1968) je rodákem z Moravského Krumlova. V jeho tvorbě je patrné prolnutí grafiky s kresbou či malbou, prolnutí hlubotiskové tiskařské techniky s technikou tisku z výšky či dokonce monotypem. Ale prolnutí se může týkat i prolínání

NADACE MALÝ NOE

a pěvecký sbor **MUZIKÚRA**
pod vedením Soni Vidličkové

Vás zvou na již třetí interaktivní koncert

HUDBA LÉČÍ A POMÁHÁ

KDY: 1. dubna 2025 v 18:30

KDE: Střední škola grafiky a médií Olomouc,
Střední Novosadská 53, Olomouc

VSTUPNÉ: 150 Kč / 100 Kč (děti, studenti, senioři)

Na místě můžete nadaci podpořit příspěvkem do kasičky
nebo zakoupením drobných dáreků.

Nadace Malý Noe

oltis group

SGMO

VOLNÁ VSTUPENKA

VŠE PRO STAVBU

POD JEDNOU STŘECHOU

OLOMOUC

Výstaviště Flora

3. - 5. 4.

čt, pá 9-18 h., so 9-17 h.

f Stavotech

omnis
pořadatel výstav

T: 608 711 422, nasadil@omnis.cz, www.omnis.cz

tvarů, dialogu mezi volným prostorem a definovanými strukturami. Prolnutí může znamenat i prolínání myšlenkových a pocitových vztahů, které provázejí autorovo pozorování světa a jeho zákonitostí... Divák může na Bendových grafikách podle svého vnitřního ustrojení spatřovat dění z mikro nebo makrosvěta, segmenty strojních součástí a třeba i srážky galaxií. Benda je také členem Klubu výtvarných umělců Horácká Žďár nad Sázavou a Studia BEKANEŠŠ. Profesionálně působí jako pedagog na třebíčském státním gymnáziu. Výstava potrvá do 22. 5.

Připravujeme na duben Aprílové divadlení

6. 4. Carole Greep: Úhlavní přátelé, komedie, DS Amadis Brno
12. 4. Luděk Strašák: Tarsan, muzikál, Spojené farnosti Zbraslav (bonusové představení)
13. 4. bří Mrštíkové: Maryša, klasické drama, DS Slavkov u Brna
20. 4. Bengt Ahlfors: Popel a pálenka, černá komedie, DS Vojan Libice nad Cidlinou
27. 4. Clément Michel: Ani o den dýl, komedie, ŠAMU Štítina

Začátky představení v 18 hod. Zvýhodněné abonentky na všechna představení po celý březen v předprodeji v Kulturním a informačním centru ve Velké Bystřici.

Připravujeme na květen: 24. 5. Běž domů, Ivane!

Multižánrový festival k 35. výročí odsunu Rudé armády. Unikátní vystoupení kapel Pražský výběr, The Plastic People of the Universe, Ingott a Gangalabasta ve vojenském prostoru Libavá – lokalita „Malá Moskva“ u Staré Vody. Doprovodné programy: výstavy, prohlídky, přednášky – sledujte web bezdomuivane.eu. Pořádají město Velká Bystřice a Město Libavá s podporou Vojenského újezdu Libavá, Okrašlovacího spolku Lubavia a společnosti Post Bellum, pod záštitou Ministrýně obrany Jany Černochové. Vstupné do 31. 3. 899,- Kč, od 1. 4. 1199 Kč. Možnost zakoupit vstupenky elektronicky: Goutt. Vstupenka slouží též jako povolení k průjezdu po komunikaci Mrsklesy – Libavá v den akce a k parkování zdarma na místě.

Předprodej vstupenek v Kulturním a informačním centru Velká Bystřice, Zámecké náměstí 775, tel.: 734 236 502 (platba možná pouze v hotovosti):
● **Aprílové divadlení**, cena 300 Kč (abonentka na 5 představení)
● **festival Běž domů, Ivane!** (24. 5. 2025). Unikátní vystoupení Pražského výběru, The Plastic People of the Universe a dalších kapel ve vojenském prostoru Libavá k 35. výročí odsunu Rudé armády. Vstupné do 31. 3. 899 Kč, poté za 1199 Kč. Možnost zakoupit vstupenky elektronicky: Goutt
● **festival Hanácké Woodstock** (2. 8. 2025) cena 650 Kč (platí do 17. 7. 2023). Možnost zakoupit vstupenky elektronicky: Goutt

VELKÁ BYSTRICE A MĚSTO LIBAVÁ S PODPOROU ÚJEZDNÍHO ÚRADU LIBAVÁ, SPOJKU LUBAVIA A POST BELLUM PŘÍRAJÍ:

BĚŽ DOMŮ IVANE!

POD ZÁŠTITOU MINISTRÝNĚ OBRANY JANY ČERNOCHOVÉ FESTIVAL K 35. VÝROČÍ
ZAHÁJENÍ ODSUNU RUDÉ ARMÁDY Z ČESKOSLOVENSKA

**24. 5. 2025 VOJENSKÝ ÚJEZD LIBAVÁ
LOKALITA MALÁ MOSKVA 12:00–22:00**

INGOTT ★ GANGALABASTA VSTUPNÉ: DO 31. 3. — 899 Kč
OD 1. 4. — 1099 Kč
NA MÍSTĚ — 1299 Kč

THE PLASTIC PEOPLE OF THE UNIVERSE

PRAŽSKÝ VÝBĚR

VÝTĚZEK AKCE BUDE VĚNOVÁN NA PODPORU VÁLČNÝCH VETERÁNŮ
PŘEDPRODEJ VSTUPENEK: KULTURNÍ A INFORMAČNÍ CENTRUM VELKÁ BYSTRICE
BOUNTY ROCK CAFE OLOMOUČ GOUTT.NET

INFO: BEZDOMUIVANE.EU

750 let Velké Bystřice Město Libavá Újezdní úřad Libavá Post Bellum

Kulturní a sportovní akce mikroregionu Království v roce 2025

KRAJOVNÍ KRÁLOVSTVÍ
Kulturní a sportovní akce mikroregionu Království v roce 2025

LEDEN
25. 1. Hanácký bál v RC Olomouc

BŘEZEN
19. 3. Galerie na zámku v Citově / Citov

KVĚTEN
1. 5. Královstvím na kole / Rokytnice/Majetín
3. 5. Traktor cup / Krčmaň

ČERVEN
10. 6. Atletická olympiáda mikroregionu Království / Velký Týnec
26. 6. Plavecká olympiáda / Majetín

SRPEN
2. 8. Královský triatlon / Majetín
16.-17. 8. Výstava domácího zvířectva / Kožušany-Tážaly
19.-21. 8. Exkurze

LISTOPAD
15. 11. Království hraje, zpívá a tančí / Velký Týnec
16. 11. Vernisáž fotosoutěže Království objektivem občanů Království / Císařov

PROSINEC
26. 12. Vánoční koncert / Dub nad Moravou

OLOMOUČSKÝ KRAJ

PŘESAHY | $\frac{3}{25}$

do světa historie a kultury

Dianiška
Beňovský
Fiker
Přidal
Jirků
Jareš
Ševčíková
Coufalová
Jodas
Busta
Flaišman
Vránová
Hanuška

55 minut s Tomášem Dianiškou

Snažím se naštvat aspoň všechny stejně

Své divadelní hry popisuje jako hollywoodské třířádky, nebo „kousky“ z MTV nebo TikTok. A připouští, že nepřistupuje k historickým tématům a postavám zrovna s pietou. Blízká česká minulost je přitom pro Tomáše Dianišku, jenž se narodil a vyrostl v Bánské Bystrici, územím, kde se pohybuje hrozně rád.

Hana Benešová, Marta Gottwaldová, Viera Husáková a Olga Havlová požívaly jako první dámy sice četná privilegia, ale život ve stínu manželů-prezidentů měl samozřejmě i spoustu stinných, někdy až temných stránek. Tomáš Dianiška napsal a zrežisoval svou nejnovější hru na objednávku pražského Činoherního klubu a opět si – s nadsázkou sobě vlastní – pohrává s naší blízkou historií. Hru nazval *Zakleté dámy*, a tak na jevišti nakonec dojde i na písničky ze známých filmových pohádek.

Ty čtyři první dámy jste si vybral, protože jsou mezi manželkami československých prezidentů nejznámější, nejvýraznější, anebo se výběr odvíjel od politických událostí, které zažily, s nimiž jsou spjaty?

Když mám napsat divadelní hru o existujících lidech, nepotřebuji, aby byl jejich život dramatický. Ale určitě je nutné najít aspoň jeden důležitý dramatický moment. Diváci totiž, i když to neví, chtějí sledovat, jak se postava rozhoduje mezi něčím zlým a ještě horším. Když řeší dilema. A tak jsem přečetl *Osm žen z Hradu* od Pavla Kosatíka, našel si další knížky, sledoval filmové dokumenty a vybíral si podle dramatických okamžiků. Ty čtyři dámy prožily dost zvratů, což se prostě dobře píše.

Zvláště když to pak celé ještě umocníte svou typickou nadsázkou.

Občas se stává, že moje hra někoho pohorší. Vlastně s tím i počítám, když píšu o lidech, kteří byli třeba nějak kontroverzní. S tím do toho prostě musím jít, ale poslední dobou se snažím aspoň naštvat všechny stejně, ne pouze jednu stranu. To se mi párkrát taky stalo, že jsem nahněval ty, kterých si vážím. A to mě mrzelo.

Zaregistrovala jsem poměrně velké pobouření okolo *mlčení bobříků*. Co jste tak hrozného provedl?

Mlčení bobříků režíroval Jan Frič na Malé scéně Divadla Pod Palmovkou. Hra vypráví o skautech perzekuovaných v 50. letech, přišli se na ni tedy podívat i zastupci Asociace nespravedlivě stíhaných. A - moc se jim to nelíbilo. Sepsali petici proti divadlu.

© Martin Špelda

Laskavé bohyně

© Martin Špelda

Tomáš Dianiška (1984) I když v poslední době dostal několik nabídek z rodného Slovenska, pendluje raději mezi českými divadly a jak říká, nemá potřebu na tom něco měnit. Momentálně jeden z nejžádanějších dramatiků vystudoval herectví na pražské DAMU a několik let působil v Divadle F. X. Šaldy v Liberci, kde ztvárnil desítky postav. Od roku 2014 je kmenovým autorem, režisérem a hercem pražského Divadla Pod Palmovkou.

Pro svou domovskou scénu napsal například *Mlčení bobříků*, Ženu filmového kritika, *Pustte Donnu* k maturitě, *Encyklopedii akčního filmu*, 294 statečných, rapový muzikál *Noc zlomených nehtů* a další hry. Divadlo v Dlouhé uvedlo zase jeho adaptaci románu *Pravomil*, hradecké *Klicperovo divadlo* si objednalo hru *Tělo tajné agentky*, ve Východočeském divadle Pardubice vznikla *Atomová kočička*, Činoherní klub uvádí od loňského prosince *Zakleté dámy* a v Ostravě způsobilo Divadlo Petra Bezruče poměrně velký poprask se *Špinarkou*. Představení o severomoravské „Janis Joplin“ získalo v roce 2021 Cenu kritiků v kategorii Poprvé uvedená česká hra roku, ale zvedlo také silnou vlnu emocí, což jsme si však už zvykli chápat jako jeden z charakteristických průvodních znaků tvorby Tomáše Dianišky.

Čtyřicetiletý dramatik, který je už podepsán pod více než 20 celovečerními hrami, se rád vydává totiž do naší blízké minulosti, vypráví známé i méně známé příběhy, ale zásadně přitom neplýtvá patosem. Spíš naopak. „Je to prostě divočina,“ usmívá se a přirovnává svou metodu k postupům, jež se osvědčují třeba v televizním seriálu o Simpsonových.

Teď právě si ale dává od divadla pauzu a společně s Vojtěchem Fričem chystá film o MMA zápasnících. Po komedii *Lítá v tom*, která měla v kinech premiéru v roce 2023, je to jeho druhý filmový projekt.

Staří skauti sepsali petici proti divadlu? No, to tedy musela být pěkná divočina.

Divočina to byla, to jste řekla přesně. Bobříky jsem pojal záměrně divoce, ale přitom jsem chtěl skautům vyseknout poklonu. Potíž je v tom, že nepřistupuji k tématům a postavám zrovna s pietou. Je to klíč. Nechci se na jevišti utápět v patosu, a tak to dělám divoce. A je celkem pochopitelné, že to občas nějakého osmdesátiletého pamětníka naštvě.

Už se někdo naštvál kvůli prvním dámám?

Premiéra byla na sklonku roku a Činoherní klub je našťastí tak malý, že se ten první večer vešli jen kamarádi a blízký okruh přátel divadla. Od té doby byly tři čtyři reprízy, takže si myslím, že to prostě ještě neviděli ti, kteří by se mohli naštvat. Ale dá se čekat, že na to dojde.

Že třeba někoho pohorší Václav Havel s parohy?

To je jen taková drobnost. Spíš si myslím, že lidi, kteří některé z těch prvních dam znaly osobně a velmi dobře, najdou spoustu nepřesností, možná i chyb. Jenže já ty chyby tam mám schválně, aby to mělo spád, aby to bylo dramatictější. Občas se něco zrychlí, zhustí, vypustí, anebo naopak přidá, aby příběh fungoval. A když mi takhle pochybení někdo vytýká, nezbyvá mi, než se vymlouvat, že nedělám dokumentární divadlo.

A jak byste tedy nazval svou metodu?

Nejsem filozof umění, ani kritik. Kdybych měl ale svůj způsob trochu definovat, nazval bych jej „post moderní metodou“, při níž se využívá odkazů na jiná popkulturní díla, která diváci většinou znají, mají je zadřené pod kůží. A pomocí těchto odkazů vzniká pak samostatný nový příběh.

Témata si vybíráte většinou v naší minulosti. Většinou v blízké minulosti. To je také součást postmoderní metody?

Soustředím se na blízkou minulost, na postavy, které lidi znají, využívám archetypální vzorce chování. Je to zjednodušené tak, aby to vyvolávalo instantní emoce, rozumějte rychlé emoce. Je to takové hollywoodské třířádkové vyprávění. Vlastně klasika. Každá scéna má své místo. Třeba se připravuje vtip nebo naopak tragický pocit, a to má určité principy, které jsou už desítky let popsané i odzkoušené v hollywoodských filmech. Těmi se rád inspiroju. Ne že bych přímo ty filmy vykrádal, ale dokážu je analyzovat a to, co funguje, pak používat ve svých hrách.

Funguje to dobře, jak jsem měla možnost třeba vidět v Divadle v Dlouhé. Ale stejně by mě zajímalo, co na to říkal Petr Stančík, když jste mu takhle hollywoodsky uchopil jeho *Pravomila*?

Petr Stančík nám román propůjčil a řekl, dělejte si s tím, co chcete. Byl se pak podívat na premiéru a byl spokojený. Pochopil, že šestsetistránkový román nelze převyprávět na divadle za dvě a půl hodiny, ale že máme šanci udělat jen takové „best of“. I tak to nebylo zrovna krátké představení, ale když chce člověk říct příběh, nějaký čas se vzít musí. A musí diváka strhnout, aby přestal koukat na hodinky. Nevím, jestli se to vždycky daří, ale máme metody, jak diváka zaháčkovat, v pravou chvíli udělat efekt, aby se nenudil.

Jaké efekty nejvíc zabírají?

Vzpomeňte si, jak fungují Simpsoni: každých 40 vteřin vtip nebo zvrat, změna. A funguje to zaručeně. Naše metoda je spíš divadlo jako z MTV, nebo jako – možná – TikTok. Nelze ale dvě hodiny jenom diváka solit v rychlých střích, to není uvnitřnatelné. Je potřeba výdech, zpomalení, pak zase nabrat rychlost. No, nicméně, je to dost rychlé divadlo.

Nezdá se vám, že všechno je dnes nějak rychlé? Co kdyby v době TikTok divadlo naopak zpomalilo? Možná by se odlišilo, bylo zajímavější, protože jiné, výjimečné.

Záleží na postoji tvůrce. Třeba Ivan Burek, který z HaDivadla teď přechází do Divadla v Dlouhé, je schválně pomalý, až hypnotický. Zrovna tam inscenoval *Cestu dlouhým dnem* do noci. Dělá úplně jiné, náročnější divadlo, za-

tímco já jsem prostě víc popíkář. Zkušenější divákům, nebo intelektuálním kritikům může moje práce přijít levnější v tom smyslu, že jdu moc po srsti publiku. Mně ale baví dělat přehledné, vstřícné, jasné divadlo. Vždyť tam každý večer přijde 300 lidí a musíme je pobavit, není čas a prostor být zahleděný do sebe. Vždycky, když píšu, myslím na to, že přijde třeba moje maminka a možná i kluk a holka, kterým je sotva dvacet a o komunismu do té doby slyšeli jen ve škole.

Chodí na vaše hry dvacetiletí diváci?

Na Palmovce dáváme třeba Encyklopedii akčního filmu, což je hra o dvou youtuberech, kteří ve svém pořadu nějakým nedopatřením při kecání o filmech vytvoří stroj času z mixéru, do kterého nasypou steroidy ze Severní Koreje. V tom mixéru se vytvoří vodní vír, což je veliké osmimetrové tornádo, které jsme v divadle fakt postavili. Naši hlavní hrdinové se díky němu dostanou do roku 1977, kdy omylem podržnou hokejkou Václava Havla a pak si uvědomí, že možná proto nevznikne Charta. A tak se snaží historii nasadit na správné koleje, zachraňují Československo, aby mohla vzniknout sametová revoluce. Je to podobné, jako Návrat do budoucnosti nebo Terminátor, prostě hra s časovými smyčkami, divoká komedie. Na to chodí starší lidi i dvacetiletí, také rodiny s malými dětmi. Nesnažím se nikoho vychovávat, jen vtipnou formou říkám, kdo byl kdo.

Při takových exkurzích do blízké minulosti asi leccos objevujete i sám pro sebe, ne? Když padl komunismus, bylo vám přece pět let.

V poslední době píšu především na zakázku, oslovují mě šéfové divadel s konkrétními nápady, protože vědí, že Dianiška „dělá ty komedie z historie“. Přitom nabízí témata nebo postavy, které jsou často neznámé, někdy mi dají vybrat i ze tří, z pěti takových nezná-

mých témat. A mě to hrozně baví zkoumat. Třeba v Hradci Králové jsem naposledy dělal inscenaci Tělo tajné agentky, což je o Haně Krupkové, která pomáhala výsadkářům Silver A. V Ostravě to zase byla Špinarka a pak také atletka Zdena Koubková, která ve svých 20 letech přišla na to, že je vlastně kluk.

Zdena Koubková závodila za první republiky, Věra Špinarová byla na vrcholu v 80. letech. Současnost vás skutečně vůbec nezajímá?

Samozřejmě současnou situaci sleduju, ale ještě mi nepříjde zajímavé o tom psát. Žijeme to přece furt, každý den. Proč to ještě ukazovat na divadle? Psát o korupci? O Ficovi? Ach jo. V minulosti se navíc také dá najít spousta paralel k dnešku, divák by si měl i při mých tzv. historických hrách uvědomovat, že se to mohlo nebo může stát i dnes

Jako stálý režisér působíte v Divadle Pod Palmovkou. Nelákalo by vás divadlo řídit, utvářet jej zcela po svém?

Radši pendluju po republice, píšu pro různá divadla, všude jsem jenom na chvíli. Baví mě zkoušet pořád něco jiného, s jinými lidmi. Kdybych byl šéf, budu pracovat se stejnou partou. To má samozřejmě také něco do sebe, protože divadlo se jakoby krystalizuje, vytváří si svou tvář. Ksicht. Ale já to takhle mám vlastně už dnes s Palmovkou také, a nemusím jí šéfovat. Nechci být primárně šéf, být na lidi přísný a ztratit kamarády.

Vyrostl jste v Bánské Bystrici, jak často jezdíte domů?

Už moc ne. Tak jednou za rok za rodiče. Kdysi to bývalo pravidelnější.

Hodně práce?

Jsmo tři děti, já žiju v Praze, jedna sestra je v Bruselu – pracuje v Evropské komisi, druhá sestra bydlí v Curychu. To je trochu složitá situace, a tak spíš teď rodiče jezdí za námi než my za nimi. Teď jsme měli Vánoce všichni v Bruselu, vloni

jsem byl v Praze. Já na Slovensko jezdím jenom v létě, mám tam už také jen pár kamarádů. V Česku jsem se dokonale asimiloval.

Máte české občanství?

Ještě ne, ale už jsem si podal konečně žádost o trvalý pobyt, tím pádem jsem čekatelem na občanství. To trvá myslím pět let. Ale vlastně to kvůli ničemu nepotřebuju. Naštěstí. Jen abych tu mohl volit.

David Turecký

Neláká vás napsat divadelní hru ze slovenské historie? Předpokládám, že o Jánošíkovi by to asi nebylo, ale Slovensko má určitě také spoustu zapomenutých i známých hrdinů. A bezesporu také spoustu zajímavých témat.

Myslím, že nějakou paralelu se současností bychom i u Jánošíka našli. Všechno se odvíjí od těch dávných událostí, od panovníků, hrdinů. Ale já mám pocit, že do těch dob prostě nedohlédnu. Je to tak moc vzdálené. Ani do Rakouska-Uherska pořádně nedohlédnu, a protože si rád příběh zasazuju do širších souvislostí, je mi lépe v bližší minulosti. Možná to bude tím, že jsem se často s tátou kdysi díval na dokumenty o první republice, válce, komunismu.

Měli jste na Slovensku jiný dějepis než my?

No, asi ano. Myslím. A proto mě asi baví objevovat českou historii.

Pokouším se představit, v čem mohl být slovenský dějepis jiný než ten český. Třeba v kapitolách o Slovenském štátu?

Obávám se, že jsme se o Slovenském štátu vůbec neučili. Určitě ne tak, jako se v Německu učí děti o jejich Třetí říši a samozřejmě každé ví, že nacismus bylo velké zlo. Já jsem o téhle slovenské kapitole ve škole určitě nic neslyšel, jen nám vyprávěli o Slovenském národním povstání. Roli slovenského fašismu jsem si začal uvědomovat, až když jsem viděl

poprvé film Obchod na korze. To bylo tak na střední škole. A ještě víc jsem si vše dal dohromady, když jsem v Praze, to už jsem byla na DAMU, navštívil muzeum hrdinů heydrichiády v kryptě v Resslovce.

A jak vám slovenští učitelé líčili třeba rozpad Československa?

Na to jsem nepotřeboval učitele. Kolik mi tenkrát bylo? Sedm, osm, vlastně tolik, jako je dnes synovi. Tedy byl jsem docela malý, ale díky rodičům jsem to všechno vnímal.

A byli rodiče rádi, že se Slovensko osamostatnilo?

Nebyli. Naše rodina byla vždy pro Československo. Zpětně si uvědomuju, že jsem vyrůstal v naprosto liberální a demokratické bublině. A vlastně nechápu, jak je možné, že ve stejném městě tehdy bydlel i fašista Kotleba. Dnes tam sice už není, ale žije tam spousta jiných lidí, kteří volili Ficovu stranu, současnou slovenskou vládu. To fakt nechápu.

Jak se vede rodičům? Neměli už tendence se za vámi odstěhovat, když zůstali vlastně sami?

No, zatím ne. Už je jim sedmdesát, bydlí tam celý život, tak je to náročnější, asi by si těžko zvykali. A Slovensko, koneckonců, není od nás tak daleko, mohou do Prahy kdykoliv přijet. Když člověk sedne do auta, tak je tady vlastně za chvíli.

Mluvíte na své děti slovensky?

Hej, hovorím. Alebo skôr, chcel by som, ale oni vždycky odpovedia: „Otcu, mluvi česky.“ Nevím, asi jsou, naše milé děti, trochu líné. A je také pravda, že mně čeština jde snáz. Vždyť jsem tu dvacet let, celý svůj dospělý život.

A píšete jenom česky?

Už jsem si dokonce říkal, že bych to asi slovensky neuměl. Tedy, ne že bych nedokázal slovensky psát v běžných situacích. To samozřejmě zvládnou vždycky. Ale ve svých textech si rád hraju se slovy. A to bych fakt asi ve slovenštině už neuměl. Nevládnu s ní tak dobře. Občas poslouchám slovenské podcasty a skoro pokaždé mě překvapí nějaké nové slovíčko, novotvar. Tím jazykem už prostě nežiju.

Slovenština je moc krásná.

Souhlasím. Ale ona trochu klame tělem. Protože je to také mäkkšie, tak to samozřejmě vyzerá, že ste vlúdnejší. Ale to je iba taký fake. Mně se líbí čeština. Kde najdete tři dlouhá á v jednom slově? To je prostě krása. Unikát.

Rozhovor vyšel v Hospodářských novinách

Ptala se Irena Jirků

Autorka je novinářka a publicistka,

Martin Špelda

Bezruký František

Patrik Borecký

Zkrocení zlé ženy

Patrik Borecký

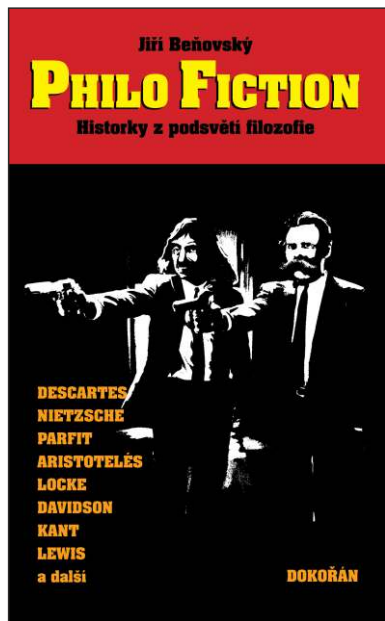
Zkrocení zlé ženy

KNIHA, O KTERÉ SE MLUVÍ

Philo Fiction

Jiří Beňovský

Víte, že pravým scenáristou *Matrixu* nebyl nikdo jiný než René Descartes? To je překvapující už jen proto, že byl příliš zaměstnaný pochybováním o všem, včetně toho, zda by měl vůbec vstát z postele. Méně známým, ale stejně zásadním faktem je, že Descartes měl nečekaně hodně společného s Tomem Cruisem. Kant a Nietzsche hrají důležitou roli ve *Star Treku*, zatímco John Locke byl zdrojem inspirace pro tvůrce *Avatara*. Filmy a televizní seriály jsou plné filozofie, což také vysvětluje, proč se Batman neustále potýká s vězným dilematem a proč se tvůrce *Terminátora* a *Robocopa* zamýšlejí nad podstatou myslí a vědomí. A pak je tu Marty McFly z *Návratu do budoucnosti*, jehož život je zkomplikován nejen cestováním časem, ale také nekonečnou debatou o svobodě a determinismu. Filozof Jiří Beňovský v této knize nabízí devatenáct krátkých příběhů, které sledují, jak se filozofie odráží v popkulturních zrcadlech filmů a televize. Pokud se chcete dozvědět, jak postavit stroj na výrobu štěstí nebo co se stane, když vám rozpálí mozek, jste na správném místě. A pokud ne, vždycky si můžete zapnout *Star Trek* a zamyslet se nad tím, jak Kant a Nietzsche zachraňují galaxii jedním logickým argumentem za druhým.

Kapitola II.

Váš mozek v kádi

„Myslíš, že to, co tu dýcháš, je vzduch?“ ptá se Morpheus ve filmu *Matrix*. Nacházíme se uprostřed akční scény, v níž se Morpheus a Neo utkávají v přátelském, ale velmi působivém souboji. Scéna se odehrává ve velkolepém japonském dódžó a oba muži se mezi úderý krátce zastaví, aby popadli dech, a v tu chvíli právě Morpheus říká: „Myslíš, že to, co tu dýcháš, je vzduch?“

Snaží se tím Neoovi vysvětlit, že *není* v dódžó, nemá na sobě kimono a nemá plíce, ruce ani žádnou z částí těla, o kterých si tak samozřejmě myslí, že je má. Ve skutečnosti je Neo připoutaný na chirurgickém lehátku na průzkumné lodi, kde je k jeho mozku připojen jakýsi velký USB kabel, který mu dodává elektrické podněty, tak aby si myslél, že je v dódžó a že dělá salta a neuvěřitelné kung-fu manévry. Je to obzvláště realistický druh virtuální reality - kdybyste tam byli s nimi, budete si *opravdu* připadat, jako byste tam byli.

Je to tak věrohodné, že jakmile se po-

noříte do této virtuální reality, nejste vůbec schopni rozeznat rozdíl od „skutečné“ reality. A to je zápleтка celého filmu, neboť se ukáže, že všechny postavy, které si myslí, že žijí obyčejné životy, že chodí do práce a doma si pak vaří večeři, ve skutečnosti leží v nějakých kádích naplněných slizkou tekutinou a jsou napojeny velkým kabelem vycházejícím ze zadní části jejich hlavy na počítač, díky němuž věří, že žijí ve světě... no, v našem světě. Tento jejich „svět“ je jen vysoce sofistikovanou počítačovou simulací světa, ve kterém my žijeme. Tím pádem je v *Matrixu* vlastně teoreticky všechno naprogramovatelné a možné.

A samozřejmě se tu hned nabízí myšlenka, že v takové situaci se možná nacházíme i my, teď a tady. Možná teď ležím na nějakém zařízení a jsem napojen na superpočítač, který mě nutí věřit tomu všemu a myslet si, že okolo mě existuje celý svět 21. století na planetě Zemi se všemi svými součástmi a lidmi. Mám určitou svobodu ve svých rozhodnutích, mohu například napsat „napsat“ místo „napzat“, ale nemohu se z této simulace dostat ven nebo odpojit kabel připojený k mému mozku. (Ve filmu *Matrix* se Neo a jeho přátelé dokážou odpojit, což dává vzniknout zápletku celého filmu.) Vy i já jsme napojeni stejným způsobem, takže můžeme komunikovat virtuálně a nemáme tušení, že naše reálná těla jsou ve skutečnosti úplně jinde.

Matrix byl uveden do kin v roce 1999 a režisrovali ho bratři Wachowští (kteří od té doby změnili pohlaví a stali se sestrami Wachowskými). Nevím, jestli Wachowští četli amerického filozofa Hilaryho Putnama, ale vypadá to, že ano. Putnám byl až do svého odchodu do důchodu v roce 2000 profesorem matematické logiky a filozofie na Harvardu. Ale klidně mohl být i filmovým scenáristou. Jedna kapitola jeho knihy *Reason, Truth and History*, vydané v roce 1981, se zabývá právě myšlenkou, že jste, jak Putnám říká, „mozek v kádi“ Ano, Putnám jde ještě dál než scénář *Matrixu* a představuje si situaci, kdy nejenže je vše, co v danou chvíli vnímáte, virtuální realita, ale dokonce nikde neleží ani vaše tělo. Jste jen mozek bez těla, který se v laboratoři koupe v nějakém výživném roztoku, a tento (váš) mozek je přímo napojen na superpočítač, který vám posílá chemicko-elektrické impulsy, díky nimž věříte, že čtete tuto knihu (nebo díky nimž já věřím, že ji píšou).

Proč si vůbec takové příběhy vymýšlet? V případě Wachowských je to pochopitelné: je to skvělý scénář pro dobrý film. Ale co harvardský filozof? Jsou filozofové placeni, aby si vymýšleli takovéto historky? Tady právě můžeme ocenit užitečnost myšlenkových experimentů. Putnám, stejně jako Descartes v minulé kapitole, nenavrhuje, abychom věřili, že je tento scénář pravdivý, ale klade otázku, jak je *možné* zjistit, zda jsem mozek v kádi, nebo ne. Jde o testování naší schopnosti poznání a přemýšlení o tom, co znamená vědět například to, že sedím u stolu. Jak takové poznání získám? Pokud řeknu, že je to proto, že vidím stůl a vidím své ruce a slyším klapot kláves na klávesnici, když píšou větu, kterou právě píšou... pak mi myšlenkový experiment s mozkem v kádi řekne: „Ne, ne, takhle to nemůžeš vědět - jsi mozek v kádi, kterému to vnucuje superpočítač, a nemáš žádnou možnost, jak roz-

lišit mezi touto virtuální realitou a opravdovým světem.“

Tak to zkusme. Předpokládejme, že chceme dokázat, že v tuto chvíli nejsme mozky v kádích. Může nám s tím Hilary Putnám pomoci? Putnám nabídl argument, že tato teorie o mozku v kádi je nesprávná, protože by „sama sebe vyvracela“. (Tedy něco jako externismus Járy Cimrmana.) To je takový filozofický žargon, ale myšlenka je tu docela jednoduchá. Vezměme si výrok „Tato věta je nepravdivá“, který odkazuje sám na sebe. Pokud je věta pravdivá, tak je nepravdivá. Ale pokud je nepravdivá, tak je pravdivá. Ale pokud je pravdivá... no, myslím, že vidíte, kam to vede. Je-li tato věta pravdivá, potvrzuje svou vlastní nepravdivost. Je to paradoxní věta.

Hilary Putnám navrhuje, že totéž platí i pro scénář „mozek v kádi“. Vezměme větu „Jsem mozek v kádi“ a vezměme dvě osoby, z nichž jedna (řekněme jí Monika) není mozkem v kádi, zatímco druhá (řekněme jí Hanka) je. Pokud Monika vidí na zahradě třešň, je to proto, že před ní stojí třešň. Pokud Hanka vidí na své zahradě třešň, nemá to nic společného s žádnou třešní, je to prostě proto, že jí superpočítač dodává řadu chemických a elektrických impulsů, které stimulují určité oblasti jejího mozku a nutí ji věřit, že má vizuální představu třešně. Tyto chemické a elektrické signály odpovídají signálům, které mozek normálně přijímá prostřednictvím očí a zrakového nervu, jak by tomu bylo, kdyby Hanka nebyla mozkem v kádi. Pokud tedy Monika použije slovo „třešň“, nemá na mysli totéž, jako když slovo „třešň“ použije Hanka.

Když Monika řekne „třešň“ má na mysli třešň. V ústech Hanky ale stejné slovo odkazuje na soubor chemických a elektrických impulsů, které jí posílá superpočítač. To pro ni znamená „vidět“ třešň.

Putnám tvrdí, že tu tak můžeme použít stejnou techniku jako u věty „Tato věta je nepravdivá“, abychom vyřešili náš problém s mozkem v kádi. Moničin případ je snadný: pokud říká, že je mozek v kádi, není to prostě pravda, protože není mozek v kádi. Případ Hanky je trochu komplikovanější: její výrok „Jsem mozek v kádi“ je nepravdivý, protože její slova se nevztahují ke skutečným objektům, jako jsou kádě, ale k souborům chemicko-elektrických impulsů. Slovo „kád“, které Hanka vyslovila, neodkazuje na kád, ale na impulsy vyslané superpočítačem. Jestliže Hanka říká: „Jsem mozek v kádi,“ říká tedy něco jako (zadržte dech!): „Jsem soubor chemických a elektrických impulsů, které představují mozek, v souboru chemických a elektrických impulsů, které představují kád.“ (Uf!)

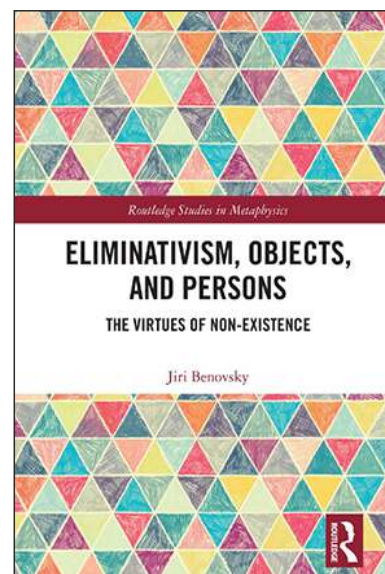
A zde nám Putnám říká, že tato věta je zjevně nepravdivá, protože podle hypotézy není Hanka souborem chemických a elektrických impulsů v jiném souboru chemických a elektrických impulsů, ale... mozkem v kádi. Takže i kdyby Hanka taková opravdu byla, její výrok „Jsem mozek v kádi“ je nepravdivý.

Nevíme tedy, ve kterém z obou případů se my nacházíme - v případě Hanky, nebo Moniky -, ale v obou případech je věta „Jsem mozek v kádi“ nepravdivá.

Nevím jak vy, ale já osobně nejsem argumentací Hilaryho Putnama příliš uklidněn. Pokud jsem mozek v kádi jako Hanka, pak je jen malou útěchou, že věta „Jsem mozek v kádi“ se stává paradoxní stejně jako věta „Tato věta je nepravdivá“. To, co chci já vědět, je, zdali jsem kus mozku plovoucí v nějaké kapalině v laboratoři, nebo jestli mám ruce a nohy. Jak jsme již viděli v předchozí kapitole, ani Tom Cruise a René Descartes nám s tímto příliš nepomohli. No tak, žádný stres. Zhluboka dýchejme. Anebo si alespoň představujeme, že to, co dýcháme, je vzduch.

Jiří Beňovský (* 1978) se narodil v Praze, ale již v dětství se odstěhoval s rodinou do Švýcarska. Začal studovat filozofii, protože se mu realita okolního světa zdála tak nějak podivně nereálná. Pokusil se najít důkaz existence tohoto světa, což se mu nepodařilo, ale zato se mu podařilo získat místo vědeckého pracovníka na Univerzitě v Ženevě, jejíž zásadní výhodou je blízkost Alp, kam chodí Beňovský lézt po horách a přemýšlet o filozofických otázkách. Mezi jeho specializace patří filozofie mysli, metafyzika, filozofie času a estetika. Je autorem velkého počtu článků v mezinárodních odborných časopisech a vědeckých prací ve francouzštině a angličtině, například *Mind and Matter* (2018), *Metametaphysics* (2016) či *Eliminativism, Objects, and Persons* (2019). *Philo Fiction* je jeho první kniha v rodném jazyce. Informace o jeho práci najdete na www.benovsky.com.

neutopili, Jako by říkalo: Lidičky, dávejte na mne pozor, voda se nedejchá a já to nevím. Na to první plavení nezapomenou do smrti, jak to bylo dojemný. To se ví, zkušená jsem nebyla, a tak jsem ubožátku přece jenom náhodou dala pasáka, a to mi táta srdečně vynadal a chtěl skočit do vaničky po hlavě, aby kluka vylovil.

A tak to v něm rostlo, kluka houpal na kolenou, až si prodřel kalhoty, a trvalo moc dlouho, než se odhodlal po první mu nařezat pro nákou lumpárnu. To spíš klukovi strčím sem tam nákou sama, ale von nikdy ne."

"Máme taky důkazy," pokyvovala babička Krňoch, "že manželský párek, který přijme za vlastního nějakého sirotečka, zamiluje se do něho zrovna tak, jako by dítě bylo z jejich lože manželského. Proto říkám, že láska je jenom zvyk, který má chválabohu železnější košili než všechny ostatní věci na světě, kouření a alkoholismus nevyjímají!"

"Pardon," vmísila se zasněná slečinka, která až dosud tiše naslouchala, "dovolují si odporovat. Mám přítelkyni moderně vychovanou, o níž vím, že by přímo šíleně zbožňovala dítě, které by měla dejme tomu s Robertem Taylorem nebo s Otomarem Korbelařem."

"Nebo s oběma najednou, vidíte?" řekla babička Krňoch.

"To nevím. Ale myslím, že člověk musí mít ideály, a nečekat, až se dostaví síla zvyku."

"Taky jsem znala jednu takovou," pravila babička Krňoch. "ale tenkrát byli v módě tenoristi. Byla celá pryč do toho, co nazpíval na gramofon tohle ajajaj. Potom si namínila klempíře a ještě se o něj se svou kolegyní ze šiti poprala. Ale ten chlapík neměl vůbec žádný hlas, jen hodné plival."

"A je u nich kolíbka?" rozřehtala se tlustá paní.

"My máme košíček," řekla babička Krňoch, "kolíbka už se nenosí. Košíček je praktická věc, poválečný průmysl to správně pochopil a nedělá to s ohledem na velkou trvanlivost. Dítěti je to za chvíli malý a pak člověk může být rád, že se to rozmontuje, jakmile s tím jen jednou praští. Vrzají tomu hrozně kolečka, ale naše Ivanka by bez toho vrzání ani neusnula. Všecko je zvyk, povídám."

"Taky prý je teď dobrá tahle americká peřinka," podotkla tlustá paní.

"Jaká to je?" otázala se slečinka, když už se jednou do hovoru přimísila.

"To je..." poučila ji babička Krňoch, "to je v podstatě kancelářský fascikl na dítě.

Rozloží se to na všechny strany, dítě se do toho položí a pak se pláty překlopí a zavátou kaničkama."

"Přes hlavičku ale ne?"

"Přes hlavičku ne. Odkud víte, že dítě má taky hlavičku? V americké peřince se těšil dítě volnosti tak hygienické, že z ní někdy i vypadne. Na to se musí dát pozor."

"Jo," vzdychla tlustá paní, "copak teď! Všecko je zmodernizovaný. My jsme tenkrát při prvním klukovi v Kosmočrtech svítili ještě petrolejem a jednou mi neposedá při koupání strík na lampu a byli jsme potmě. To byste byli koukali!"

"To bychom byli moc nekoukali," usmál se pán u okna.

"A jak to dopadlo?" zeptala se slečinka.

"No," řekla tlustá paní, "kluka jsem ve vodě ztratila. Něco zabublalo a už ani nemuk.

Tak jsem se dala do křiku, táta příběh z dvorečka, zamykal zrovna vrátka, a jak letí, vaničku mi převrh."

"A co děťátko?"

"Já nevím, ale když jsem se probudila, měl ho táta zabalenýho v novinách, to víte, co popad, to popad, kluka nahmatal pod etažérem, seděl prej na zemi a plácal si potmě do loužičky. Vzala jsem svíčku, ale lidičky, ta se mi tehdy tak třásla v ruce, že se mi plamen v jednom kuse amputoval."

"To bylo asi strašné!"

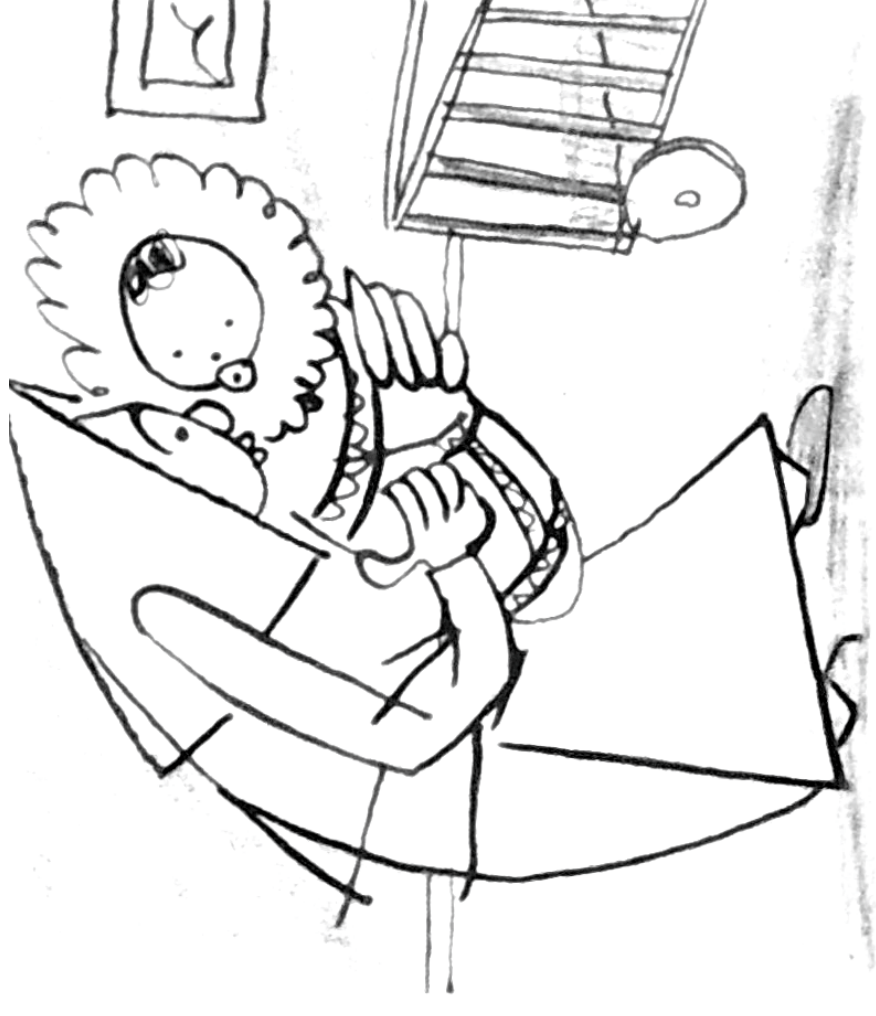
Paní Lola vstoupila do koupelny za Ludvou. Zařval, ale bylo pozdě. Osvětla mu zárovkou z předsíně veletucet bromostříbrných papírů. Svěsit ruce a nechal to ležet na ústředním topení.

"Ani nemluv," pravil skličně. "A řekni tomu chlapovi v sukních, že je tady volno, ať jde prát. A přidej mu moje špinavé košile, když má do toho takovou chuť."

*

Gioigio Krňoch byl stará liška, takže když se chystal na cestu do Brna, byla jeho pozice v rodině Ludvy Láce již dokonale upevněna. Ludva nad tím kroutil hlavou a dotazoval se paní Loly, byl-li snad někdy takovým idiotem, aby si s ním někdo tak nenápadně jako tahle falešná mobilní bába dělal co chce.

Útěchy však se nedočkal. Gioigio Krňoch si to dovedl zařídit i s oběma druhými ba-bičkami. Především byl mnohem rychlejší než ony. Cítil dokonce několik vteřin předem, že Ivanka v košíčku zavrtní, a byl připraven ke startu do pokoje, kde spinkala, tedy mnohem lépe. Babičky šidil způsobem tak ošemetným, že Ludva zatínal zuby, domlouvaje paní Lole, aby laskavě uvážila, že u babiček jde o jejich vlastní krev, třeba kolující v žilách již poněkud zkornatělých. Paní Lola však se spíše zastala Gioiglia Krňocha.

Ludva žasl nad obráceným vývojem věcí, neboť původně očekával, že za Gioglia Krňocha bude nucen v rodině bojovat. Babičku s holí přiměl Gioglio Krňoch co chvíli a podle potřeby k přemítání o nejrůznějších radách, čímž ji plně zaměstnal, takže se necítila odstrčena. Přesvědčil ji například, že je jejím právem a povinností zároveň vzhlížet k hodinám, aby se neproměškala lhůta krmení. Málokdy se však podařilo babičce s holí zvolat: „Tedy Vzbudte ji!“ Obvyčejně ji představila Ivanka sama, pustivši se v košičku do nečláňkovaného řvaní, jako by na hodiny viděla zavřenýma očima a skrze zavřené dveře. Její žaloudek chodil na vteřinu přesně. Naproti tomu její šťivka byla časově velmi záluďná.

Šicí babička podléhala klamu, který nejlépe odpovídal její povaze. Samým šitím se mohla strnat. Gioglio Krňoch pro ni vynalézal nejrůznější správký. Popletl ji tak, že ochotně láta i díru v hadru na zem. Uchyloval se dokonce k nečestnostem, natrhávané například utěrky na nádobí. Rozvazoval potají pentle na vyšňořeném košičku, stříhal v Ludvově pokoji záclony a tu a tam si vypůjčil několik rozedraných kusů prádla i od sousedky, s níž byl v dobrém poměru, a již tedy šicí babička bezděky vypomohla.

„Mysli jsem,“ pravil Ludvovi před svým odjezdem, „že se budu loučit se srdcem daleko těžším. Ale všechno je dobře zařízeno a já budu hledět, abych se vrátil co nejdřív.“

Velmi lehce a bez násilí si také řekl Ludvovi o peněžitou půjčku na cestu.

„Nechat to na vás,“ podotkl s vyčítkou, „byste na to určitě zapomněl.“

Ludva sáhl s nechutí do peněženky.

„Kdyby vám něco zbylo a zatklí vás tam,“ pravil zachmuřeně, „hlaste u výsledku, že to není vaše.“

„Mějte jiné starosti,“ odvětil Gioglio Krňoch, uřezáváje si třicet centimetrů salámu jako cestovní proviant, „musíte mě totiž uposlechnout ve všem, co vám dodatečně poradím nebo přikážu. Pravděpodobně tak či onak projevím z Brna nějaké závažné přání.“

„Uvidíme, co se s ním dá dělat,“ odvětil Ludva natoukaně, změřiv mu délku uříznutého salámu očima.

„To je v zájmu dobrých konců,“ řekl Gioglio Krňoch prostě.

Svrchníček s knoflíky, přišitými drátem, jakož i ostatní součásti svého oděv zanechal v Praze. Vypravil se drze jako prababička. Řekl, že pan rada Ftaček dává jistě obkličtit nádraží hustým kordonem policistů a že jemu, Giogliu Krňochovi, bude potešením, projde-li mezi nimi bez překážky.

Pak, ačkoli jeho nálada byla dobrá, loučil se přece jen s jakýmsi pohnutím.

„Tak spánembohem,“ rozhlížel se, „budte tu zdrávi a dejte mi na toho drobečka pozor.“

S Ivankou se rozžehnal třemi zbožnými křížky.

Všichni se dívali z okna, když ve svém přestrojení za prababičku odcházel. Všem bylo poněkud divně. Ivanka, kterou paní Lola vzala na ruku, dala se do breku. Ludva skoro taky.

„Do čeho jsme se to zamotali!“ vztekal se, docela zapomínaje, že se do toho zamotal sám.

Pak ho zachvátil slepý hněv. Vytrhl ze skříně v předsíni Giogliův svrchníček a veden pohnutkami nízkými, hodil jej šicí babičce do klína. „Podívejte se na to,“ pravil zuřivě, „hned vám přinesu kleště.“

Šicí babička pobledla hrůzou, odštípała kleštěmi knoflíky a přišla je řádně nití. Gioglio Krňoch měl po svérázu.

*

Poněvadž až do toho dne policie nijak nezakročila, třeba se tu a tam někdo kolem Ludvova bydliště podezřeje potloukal, bylo spolehnutí na to, že maska Gioglia Krňocha nebyla prohlédnuta. Gioglio Krňoch tudíž měl pocit dokonale jistoty.

Jako povídává babička si ve vlaku brzy získal oblibu celého oddělení. Ve vlaku se obvyčejně čte, jí, spí nebo hovoří. V tomto vlaku se kolem růžolící babičky pouze hovořilo a jedlo.

„S klidem se může tvrdit,“ pravila babička Krňoch, o jejíž vrozené inteligenci nikdo nepochyboval, „co se týče dítěte, je takzvané volání krve nesmysl. Každá láska je zvyk, kromě takové lásky, která láskou není a které se jen tak v písničkách přezdívá.“

„Ale ale,“ usmál se pán, který seděl u okénka.

„Hned vám to dokážu,“ slíbila babička Krňoch a krájela si salám. „Když se nikomu něco líbí, není to ještě láska, ať běží o ženskou nebo o zlaté hodinky. To jsou jen vaše, touhy nebo pudy. Pud po zachování potomstva do toho patří, ale každý ho nemá.“

„Protože lidi jsou sobci,“ poznamenala jakási tlustá paní rozhořčeně. „Já mám sedm odrostlých kluků, uličník vedle uličníka, hrůza pomyslit, ale kdyby se to bylo časově stáčilo, měla jsem jich dneska dvaatřicet jako do mariáše.“

„Inu,“ řekla babička Krňoch, „někdy se ovšem narodí dítě spíš náhodou. Žehrá se na osud a matka se na nic netěší. V tomhle potřebuji budoucí rodiče náležitě poučení. Já bych jim napravila hlavy, třeba jsem nikdy děti neměl. Neměla. Vlastně měla, vzpomínám si, vždyť jsem přece prababička, u všech kozlů. Panbůh to dobře zařídil, když ustanovil, že láska bude jen zvykem. Můžete se třeba i nevrle šklebit, když se vám dítě narodí, ale za čtrnáct dní už víte, že je to roztomilý tvoreček, za šest neděl se do něho beznadějně zamilujete a po třech měsících byste ho nedali za nic na světě. Já bych tedy řekla, že dítě nemusí být zrovna přímo vlastní, abychom je měli rádi, jak se říká, jako vlastní. Jen když si na ně zvykneme.“

„To je pravda,“ řekla tlustá paní se slzami v očích. „Když jsme čekali první dítě, říkali jsme si s tátou, křtěpane, jaký to u nás bude, jednou rukou abych vařila, druhou kojila a převinovala a třetí dělala to ostatní. A to jsme ještě ani nepočítali s tím, že kluk bude mít větráčky. A ejhle, šlo nám to jako namaštěný a ještě nám zbylo něco času s klukem si hrát. Táta povídá, když kluka ponejprv viděl: Ty, Marie, je to náky červený. – No, bylo, pravda, a řvalo to, že vlastního slova skoro slyšet nebylo. Povídá táta, tak tohle že jako neví, přej se to podobá napitý hrozince a tak. Sišoun ten harant byl, to je pravda. Já přece jen jako matka jsem na tátu dotírala, ptám se ho: Že je hezkej, vid? Táta se drbal, potom povídá: Víš, Marie, já s tebou dycinky upřímně, co by to mezi náma bylo, tak ti musím říct, že jako hezkej, to by ani moc nebyl. – Ale statnej, povídám já. No, to uznal, ale hned se začal holedbat, že je to po něm. Copak o to, náš táta státnej je, za svobodna jednou vyházel ze sálu celou taneční prodloženou i s pljánem a zmohlo ho teprve sedm četníků.“

„V kterém to bylo okrese?“ zeptala se babička Krňoch.

„Náš táta se vzdělával na zahradníka v Kolíně. Ale abych držela souvisle řeč, ta jeho pejchla, že kluk je statnej, se zvrhla v lásku ze zvyku, jak jste povídala. Jestli když nes domů antikvární vaničku, nadával, jaká je to zbytečná dřina a vejdať, ačkoli ho potom musel vetešník žalovat, aby mu ji zaplatil, nějak se na to v tom šponu upomnělo. Byl z toho soud a vaničku jsme museli vrátit, jenže to bylo až za půltřetího roku, to už jsme ji nepotřebovali, kluk se nám do ní nevešel. Ale když jsme kluka po první potopili, táta se začal usmívat, že kluk plave jako Nikodém. Ono se vám na nás to dítě dívalo s takovou ouzkokostí, v očičkách mělo takovou němou prosbu, abysme je

si dvěma odvážnými tahy pod nosem kníry. Trochu krému uvízlo mu dokonce i na nose.

„Tady mám fousy, sebranko. Jsem dáma nebo nejsem?“

Předseda pokynul, aby eunuši ustoupili.

„Copak si přejete, pani?“ otázal se dvorně.

„Vyhověla jsem podmínkám pro dámské hosty nebo nevyhověla, vy saláte?“ odpověděla babička.

„Je to manželka někoho z vás?“ točil se předseda.

Gioglio Krňoch ze sebe vychrll hromadu těžkých sprostot. SPK zneklidněl. Nikdo se k babičce nechtěl znát. Vrtělo se hlavami tak dlouho, dokud nemravná babka nepřešla klnout.

„Stařenko,“ pravil potom předseda, „vidím, že vás někdo navedl. Jdnáte sice správně podle našeho dekretu, ale ten dekret byl nedávno zrušen. Dáma, která k nám vstoupí, nemusí být už sprostá. Podmínkou je, aby byla nenalícena, ale i na tom ve vašem případě starého čerta záleží, poněvadž se samo sebou rozumí, že dámu musí uvést člen klubu. Co praví dekret číslo dvacet devět, ceremoniáři.“

Uprostřed shromáždění vstal za stolem rozložitý chlapík a zdvihl před sebou obřadně knihu s okovanými rohy a se zlatou ořízkou. Pokynul a jiný muž se vymrštil. Ten usedl k pianinu a zahrál forte rozladěný tuš.

„Dekret číslo dvacet devět praví,“ zahřimal ceremoniář slavnostně, „budiž použito všech prostředků, i nedovolených, aby nezvaní hosté byli okamžitě vykázáni. Dopotruje se v krajně naléhavých případech i zabítí, neuposlechně-li nezvaný a vtravý host trojí výzvy k odchodu, pronesené tak, *aby rozuměl*. Podmínkou je pouze, aby se úřady o vraždě nedověděly.“

„Poslouchejte, páni,“ řekl Gioglio Krňoch, „nalícená bych byla. Ale můžu to sundat.“

Velkovezír jeho slov nedbal, nýbrž statně houkl: „Ven!“

„Poprvé!“ zahlučelo členstvo sborem.

„Ven!“ opakoval Velkovezír.

„Podruhé!“ řeklo členstvo.

„Ven!!!“

„Potřetí!!!“

„Nerozuměla jsem,“ pravila babička Krňoch. Pak se otázala: „Kdo je tady oficiálním katem?“

„Udupáme vás společně,“ zněla odpověď.

„Budiž. Než se tak stane, vyslechněte mou důležitou zprávu.“

„Okamžik,“ vztáhl ruku ceremoniář. „Prosím tuší!“

Pianista praštil pěstmi do kláves.

„Dekret číslo osm praví!!! Každý host klubu zaplatí pět mázovek vína ještě dříve, než v klubu promluví, jinak budiž ze shromáždění s potupou vyloučen. To se vztahuje na hosty obého pohlaví a na tuhle sprostou bábu tedy taky.“

„Hm,“ pravil Gioglio Krňoch a posadil se na židli jednoho z eunuchů. „Co praví dekrety o tom, kdo klubu obzvláště prospěje?“

„O tom nepraví dekrety nic,“ odpověděl ceremoniář. „Prospívat klubu je povinností každého člena.“

„Ale já nejsem člen.“

„To nevdí.“

„Já dokonce nejsem ani ženská.“

„To taky nevdí.“

„Počkejte, co to povídá?“

„Že není ženská.“

„To vůbec nic nebylo,“ tekla tlustá paní, „daleko víc jsem se polekala s naším pátým klukem, to už jsme měli elektriku, ale zhasla taky. Neztratila jsem nervy, vyndám ho z vaničky, řádně ocáknu, všechno našmatám – však jsem věděla, kde co mám... polo-žím na stůl, osuším, do košílky už jsem začala strojit, a vtom ta hloupá elektrika zase prská a je světlo, až oči zabořely. Za vteřinku jsem se rozkoukala, ale krve by se byl na mně nedořezal. Kluk u pusy plno pěny jako by se byl vztek – kde pak mě hned napadlo, že mi snědl mejdlo.“

„Stalo se mu něco?“

„On stráví, zaplať Pánbůh, i hřebíky. Z vánočního stromečku měl vždycky nejradši svíčky, ale to musím přiznat, svíčky vždycky nechal.“

V Kolíně přistoupila mladší dáma, kterou do rozhovoru o dětech brzy zatahli. Vnesla čerstvé motivy.

„S mužem jsem měla kříž,“ stěžovala si. „Když jsem nesla naši Evičku do vaničky, držel mi pod ní váln na nudle, kdyby prý mi náhodou vyklouzla z rukou. Měl obrovskou knihu, do které zapisoval každý gram potraviny, náladu, pláč, žízeň, dobu spánku, vyjízdky s kočárem, počasi a vůbec všechno možné. Když se Eviče brzy po narození dělaly u nosánku bublinky, svolal sedm dětských lékařů, kteří se pak u nás pohádali.“

„Všeho moc škodí,“ podotkla babička Krňoch. „U nás zase napletla druhá babička tři sta deset zimních čepečků, Co se nedá unosit, nehledíc ani k tomu, že naše holčička nemá čepečky ráda. Jak ji to dají, vrtl kokůskem.“

„Copak čepečky,” povzdechla dáma těžce, „to se může vyhodit nebo tím něco vystat, když už je toho tak moc. Ale můj muž si myl pravidelné čtyřikrát za hodinu ruce a cpal nás dezinfekčními pastilkami, že nám všem bylo špatně. Když jsme si vypůjčili dětské váhy, nejdřív je rozebral a opálil dezinfekčním plamenem, a když je dal opět do hromady, nemohl jsme se dítěte dovážit. Bylo mu týden a už mělo podle těch vah devatenáct kilogramů. Každou návštěvu zahnal nejprve do koupelny. Snažil se každého osobně vydrhnout po celém těle a postříkat formalinem. K Evičce však pustil stejné máloko, a když přece, tedy s kapesníkem, zavázaným do cípu přes ústa, takže chudáci vypadali, jako by chtěli přepadnout dostavník, a Evička se jich bála. Vyžadoval také lékařské vysvědčení, a proto k nám potom raději ani nikdo nechočil. Naši dětskou lékařku obtěžoval předkládáním diagramů tak dlouho, dokud ho nedala z ordinace vyvést. Prý se ty jeho diagramy podobaly učeným plánům na sestrojení radaru. Tomu já sice nerozumím, ale povídala to ta lékařka. A což co mi provedl s tou sociální péčí!” dáma smutně mává rukou.

„Jen si postěžujte,” pobídla ji babička Krňoch s úcástí.

„Stále měl dojem, že o dítě není dokonale postaráno, ačkoli jsme všechno až hanba přehánět, a když nás jednou navštívila sociální pracovnice s dotazem, jak se dítěti vede, informoval ji, nešťastník, že jen tak tak, poněvadž prý se všechno nestáčí. Sociální pracovnice zřetelně viděla, že dítě je nasyceno, čistě a spokojeně, ale můj manžel ji vsugeroval, že ubožátko za chvíli stejně bude křičet hladý a že jsme ji převlekli právě teď, jako bychom byli tušíli, že někdo přijde. Baciůž že je u nás tolik, až by se mohly lapat sítkou na motýly, před domem že se hromadí hory popele, na ulici že je neklid, dítě že se leká, až zbledne, domovník že netopí v ústředním topení, takže dítě modrá zimou, ven že se dostane málokdy, ačkoli jsem s ním jezdila osm hodin denně a na nohy jsem už nemohla – někdykrát že se už rozkašlalo – ale to se za kuckalo mlíčkem – před patnácti lety že byl u sousedů záškrt, a tak dále. Naše sociální poměry že jsou divné, jsme prý rádi, že jsme živi a dítěti není možno dopřát všeho, co by potřebovalo. Z budoucnosti je prý strach. Vymlouvala jsem to té pracovnici, jak jsem mohla, ale můj manžel byl asi přesvědčivější. Dostal také za týden obšítku od úřadu a vyfýkali mu tam potom, že podle úředního šetření nejsou jeho existenční poměry nehorší, aby se styděl, a že páchá nedostatečnou péči o dítě hřích na celém národě. A že mu za čas pošlou na krk kontrolu. Pak jsem dostala i já sama pozvání, abych se dostavila s dítětem do poradny k lékařské prohlídce. Co jsem měla dělat, šla jsem tam sama, bez dítěte, a litala jsem od okénka k okénku, abych jim situaci objasnila, až mi někdo strčil do ruky nějakou brožurku a poukázku na sociální podporu ve výši jednoho tisíce korun jednou provždy. Řekl mi důrazně, že je to prvé a naposled a naznačil mi, abych tam víckrát nelezla.”

„A co pak bylo doma?” zeptal se zvědavě pán u okénka.

„Chystala jsem se ovšem, že svému muži pořádně domluvím, ale oněměla jsem, jak jsem vešla. Můj muž lezl po čtyřech, tančil tanec svatého Víta, dělal hrůzné obličej, vyražel zvirecí skřeky a ztrácel těmi výjevy lidskou důstojnost. Evička tomu opravdu smála a tak si na tu zábavu zvykla, ze když potom někdy plakala, musela jsem sama muže požádat, aby šel dělat blbce, jinak se utížit nechtěla. Můj muž si pranic nedělal ani z mých nejtěžších urážek a nejbodavější ironie, naopak pronesl jednou miněním, že by se Evička smála, až by škytala, kdyby se mu například podařilo přerazit se ve dvě o kredenc.”

Dáma, zřejmě pohnuta, vyňata z elegantní kabelky bělostný šáteček a oťrela si nos.

„To jste teď asi silně neklidná,” pravila babička Krňoch, „jestliže jste musela odecestovat a nechat děťátko doma pohromadě s tím neblahým otcem.”

Dáma si přitiskla šátek na oči.

„Dneska jsou naši Evičce tři roky,” zahušňala do něho, „nechala jsem ji doma s babičkou. Jedu navštívit svého muže do blázince.”

Na brněnském nádraží rozeznal Gioglio Krňoch spolehlivě muže, který se snažil kontrolovat cestující z pražského rychlíku. Tento muž se na rozdíl od ostatních, kteří čekali, s nikým nepřivítal. Babička Krňoch s potutelným úsměvem přešla necelestých padesát centimetrů kolem něho, svírajíc v ruce zbyteček salámu.

Bylo možno říci, že ústroj babky visel na Giogliu Krňochovi dokonce přirozeněji než jeho prosulý svrchníček. Jinak řečeno Gioglio Krňoch jako muž mohl být spíše podezříván z toho, že je přestrojenou babkou; než obráceně.

Vsedl do tramvaje a dojel bez překážek až k restauraci U hroznové kapky. Nebylo daleko do večera. Objednal si nejdříve kávu, do níž namácel po babsku rohlík, pak seděl a četl časopisy. jimiž se restaurace před dvěma lety zásobila. Když přišel čas, objednal si za Ludvovy peníze večerí. Hubený číšník Filip ho obsluhoval dosti nedbale a Vilém Rozmajzl mu načepoval pivo rychlostí tak dábejskou, že vrhlo ve sklenici ještě když s ním Filip praštil na stůl.

Obě křídla lokálu se s večerem utěšeně naplnila, takže Vilém Rozmajzl si sotva mohl naříkat na špatné obchody. Vzadu nebyla jen měšita, kde se scházel SPK. Celý přizemek prostorného domu proměnil Vilém Rozmajzl v pohostinské místnosti. Muezzin Filip zrychloval své pohyby úměrně s rostoucím množstvím návštěvníků. Zpola naplněné sklenice rval Vilému Rozmajzlovi pod rukama, pobrav jich pokaždé větší váhu než kolik vážili sám. Vmžiku to rozhodli po hostech, střikaje pěnu na všechny strany, a letěl do kuchyně. Odtamtud ihned, jako filmovým trikem, vybíhal s dvoji eskamotérsky narovnanou řadou večerí. Několik smělých řachnutí, a hosté mohli jíst. Na zadku pod černým frákem se Filipovi vzdouvala číšnícká prkenice, stále bachratější, avšak Gioglio Krňoch mu do ní až dosud ničím nepřispěl.

Teď patrně neměl létající muezzin na prababičku v rohu čas, což ovšem neznamenalo, že na ni zapomínal. Byl někde daleko vzadu, když se Gioglio Krňoch konečně zdvihl, ale jedva tak učinil, měl Filipa pod loktem.

„Milostivá ráčí platit?” řekl Filip, a bez další debaty sázel korunky nazpět.

Gioglio Krňoch po zásluhy ocenil jeho schopnosti, přidav mu nad jeho desetiprocentní spropitné dvacet haléřů. Pak ztratil muezzinův zájem docela a vstoupil do chodby, vedoucí k zadním místnostem.

A tak vešel posléze do měšity. označené toho večera tabulkou s nápisem: „Soukromá společnost. Nevstupujte.”

Dlouhatánský, zalomený stůl, zaujímající tři rohy měšity a délku dvou jejích sou-sedních stěn, byl z obou stran plně obsazen pány různého stáří. Před každým z těchto mužů stála čtvrtlitrová sklenice s bílým vínem. V čele trůnil předseda večera, poznametelný podle bílého turbanu na hlavě. Z turbanu mu visela červená stuha se zlaceným nápisem Velkovozír, vyrobená městským pohřebním ústavem.

Ať hovořili o čem hovořili, byl jejich hovor podle všeho mírný a střizlivý. Při vstupu Giogliu Krňocha ovšem všechny řeči rázem ustaly. Jen Velkovozír pravil: „Co je to?” a dva páni na kraji stolu povstali. Jak se Gioglio Krňoch později dověděl, byli to eunuši. mající toho večera službu.

„Tady se nežebřá, babicko,” řekl jeden z nich a otevřel dveře, aby ji vystřčil. „Přispíváme přímo.”

Gioglio Krňoch se nedal. Znaje dekrety SPK, rýpl eunnucha pěst pod žebra a spustil: „Salam alejkum! Co se namáháš, ty boží hovádko, dřepni si zas. Já jsem dámský host.”

Překvapení, které tím vyvolal bylo mu méně pochopitelné, než očekával. Vytáhl z kapsáře krabičku s krémem na boty, otevřel ji, namázl krému na prst a vykreslil

BÁSEŇ MĚSÍCE

Láska je mocná touha chtít

Tomáš Přidal

Láska je mocná touha chtít,
jako když po sobě žízni dva vyprahlí milenci,
láska je srdcový čarodějný štít,
brání, ochraňuje a nedá se vyčíslit mincemi.

Láska je v srdci každé živé bytosti,
pečujte o ni jako o nejcennější dar,
nenechte k ní promlouvat osamělé lítosti,
budte k ní upřímní a nechte ji vstoupit vřele dál.

Láska je tak přenáděrně hezká,
i když trefí nás její Amorův šíp,
poutá k ní přitažlivost zemská,
jako když dva chtějí se políbit.

Může být hůře, ale i líp,
dejte ji vodu z rtů svých,
v myšlence čarodějné lze opít
člověka bez tíže – a to je pravý hřích?

Z radosti rodí se smích,
tak jako z lásky děti,
a stejně jako na dvou odlehlých březích
mohou se blíženci spojit v objetí.

Pověz mi, holoubku, kdepak máš hrdličku,
kdepak jsi zanechal lásku svých křídel,
pověz mi, neboj se – dej ulevit srdíčku,
věř mi, ptám se Tě jako Tvůj přítel.

Říkáš, že odletěla a nechala za sebou prázdno?
To hrdličky dělají – věř, že se vrátí,
možná jen vyletěla nebeskou bránou,
aby vám požehnali všichni svatí.

Láska je tak přenáděrně hezká,
i když trefí nás její Amorův šíp,
poutá k ní přitažlivost zemská,
jako když dva chtějí se políbit.

Může být hůře, ale i líp,
dejte ji vodu z rtů svých,
v myšlence čarodějné lze opít
člověka bez tíže – a to je pravý hřích?

Z radosti rodí se smích,
tak jako z lásky děti,
a stejně jako na dvou odlehlých březích
mohou se blíženci spojit v objetí.

Láska nás v dojetí vlastních slov
připraví o rozum, možná i o starost,
učte se jí naslouchat, dle srdcových osnov,
pochopit její podstatu je oslavná událost!

V lásce i v přátelství nejsou bariéry překážkou,
touha i důvěra hory zlehka přenáší,
o tom by básníci mohli přijít s přednáškou,
a svatí otcové s otčenáši.

SLOUPEK

Chvála poslancům! Aspoň za něco

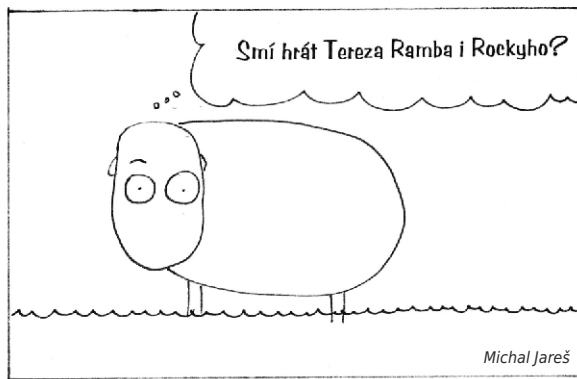
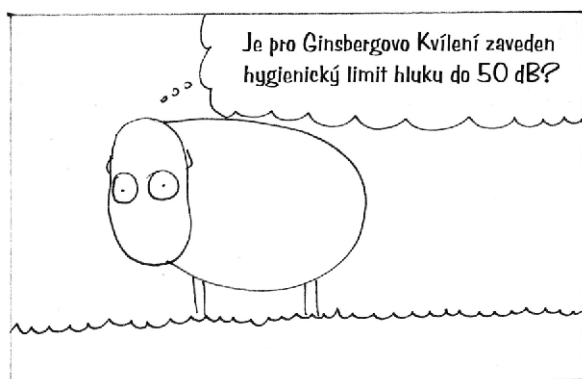
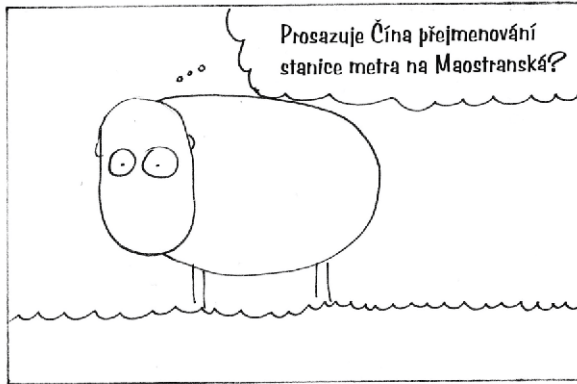
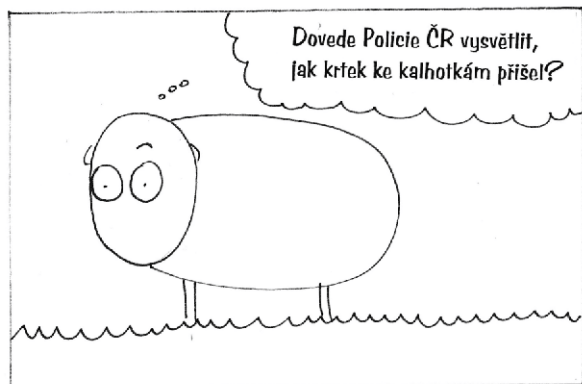

„Vino si dám, ale nezapálím si. Ty nevíš, že už nekouříme?“
„Nekouříte? Oba dva? Co se stalo?“
Zírám na ně – a pak se leknu. Co může být tak zásadního, že kvůli tomu zatípli vášeň, kterou sdílejí od dob, co se poznali na gymplu? Společných zájmů tehdy zrovna moc neměli, ale tohle už pěstovali náruživě. Vášeň přežila studia, brzkou svatbu, tři porody, úmorné i méně úmorné rodinné dovolené, těžké začátky podnikání i jeho opojné vrcholy, dokonce i krizi středního věku, kurzy jógy a novou motorku.
„Že by novoroční předsevzetí 2018? To vám dlouho nevydrží.“
„Žádný novoroční předsevzetí! Nekouříme už od 12. listopadu,“ usměje se Petr. Tak nějak posmutněle, zdá se mi. Jak je to vlastně dávno, co jsme spolu zkoušeli tátovu startku? Nebo to byla lípa? Určitě byla bez filtru, jemná na omak, když jste ji lehce promnuli, zakřúpala...
Zatímco já se pozvracela hned v té kotelně, kam jsme se ukryli, Petr to vydržel až do večere. Nařezáno jsme dostali přibližně stejně, jen s tím rozdílem, že můj táta mne pak zavlekl zase do té kotelně a donutil mě další lípu (nebo startku) skutečně vyslukovat. Pozvracela jsem se podruhé a stala se definitivně nekuřačkou. Ke své velké lítosti a Petrovu zklamání.
Ať už mi v následujících letech ten smělý rytíř bez bázně nabízel vzácné spartánské kuřivo (měkké i tvrdé), nebo dokonce pašované „velbloudy“, ať posléze – s uvolněním politických a hospodářských poměrů – přešel na kovbojskou ostřejší značku, či ležérnější galskou, ikdyž mi nabízel voňavá, ach tak voňavá viržinka, nebo mi vlastnoručně ubalil bělostnou cigaretu z nejlepšího tabáku na světě, nedokázala jsem to. Za to Jana v tom jela na plné pecky. Svou vášeň dotáhli takřka k dokonalosti, takže jsem třeba s jejich dětmi po několikrát sklízela na políčku za chalupou ztepilé rostliny tabáku virginského, s Janou je rozvěšovala po půdě a pak s napětím sledovala, jak Petr, vybaven starobylým přístrojem po dědovi, tabák nařezává. Bylo to krásné až omamné, nepopírám.
„Je snad někdo z vás nemocný?“ odvážím se konečně.
„Myslíš, jako jestli nemáme raka? Ale neblázní. Prostě nás to přestalo bavit.“
„Přestalo vás bavit kouřit?“
„To ne! To by nás bavilo furt. Ale přece nebudeme potupně postávat před hospodou, jako támhlety ovce!“
Zírám na ně. Tedy nejdříve na hlouček promrzlých, nervozně podupávajících lidí, kteří s lačností právě vášně potahují z cigaret u dveří. A pak také na Janu a Petra. Oni to fakt myslí vážně! Už rok nekouří. Každý večer si sice ještě s přibývajícím časem trochu koušou nehty, ale určitě to zvládnou.
Budiž vám chvála, páni poslanci, kteří jste před osmi lety hlasovali pro protikuřácký zákon! A – bděte!

Irena Jirků

Autorka je novinářka a publicistka, šéfredaktorka časopisu Finmag

KOMIKS - Zlá ovce

Michal Jareš

KULTURNÍ KURÝR

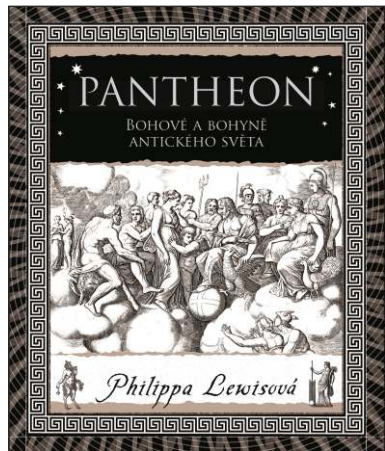
NOVINKY ZE SVĚTA KNIH, AUDIOKNIH A HUDBY

KNIHY

Mytická božstva antického světa

Kolik bylo Múz? Jak se jmenovalo původních dvanáct Títánů? Proč je Zeus (Jupiter) spojen s elektřinou a Poseidón (Neptun) se slánkami? Kdo byly Afrodítiny (Venušiny) služebnice? V této krásné knize plné užitečných detailů a vzácných starých ilustrací výtvarnice Philippa Lewisová připomíná mytická božstva antického světa, jejich pestré charaktery, nezapomenutelné činy i vizuální symboly a dokazuje, že jejich příběhy jsou nesmrtelné.

Philippa Lewisová je spisovatelka, fotografka a výtvarná editorka. Je autorkou publikací *A Dictionary of Ornament* (Slovník ornamentů), *A Guide to House Design in Britain* (Průvodce po stavebním designu Británie) nebo *Portals* (Portály).

Lewisová, Philippa:
Pantheon. Bohové a bohyně antického světa.
Praha, Dokořán 2025, 64 stran

Meziválečnou populární literaturou přehledně

Meziválečná populární literatura nepřestává ani po skoro sto letech inspirovat a provokovat: někdy přitahuje zdánlivou naivitou, jindy zase strhne napínavým dějem. Současné ale naše poznání této rozlehle a nepřehledné krajiny zůstává jen velmi neúplné. Kniha *Čtivo. Díla a kontexty české populární literatury 1918-1939* nabízí prvního ucelenějšího průvodce po jejích vrcholech i pádech, družích i oblastech. Kromě osmi výkladových kapitol, přehledově se zaměřujících na vybrané charakteristiky (žánry, témata, publikační platformy) a způsoby čtení

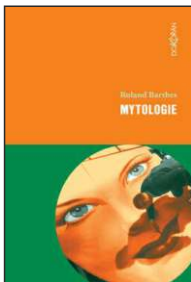

Kořínek, Pavel-Segí,
Stefan-Jareš, Michal a kol.:
Čtivo. Díla a kontexty české populární literatury 1918-1939.
Praha, Akropolis 2025,
680 stran

(gender, ideologie, transfer) populární literatury, přináší přehledné kalendárium a zejména dvacet interpretačních studií konkrétních textů, ze kterých vysvítá pestrost a originalita dobového čtiva. Jako každý správný průvodce, ani naše kniha nechce a nemůže své téma vyčerpat, nabízí ale mnoho tipů, kudy a kam se při poznávání tohoto „zlatého věku“ české populární literatury vypravit.

Barthesovo základní dílo

Mytologie jsou jedním z nejvýznamnějších děl francouzského literárního teoretika, filozofa a sémiotika Rolanda Barthesa. Úvodní část tvoří řada krátkých a snad až překvapivě zábavných, ovšem mimořádně propracovaných úvah o některých dobových aspektech konzumní společnosti (wrestling, astrologie, recepty); druhá část je pokusem zasadit tyto texty do obecnějšího teoretického rámce. Je pozoruhodná mimo jiné tím, že jde o jeden z prvních pokusů o aplikaci sémiologického přístupu na konkrétní kulturní jevy. *Mytologie* zásadním způsobem přispěly k proměně francouzské intelektuální scény ve druhé polovině 20. století: jsou jedním z prvních projevů nástupu nového způsobu uvažování, které se vzdá fenomenologické a existencialistické orientace (Sartre, Camus, Merleau-Ponty) ve prospěch strukturální a synchronní analýzy dějinných i aktuálních jevů (Foucault, Althusser, Derrida ad.).

Barthes, Roland:
Mytologie.
Praha, Dokořán 2025,
176 stran

Povídky mezi realitou a iluzí

V povídkovém souboru *Nové byty, nové pokoje* nás Václav Maxmilián zavádí do světa, který se vzpírá jednoznačnému vymezení a jednotlivé popisy situací jako by si uchovávaly zvláštní tajemství: komunikují spolu, nebo je to jen iluze?

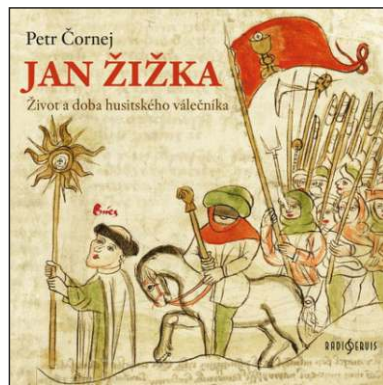
Maxmilián, Václav:
Nové byty, nové pokoje.
Praha, NLN 2024,
248 stran

Postavy jako by se navzájem zrcadlily a měnily si jména pouze jako masky, jejich životy se překrývají a prostupují, ale jejich diskuze začínají a končí, aniž by měly šanci přerůst samy sebe a proměnit se v celistvý příběh, který by jim vzal svobodu. Neodehrává se to všechno nakonec ve stejném městě? Nebo dokonce ve stejném domě? „Současná obsese dobové a místně situovanými příběhy (ať už v české nebo světové literatuře) snad nechává místo i takovému abstraktnímu psaní, o němž se tady pokouším,“ říká o svém záměru autor. Václav Maxmilián (1987) je vzděláním estetik, píše básně a povídky. Vydal básnické sbírky *Meziměstí* (2016) a *Pobřeží* (2019) a odbornou studii o estetice v díle Marcela Prousta *Rozeznání času* (2021), jinak publikoval básně a povídky především v literárních časopisech. Je redaktorem časopisu *Host* a webu *H70*, přednáší filozofii na Fakultě architektury VUT. Přítomná kniha je jeho prozaickým debutem.

AUDIOKNIHY DRAMATIZACE

Jan Žižka bez příkras viděný

Jana Žižku zná historie jako nepřemoženého vojevůdce a geniálního stratega. V podání historika Petra Čorneje vystupuje však mnohem plastičtěji jako polní velitel, charismatická osobnost vybízející k následování, ale také sršatý stařec budící kontroverze. Byly za ním stovky a možná tisíce mrtvých. I proto je tak vzrušující hledání osobních motivací, jež na pozadí revoluční doby podniká autor knihy Jan Žižka: Život a doba husitského válečníka, která se stala knihou roku 2020 v soutěži Magnesia Litera. Čte Jiří Miroslav Valůšek.

Čornej, Petr: *Jan Žižka - Život a doba husitského válečníka. Život a doba husitského válečníka.*
Praha, Radioservis 2024.
Celkový čas: 05:09:34 hodin

Čert z divadelních prken do rozhlasového studia přenesený...

Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert je pohádka, kterou Jan Drda napsal v roce 1960 jako komedii o 8 obrazech. Pohádková komedie o „počlovčeném“ čertu, který začal pracovat a naučil se mít rád prosté a dobré obyvatele chudé vesničky. S jeho pomocí odhalí lidé arciděbla vydávajícího se za faráře a snažícího se svádět je k hříchu pomocí vědecké psychologie. Rozhlasová verze nastudování Divadla Na Vinohradech. Režie Miloslav Stehlík. Rozhlasová režie Oldřich Hoblík. Osoby a obsazení: Mariana Plajznerová, vdova (Vlasta Chramostová), Trepifajksl, čert, později Mates (Jaroslav Moučka), farář (Jiří Sovák) ad.

Drda, Jan: *Dalskabáty, hříšná ves aneb Zapomenutý čert.*
Praha, Radioservis 2024.
Celkový čas: 01:58:16 hodin

HUDBA

Velšská indie rocková kapela Manic Street Preachers přichází se svojí patnáctou řadovkou „Critical Thinking“.

Tato nahrávka se řadí mezi nejambicióznější projekty kapely v její bohaté diskografii a obloukem se vrací k její veleúspěšné nahrávce „This Is My Truth, Tell Me Yours“ z roku 1998. Na nové kolekci se srazí svět snů s tvrdou realitou a texty jsou plné otázek a hledání se. Skladby propojují hluboké myšlenky, které vás nutí přemýšlet, s melodiemi, které se posluchači jednoduše dostanou pod kůži a nedají vydechnout. Nahrávka vychází i v deluxe verzi, která navíc obsahuje dvanáct demonahrávek a remix skladby „Decline & Fall“ od Stevena Wilsona, což umožňuje fanouškům nahlédnout do procesu tvorby alba. Manics na této desce opět potvrdili, že patří mezi nejvýznamnější rockové kapely současnosti. Jejich hudba je stále stejně aktuální a relevantní, ačkoli se drží svého charakteristického zvuku.

Manic Street Preachers:
Critical Thinking.
Columbia 2025.
Celkový čas: 41:00 minut

Britská indierocková kapela The Wombats představila svou nejnovější nahrávku „Oh! The Ocean“

Album, které přináší dvanáct nových skladeb, je pro kapelu jakýmsi návratem ke kořenům, zároveň však otevírá nové hudební horizonty. Muzikanti se na něm nebojí experimentovat s různými žánry, čímž vytvářejí jedinečný zvukový koberec. Uvnitř něj se prolíná charakteristický indie rock s prvky elektroniky, post-punku a experimentálních zvukových kolází. Na novince posluchač nalezne balancování na hraně hluboké emoční upřímnosti a hravých, chytlavých melodií, pro tuto liverpoolskou trojici typických. Deska vznikala za pomoci producenta Johna Congletona, který dříve spolupracoval s kapelami Wallows, Death Cab For Cutie nebo se St. Vincent. Že se bude jednat o hudebně zajímavé dílo, předznamenal singl „Blood on the Hospital Floor“.

The Wombats: *Oh! The Ocean.*
AWAL Recordings Ltd 2025.
Celkový čas: 42:00 minut

Připravil Petr Hanuška

KRITIKA

Mravenců nepočítaně

Básnířka (a hlavně psychoterapeutka) Daniela Vodáčková (nar. 1964) vydává během těchto týdnů svou třetí básnickou sbírku s názvem *Grotte*. Básně jí knižně vycházejí od roku 2016 (sbírky *Z období prvních řas*, 2016 a *Autoportréty*, 2021), ale jejich ohlas není bohužel příliš velký, i když je to velmi kultivovaná lyrická výpověď dnešního šedesátníka. Zdůraznil bych to slovo „lyrická“, protože Vodáčková je lyrikou básnířkou velmi výraznou a v mnohém jedinečnou. Psát poezii po padesátce? To je něco o dost vzdáleného představě poezie jako výronu mladé a „poetické“ síly, která se vybouří do prvních

Mravenců nepočítaně
Daniela Vodáčková: Grotte.
Praha, Malvern 2024

libánek a pak od veršů jde k něčemu dalšímu (často bohužel k próze, která je banální a pojednává o životních osudech bez události), případně jen skládá další a další kousky do mozaiky o svém vlastním a nepřekonatelném já, které buď trpí, nebo jásá. Daniela Vodáčková jde mimo tenhle proud, je pozorovatelkou světa, kterému umí naslouchat a umí si o něm myslet mnohé, aniž by to řekla naplno. Ostatně – krizová terapeutka by se měla decentně chovat i mimo svou profesi. Sbíрка *Grotte* je sbírka přinejmenším hutná. Máme tu oddíly rodinné, s umíráním a s tím, jak se s tím vyrovnat, stejně jako tu jsou oddíly čistě pozorovací a komentující každodenní kouzlo jedinečných událostí. V téhle hutnosti dochází i k přehánění banalit, které vlastně nemusí v knize být a spíš jen doplňují celkový obraz. To osobní nastavení některých veršů je natolik bezprostředně opravdové, že působí na více čtení až trochu naivně a zdá se být zbytečné, jako by vypadlo z osobních zápisů, které číst nemusíme. Zajímavé je, že se těchto „banálních“ gest bás-

nířka nebojí, protože je vyvažuje jinými přednostmi sbírky. A dodejme, že jich zase není tolik, aby byly příliš rušivé... Mám za to, že od básní Jiřího Šotoly je u nás málokterý básník tak obsedantně výčtový jako právě Daniela Vodáčková. Nervně nám vypočte leccos, aby vytvořila tu pravou intimní chvíli a doplnila tak načrtnutý obrázek, prostě aby popsala situaci a dodala jí šmrnc. Kupodivu jí to funguje a nikdy nepřepískne tu poetickou řadu víc, než by mělo zaznít. Jde o autorčinu vizuální obraznost, o její pohled na věc, kterou svým způsobem zařazuje a analyzuje. Zejména první oddíl, nazvaný Kamna a jejich planety, je toho plný: od „hojnosti hub všech barev“ (b. *Ovoce z obrazů*) až po hromadění vlastností – příkladem za všechny může být kousek z básně *Žhavé moře*: „Znám sklo, když nadává, našťvané, prská jak liška, / vrčí a plive, mříří na nechráněná místa; / není zákeřné ani zlé, ale dávám si pozor. // Promluvy ke sklu – nutně, lichotit, konejšit, / hladit jen vychladlé, předčasně neprohlížet, / hlavně ho nepít.“ Vizualita a schopnosti podrobného pozorování a pak hlavně schopnost o tom napsat zajímavě, vrcholí hlavně v dlouhé skladbě, podle které je celá sbírka pojmenovaná. *Grotte* je místo

v sicilském regionu Agrigento, kde se odehrává fragmentární příběh pobytu uprostřed pálícího letního slunce. Nějak tam existuje jiný a přece podobný život, jaký zkušenostně poznává autorka mimo Itálii. Zase naskočí vlastně až fascinující výčty: „Prošly dvě rozježené kočky a jedna úhledná, / tři malí psi, kolem lamp čtyři netopýři, / pět kapek deště, dvacet komárů, / na schodu hrnek kafe, mravenců nepočítaně, / a nepočítám ani stonožky a svinky, / promenují se se kuchyní, na tři jsem šlápla / bosou nohou.“ (s. 55) A zároveň je tu potvrzení, že doma je všude tam, kde člověk je a umí si to sám přiznat, že tam chce doma být. Vodáčková zejména v téhle skladbě podává skvělou – a dodejme, že velmi básnickou – podobu toho, co znamená být na cestě, že to minulost, čas a historické myšlení, stejně jako co je úžas, dětský možná, ale pořad osvobozující úžas z celého širého světa. Právě skladbou *Grotta* se celá sbírka Daniely Vodáčkové stává (alespoň pro mne) jednou z nejzajímavějších básnických knih loňského roku.

Michal Jareš

MIXZÓNA

Proč je super žít v Česku, které v ekonomice dokázalo předběhnout Japonsko nebo Izrael

Když na jedné uzavřené soukromé investiční sešlosti pro kapitány českého byznysu zazněla z krátké prezentace informace, že Česko je ekonomicky (v HDP na hlavu) již nad Izraelem nebo Japonskem, zavládlo mezi hosty překvapení a pochybnosti. Někteří začali googlovat nebo se ptát chatbota, jestli je prezentující náhodou netahá za nos. A zjistili, že má z pohledu statistiky skutečně pravdu, byť intuitivně by něco takového nejspíš vůbec neodhadovali. Jistě nemá smysl nijak generalizovat a jde jen o pocit, ale skepse vůči stavu vlastní země jako by byla pro Čechy poměrně typická. Docela pěkně vystihl daný dojem ekonom Mojmír Hampl už jen názvem své knihy - *Pro Čechy je nebe nízko*. Když přijedou do Česka cizinci, tak tolik kritičtí vůči naší zemi nebývají – často totiž přichází ze zemí, kde se jim žije hůře. A nemusíme těmi cizinci myslet nutně jen lidi z Východu, ale často i ty ze Západu. Kdo si někdy zlomil třeba nohu v Itálii, ve Velké Británii nebo v USA, pravděpodobně si v duchu v nějaký okamžik vzpomněl na zlaté české zdravotnictví. Kdo se někdy bavil s americkými předluženými studenty, jistě pocítil určitou vděčnost za bezplatné školství. Rozhodně není cílem zde ukázat, že Česko je ráj na zemi a měli bychom být se vším spokojeni. Spíše jde o to na pár statistikách ukázat, že jsme možná až příliš skeptičtí. Někdy se říká, že optimista je jen špatně informovaný pesimista, jenže položíme si otázku: kdyby byl svět

plný pesimistů, byli bychom dnes tak bohatí? Lélati bychom do vesmíru, uměli léčit zlé nemoci? Vždyť i samotný kapitalismus je postavený na optimistickém smýšlení – víru v ještě lepší budoucnost. Pokud by v ní nikdy nevěřil, proč by se vůbec o něco snažil? Tak tedy nejdříve pozoruhodná statistika z úvodu textu. Když srovnáme HDP na obyvatele v paritě kupní síly, tak je Česká republika z postkomunistických zemí druhá za Slovinskem. Kdo byl ve Slovinsku, jistě potvrdí, že nejde o žádnou ostudu. Kromě toho je ale Česko na vyšší příčce než Japonsko nebo Izrael. Jistě lze najít statistiky, které se budou lehce lišit, ono měřit HDP a následně zohledňovat cenové hladiny není vůbec snadný úkol, ale v principu je výsledek skvělý, když se vezme v úvahu, že v roce 1993 bylo Česko o celou třetinu v tomto ukazateli slabší než Japonsko. Ano, může za to i jejich stagnace, ale opět – kdo byl někdy v Japonsku, určitě by ho i dnes jen na základě dojmu zařadil mezi vyspělé a bohaté země. Jedním z pozitiv je také nízká míra chudoby. Podle posledních statistik Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) se země umísťuje s hodnotou 6,4 procenta na piedestalu. Pro srovnání: Finsko a Maďarsko jsou na tom podobně s 6,7 procenta, zatímco Nizozemsko, Rakousko a Portugalsko mají přibližně 10 procent. Nejhorší míru chudoby v Evropě má Estonsko s 16,5 procenta. Průměr země OECD činí 11,4 procenta. Úzce to souvisí s tím, že v Česku mají lidé práci a tak trochu zapo-

mněli, co je to nezaměstnanost, která se drží na nejnižších úrovních v rámci celé Evropské unie. Kromě toho Česko vyniká i nízkou příjmovou nerovností s Giniho koeficientem kolem hodnoty 25 – čím blíže 100, tím panuje větší příjmová nerovnost. Ani v případě majetkové nerovnosti se Česko až tolik nevymyká jiným zemím, byť nutno uznat, že koncentrace bohatství u nejbohatších vrstev je podle výzkumů poměrně vysoká. Horní procento vlastní zhruba třetinu bohatství země. Na druhou stranu jedním z důvodů budou jedny z nejnižších majetkových daní díky různým osvobozením, což ale zase dělá z Česka ráj investorů, a to i těch drobných. Další skutečností je nízká kriminalita a celková bezpečnost. Podle indikátoru GPI (Global Peace Index) se Česká republika umísťuje na 12. nejbezpečnějším místě ze 163 států, v potaz se bere například úroveň bezpečnosti ve společnosti, rozsah domácích a mezinárodních konfliktů a míra militarizace. Pro srovnání s okolními státy, Slovensko je na 20. příčce, Polsko na 32., Německo na 27. a Rakousko je třetí. Máme celkově nízké podíly vražd a krádeží na obyvatele. Například obyvatelé Prahy se nemusí bát být v noci venku, což ani v evropských metropolích zas tak samozřejmé není. Zdravotnictví je u nás jedno z nejdostupnějších v Evropě. Téměř všichni občané mají přístup ke zdravotní péči, což není všude standard. Také spokojenost s péčí je u nás vysoká a dosahuje kolem 77 procent, což je o 10 procentních bodů výše než průměr zemí OECD. Průměrná délka dožití v ČR dosahuje téměř 77 let, což je přibližně čtyři roky nad světovým průměrem, byť zároveň čtyři roky pod průměrem OECD. Čím se

může Česká republika zejména v Praze a velkých městech chlubit, je veřejná doprava a celková infrastruktura. Obce jsou pokryté autobusovou dopravou z více než 98 procent a máme také nejvyšší hustotu železniční sítě v Evropské unii a to 123,2 metru železničních tratí na km². I když se poslední dobou kritizují oprávněně zastaralé metody ve školství, se kterými je třeba něco dělat, jsou tu ale i pozitiva. Máme dostupné základní a střední vzdělání a vysoké školy jsou převážně financované státem, takže studenti nejsou nuceni brát si vysoké půjčky, jak je časté na Západě. Zastoupení vysokoškolských v zemi se zvětšuje a univerzity si v mezinárodních žebříčcích zpravidla polepšují. Dalo by se namítnout, že zmíněné zlepšování ekonomických podmínek je příběh prvních dekád po revoluci a v posledních letech jsme se zasekli. Ano, trochu se v tom všem plácáme. Na druhou stranu, kdo se podívá na současnou špatnou situaci v německé ekonomice, tak stav té české je s ohledem na vzájemné propojení pořádek solidní. Ukazuje to, že Češi jsou šikovní a umí se poměrně rychle přizpůsobit.

Tomáš Jodas, David Busta
Článek byl převzat z Hospodářských novin

MIXŽÓNA

Potíže nad Nezval

Novinářka Krystyna Wanatowiczová jednoho dne v antikvariátu narazila – jak se sama vyznává – na sešitek textů Roberta Nezvala (míněna Siamská dvojčata, ed. Karel Dostál, Pražská imaginace 1990). Jejich čtení ji přimělo zjistit si více

o synovi slavného otce, další kroky ji pak dovedly ke studiu osudů samotného Vítězslava Nezvala. Výsledkem je objemný svazek s rozsáhlou fotografickou přílohou, který s přemočarým názvem Nezval a podtitulem Básník a jeho syn vydalo v loňském roce nakladatelství Kodex. Autorka, jak to vypadá, na vlně dnes čím dál více oblíbených životopisů nemohla v případě Nezvalů zvolit z žurnalistické perspektivy lépe. Vždyť se před ní otevřelo hned několik mnohovrstevnatých témat: autor versus politika, resp. vztah umělce k totalitnímu režimu, autorovy rodinné poměry a jeho vztah k ženám, paralely mezi velkým Nezval a jeho synem atd. A to vše je navíc pojednáno optikou tzv. velkých dějin, které vytvářejí kulisy pro informace, jež patří již spíše do oblasti bulváru.

Za autorkou je kus práce, a to nejen kompilační, ale též výzkumů archivních a současně i novinářiny tzv. investigativní, kdy v případě osudů Roberta Nezvala konfrontovala výpovědi řady pamětníků a bezesporu odhalila množství neznámých faktů z jeho krátkého života. V případě jeho otce ji její úsilí zarámované do novinářské objektivy a současně ovlivněné nekritickým převzetím některých pramenů (např. knižně vydaných svědectví Lilly Hodáčové,

jejíž vzpomínky přebírá bez náznaku ověření jejich věrohodnosti) přivedlo do stavu jakéhosi beznázorového strnutí, kdy není jasné, co si autorka vlastně o Nezvalovi myslí, přestože čtenář ví, že ona ví, že Nezval byl na jednu stranu geniální básník, na straně druhé bezcharakterní oportunista, někdy pozoruhodný společník, jindy velký hulvát. Tedy něco, co není neznámé.

Přestože autorčin přístup k tématu je větší bezesporu zajímavou, větší interest vzbuzuje to, jak je kniha vlastně udělaná. V jedenašedesáti kapitolách Wanatowiczová skládá na chronologické ose mozaiku životů obou Nezvalů, text kapitol člení mezititulky, které tolik oblibuje současná žurnalistika. Text je vybaven množstvím poznámkovým aparát, je muž dominují odkazy k citovaným zdrojům, v závěru knihy blokem s medailony vybraných osobností, které kniha zmiňuje, či jmenným rejstříkem, ale jeho založení i jazyk jsou odbornému textu vzdáleny. Kniha je psána lehkým perem povědomým nám z biografických článků společenských týdeníků. Toto nasazení autorku svádí k beletrizaci situací, jež chce zachytit – srov. např. pařížskou kavárenskou scénu s herečkou Marií Burešovou a Olgou Jungovou (s. 362–363), jejíž „atmosféru“ autorka podtrhuje citací Nezvalových veršů vzniklých ve stejném čase. Nebo pasáž věnovaná Nezvalově slabosti pro astrologii, kde dochází k podobné fabulaci vedoucí navíc autorky k ošidnému psychologizování typu: „Bohužel už nezjistíme, jestli Nezval horoskop pro syna vyložil

záměrně mnohem optimističtěji, anebo se prostě spletl“ (s. 337). To vede nakonec k zbytným závěrům: „Dalo by se říct, že Nezval to měl s horoskopy podobně jako s tvorbou. Někdy napsal geniální báseň a bezchybně vyložil horoskop. Jindy se prostě spletl“ (s. 339). Zásadní otázku si ovšem u knihy o Nezvalích kladu nad tím, kdo je vlastně pro Wanatowiczovou čtenář, pro kterého píše. Neodpustím si pro ilustraci odbočku: Kdysi jsem participoval na redakci knihy staršího badatele, jehož spis se věnoval historii jedné středoevropské obce. Autorovo nasazení mě tehdy zarazilo. Začal líčením divoké geologické proměny Země (na ostrůvkách tuhnoucí lávy už tušil pozdější katastrof obce), shrnul vývoj homo sapiens, věnoval se obsáhle otázce náboženské, české dějiny sjel vskutku detailně, v dalších kapitolách zhodnotil dopady Mnichovské dohody a podumal o možnostech Edvarda Beneše při řešení únorové krize, do své knihy inkorporoval dějiny JZD, stejně jako uvedl například počet prodaných ledniček v ČSSR v roce 1970 a zjistil jejich počet v sledované obci k danému datu. Autor snad pracoval s představou čtenáře, pro nějž bude publikace o historii jeho obce jediným spisem, jímž bude ve své domácí knihovně nakonec disponovat, a ten tak chtěl nechtě musí saturovat Pismo, Masarykův slovník naučný i oboje Ráčkovy Dějiny...

I Wanatowiczová se veze s proudem současné žurnalistiky, zvláště té provozované na serverech, která často i na rovině denního zpravodajství komunikuje se svým čtenářem tak, že mu např. pořád dokola u aktualit o dění v pásmu Gazy neopomene připomenout, kde toto území leží a že je předmětem letitých sporů nejen od vzniku samostatného státu Izrael atp. Autorčiným nedostatkem je to, že na tuto bídu, naimě při psaní monografie, není s to reagovat a z proudu vystoupit. Její kniha je pak přesycena pasážemi, které mají

červenou nit příběhu obou Nezvalů kontextualizovat, v jejím podání však jde o pasáže otravující, vzbuzující dojem, že autorka má svého čtenáře za nedovzdělance, kterému chybí ten nejzákladnější přehled o historických událostech své země.

„Tlustá“ kniha, jak se o publikaci mluví na předním předešlé, tak kyne pod náporu výkladů o událostech, jejichž znalost teprve přece předurčuje zájem toho, kdo se dobrovolně rozhodne si o Nezvalích něco přečíst. Takový čtenář pak vskutku trpí u pasáží autorčiny knihy, jakou je například celá kapitola sedmnáctá, v níž je kondenzován politický vývoj od roku 1943 k únoru 1948 s plochými konstatováními typu: „O době třetí republiky někdy panují zkrslé představy jako o krátké etapě svobody mezi nacistickou a komunistickou totalitou“ (s. 162), nebo o stránku dál, že „Sověti si získávali sympatie i proto, že se navenek snažili vypadat jako milí a štědrí hostitelé.“ Tento historický exkurs – od příjezdu Beneše do Moskvy přes dohady, kdo vlastně Prahu osvobodil (zda Rudá armáda, nebo ROA), váhání demokratických sil v poválečné republice, tanečky kolem Marshallova plánu, až po dvoustránkový výklad, který shrnuje osudy národohospodáře Jiřího Hejdy (který neměl s Nezval a jeho synem nic společného) – je tu snad jen proto, aby měla autorka možnost do tohoto šírého zora-ného lánů zapíchnout jednu ukádku z Nezvalovy básně z května 1945...

Myslel jsem si dodnes, že smyslem biografie o nějakém konkrétním umělci je především autorova ambice sehrát služebnou roli s jediným cílem: přivést svého čtenáře k zájmu o vlastní umělcovo dílo. Pletl jsem se a je mi nyní jasné, že podstatou takové monografie, kterou napsala Krystyna Wanatowiczová, je i opáčko ze středoškolského dějepis.

Jiří Flaišman, i-kanon

HISTORIE

Březnová výročí středomoravského regionu

Před 165 lety – dne 4. března 1860 se v Bystrovaněch narodil Eduard PEŘINA, řídící učitel, starosta Olomoucké župy sokolské.

Po absolvování Učitelského ústavu v Příboře učil na obecné škole ve Chválkovicích a v Lošově a od r. 1889 působil jako řídící učitel v Olomouci-Černovíře. Ve volném čase se věnoval veřejné činnosti v národních a osvětových spolcích. Působil také jako předseda Národní jednoty, v r. 1909 stál u zrodu Sokola a byl jeho doživotním předsedou. V r. 1922 inicioval stavbu černovířské sokolovny. Zemřel náhle 12. 5. 1928. Jeho jménem byla pojmenována jedna z černovířských ulic a také od r. 1949 je na místní škole umístěna pamětní deska.

Před 100 lety – dne 6. března 1925 se narodil ve Lhotě u Nákla Jaroslav OLBERT, kronikář obce, místní knihovník, národopisný a kulturní pracovník.

V době války se vyučil opravářem šicích strojů a v l. 1946–48 absolvoval dvouletou mistrovskou školu jemné mechaniky v Přerově. Po vojně v r. 1950 založil ve Lhotě loutkovou scénu. Pracoval v MEZ Mohelnice, kde bydlel šest let. Doplnil si středoškolské vzdělání dálkovým studiem Strojní průmyslové školy v Mohelnici. Při závodním klubu ROH založil další loutkovou scénu pro marionety a maňásky. Od r. 1959 bydlel trvale ve Lhotě, kde oživil tradice loutkového divadla, které hrálo po celém okolí. S přenosnou maňáskovou scénou byl i na krajské přehlídce v Ostravě. V r. 1960 byl zvolen poslancem za obec do Nákla a stal se předsedou školské a kulturní komise. Založil měsíčník Náklský zpravodaj, který vycházel v l. 1965–68. Z lidových hudebníků založil v obci kroužek, kde hrál na housle. Kromě toho hrál také na harmoniku a další hudební nástroje. Po r. 1968 nesměl vykonávat veřejné funkce, a tak se vše rozpadlo. Ujal se zanedbané místní knihovny a vytvořil z ní v r. 1972 moderní knihovnu, která získala nejvyšší státní uznání. Založil také Fotokroniku, dokumentující historické události obce. V l. 1971–85 byl aktivním členem Vlastivědného kroužku pro Náklo a okolí. Při Místní lidové knihovně založil r. 1980 dětský soubor Pálečka, který vyvíjel činnost deset let. Po r. 1990 se pravidelně účastnil regionálních konferencí Lidová kultura na Hané a jeho zajímavé příspěvky najdeme ve sbornících k této

problematické. Věnoval se kronikářské práci obce Lhota, zpětně od r. 1960. Zajímal se o pomístní jména a výroční obyčeje Hané. Sbíral hanácká lidová rčení. Od r. 1977 spolupracoval s ČSAV a od r. 1992 s Památkovým ústavem v Olomouci. S panem Leikertem z Bratislavy se podílel na tvorbě knihy o Janu Opletalovi. V r. 1995 byl Jiřím Linhartem natočen s panem Olbertem film U nás ve Lhotě. Zemřel 25. 7. 1998.

Před 165 lety – dne 10. března 1860 se v Měniku u Litovle narodil Ignát MELHUBA, český kantor, sborník a sběratel lidových písní.

Gymnázium studoval od jedenácti let v Olomouci a v r. 1875 přestoupil na učitelský ústav v Příboře, kde maturoval v r. 1879. Učil na Litovelsku a ve všech obcích, kde působil, sbíral lidové písně a lidové motivy výšivek, které si zakresloval. V l. 1884–95 byl ředitelem školy ve Střelčicích u Uničova. Stal se zde i členem čtenářsko-pěveckého spolku Bořivoj, který též řídil. Poslední učitelské působení bylo v Senici na Hané (1917–22), kde řídil sokolský pěvecký kroužek. Zemřel 21. 2. 1927 v Olomouci. V celém kraji byl znám jako znamenitý včelařský odborník. V r. 1893 vydal v knize Náš lid Národní písně ze severní Moravy, jež sebral a zaznamenal v obcích Střelice, Měnk, Hradečná, Vranová Lhota, Svojanov, Dědky, Kozová, Úsov ad. Lidové motivy pro výšivky sbíral zejména v Senici, Seničce, v Dubčanech, Unčovicích a v Nákle. V pozůstalosti byl nalezen rukopis Hanácké ornamenty kraje litovelského.

Před 100 lety – dne 13. března 1925 se narodil v Holici u Olomouce Radoslav KUTRA, akademický malíř, teoretik a pedagog.

Maturoval na Polívkově reálném gymnáziu v Olomouci r. 1944. Poté studoval Akademii výtvarného umění v Praze, ale rok před dokončením byl vyloučen z politických důvodů. V r. 1950 byl přijat za člena SČVU a po vojně pracoval v Lutíně jako

reklamní grafik až do r. 1955 a poté byl ve svobodném povolání. V období I. 1965-68 byl externím pedagogem na katedře výtvarné výchovy FFUP v Olomouci. V r. 1968 začal učit na Střední umělecké škole v Uherském Hradišti a na podzim téhož roku odešel do švýcarského exilu. Trvale zakotvil v Lucernu, kde si v r. 1973 otevřel soukromou malířskou školu, kterou vedl až do r. 1985, kdy šel do důchodu. Jeho rozsáhlou retrospektivu představilo olomoucké Muzeum umění v roce 2005. Zemřel 19. 1. 2020 ve Švýcarsku.

Před 405 lety - dne 17. března 1620 zemřel v Olomouci na následky mučení Jan SARKANDER, slezský katolický kněz.

Pocházel ze Skočova u Českého Těšína, kde se narodil 20. 12. 1576. Studoval filozofii u jezuitů v Olomouci, ale v důsledku morové epidemie v r. 1599 pokračoval v Praze. Od r. 1604 studoval ještě bohosloví v Brně. Poté působil na sedmi místech olomoucké diecéze, naposledy v Holešově. V r. 1619 navštívil Polsko a o rok později byl obviněn, že pozval do země polské kozáky. Taký nechtěl prozradit zpovědní tajemství. Byl zajat a na následky krutého mučení zemřel. V r. 1859 byl papežem Piem IX. blahověčen a v r. 1995 byl u příležitosti návštěvy papeže Jana Pavla II. v Olomouci svatořečen. Jeho život a smrt inspirovaly básníky, spisovatele, sochaře a malíře nejen na Moravě.

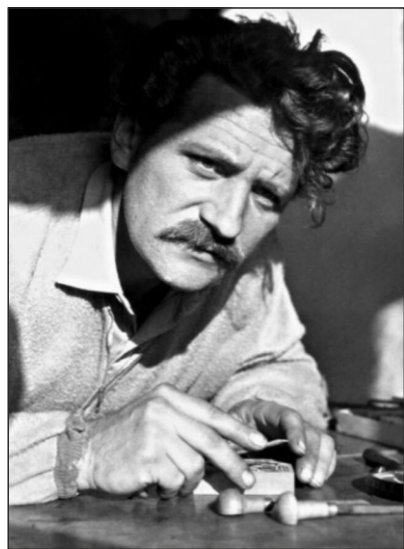

Před 140 lety - dne 17. března 1885 se ve Velké Bystřici narodil Doc. RTDr. Ing. Edvard REICHL, významný zemědělský odborník a pedagog.

Dva roky studoval rolnickou školu na Klášterním Hradisku a poté maturoval na střední hospodářské škole v Přerově. Externě složil zkoušky na nižším gymnáziu, aby mohl absolvovat studia na Vyšší hospodářské akademii v Táboře. Poté učil na rolnicko-chmelařské škole na Klášterním Hradisku a dálkově vystudoval Českou reálku v Olomouci, kde maturoval v r. 1912. Poté se stal posluchačem ČVUT v Praze, kde dosáhl diplomu inženýrského a později doktorského. Do r. 1918 učil pak na Zemské hospodářské škole v Olomouci. V r. 1919 byl povolán na ministerstvo zemědělství do Prahy, kde působil jako přednosta sekce pro zemědělské vzdělávání. Souběžně od r. 1921 přednášel na Vysoké škole zemědělské v Brně, kde získal v r. 1935 titul docenta ekonomiky. Stál u zrodu Československé akademie zemědělství, dal podnět ke vzniku časopisu Československý zemědělec, který redigoval. Napsal přes sedmdesát učebnic, publikoval téměř 1500 odborných článků. Byl známým zemědělským odborníkem také v zahraničí, kde zasedal v řadě komisí v Bruselu, Římě a dalších evropských zemích. Zemřel při cestě do Zlína u Zdounek na Kroměřížku dne 22. 5. 1943. Pohřben byl v Praze na Olšanských hřbitovech.

Před 145lety - dne 22. března 1880 zemřel ve Zlíně Hynek BABIČKA, literární kritik a novinář.

Pocházel z Blatce, kde se narodil 26. 10. 1855. Maturoval na Slovanském gymnáziu v Olomouci r. 1876. Spolu se svým bratrem Antonínem (1857-79) byl středem vlasteneckého kroužku. Působil jako organizátor různých studentských kulturních podniků a národních besed. V almanachu k 60. výročí gymnázia na něj a jeho aktivitu vzpomíná František Táborský. Po maturitě odešel studovat práva do Prahy, ale záhy se začal věnovat žurnalistice. Přispíval do moravských listů Našinec, od r. 1877 do časopisu Koleda aj. Používal šifer _B.B.H., H-b-a; h-a; Zemřel u bratra ve Zlíně, kde se léčil na souchotiny. Jeho literární a hudební kritiky uspořádal a vydal Miloslav Hýsek knižně o třicet let později pod názvem O české literatuře (1910).

Před 105 lety - dne 26. března 1920 se v Lošticích narodil Hugo ŠILBERSKÝ, akademický malíř.

Do obecné školy chodil v Úsově. Vliv na jeho výtvarný cit měl nejen otec, ale i strýček Josef Hacar. Střední školu odešel studovat do Olomouce, pak vystřídal několik škol a po přestěhování se do Loštic jezdil na reálné gymnázium do Litvle. Zde jeho výtvarný talent a zálibu v kreslení usměrnil prof. Karel Homola, který mu doporučil zanechat gymnazijních studií a věnovat se malířství. Po úspěšných přijímacích zkouškách byl přijat v r. 1939 na AVU v Praze. Po uzavření vysokých škol se vrátil do rodiště a pokračoval ve studiu litovelského gymnázia. Krátce pracoval ve Zlíně u Bati a u sochaře Rudolfa Doležala v Olomouci. Často byl nemocný. Od r. 1940 spolupracoval s místními ochotníky, maloval dekorace a kulisy, tvořil scény. V r. 1943 debutoval knižními ilustracemi

pohádek Boženy Němcové a K. J. Erbena a měl první výstavu v Lošticích. V r. 1944 se stal členem Syndikátu výtvarníků v Praze, v tomtéž roce vydala Společenská knihtiskárna v Lošticích knihu Martina Strouhala Báje a pověsti, ilustrovanou půvabnými kresbami Huga Šilberského. Po osvobození v r. 1945 se Hugo vrátil do Prahy a pokračoval ve studiu na AVU u profesora Vratislava Nechleby. V r. 1947 přestoupil na Pedagogickou fakultu KU v Praze, kde studoval výtvarnou výchovu a tělocvik se zaměřením na střední školy. Byl žákem Cyrila Boudy, u nějž studoval

figurální kresbu, Martina Salcmana a Karla Lidického. V r. 1948 jej politické poměry zasáhly natolik, že jako syn živnostníka byl vyloučen ze všech vysokých škol v republice. Vrátil se domů a pokračoval ve výtvarné tvorbě různými směry. Restauroval malby v kostele, opravoval staré truhly v litovelském muzeu, vytvořil plakety pro Mohelnici k 730. výročí první písemné zmínky města. V r. 1956 měl první samostatnou výstavu v mohelnickém muzeu s vydaným katalogem výstavy. V r. 1968 vystavoval obrazy motivované pobyty v Bulharsku, Jugoslávii a Polsku v kulturním domě v Lošticích. Účastnil se též několika kolektivních výstav v Olomouci a v Praze. Pobýval i ve Vysokých Tatrách. Od poloviny 50. l. působil v Třinci ve válcovně plechu, odkud odcházel do invalidního důchodu. Na odpočinek se vrátil do rodiště, kde obklopen vzpomínkami a krásou, maloval portréty, zátiší, květiny. Věnoval se krajinomalbě a vedutám, z grafických technik se prezentoval nejvíce dřevorytem a linorytem. Jeho nástěnné malby a fresky najdeme v okolí Loštic, v Loučce u Lipníka, v Úsově. Jeho výtvarná tvorba je zastoupena v řadě soukromých sbírek a muzeí v Olomouci, Mohelnici, Lošticích a v Šumperku. Ve vzpomínkovém článku jeho syna Aleše se mj. uvádí, že se jeho otec přátelil i s Ing. Janem Rudolfem Bečákem, se kterým spolupracoval na ne-jednom projektu i na muzejních expozicích v Mohelnici a v Litvli. Zemřel náhle 18. 12. 1974 v rodišti.

Před 105lety - dne 27. března 1920 se v Polici u Zábřeha narodil univ. prof. PaedDr. Bořivoj NOVÁK, DrSc., užívající literárního pseudonymu Josef Ludvík Srda.

Střední školu studoval v Litvli, kde maturoval na reálném gymnáziu v r. 1939. Poté začal studovat Lesnickou fakultu v Brně a po uzavření vysokých škol pracoval v Mohelnici. Po osvobození v r. 1945 působil jako učitel v Plumlově a ve Vřesovicích na Prostějovsku. Od r. 1947 studoval přírodopis, zeměpis a občanskou nauku na Pedagogické fakultě UP v Olomouci. R. 1950 po disertační práci obhájil titul doktor pedagogických věd a začal působit na Přírodovědecké fakultě olomoucké univerzity v oboru zoologie. V l. 1966-69 byl proděkanem pro vědeckou činnost. V r. 1980 obdržel zlatou medaili UP. Studenty byl pasován na Bořivoje - knížete české biologie. V nejtajnějším soukromí si pan profesor sepsal slovník hanáckých výrazů a rčení, aktivně spolupracoval s Dr. Kopečným z Ústavu pro jazyk český a aktivně spolupracoval s etnografem a dialektologem Slavomírem Utěšeným. Jeho sbírka hanáckých vyprávění Hdese hdese na Hané (1999) a soubor satirickohumoristických dialogů Maglajz na Hané (2001) zaujaly čtenáře natolik, že literární sekce VSMO připravila večer, na kterém chtěla prezentovat obě knihy. Hanácký autor se večera nedočkal, protože zemřel náhle 13. 2. 2002 v Olomouci.

Před 95 lety - dne 29. března 1930 se v Olomouci narodila Mgr. Miluše BŘEZINOVÁ, výtvarnice a spisovatelka.

Studovala Státní koedukační ústav učitelů v Kroměříži a v Olomouci. Poté působila jako učitelka v l. 1948-84. Mezitím absolvovala dálkové studium na Vyšší pedagogické škole v Opavě a PdF UP v Olomouci. Od r. 1953 učila na Morávce, kde zdokumentovala svými obrázky kraj na Valašsku. Je členkou sdružení olomouckých výtvarníků Olomoučtí, které dvakrát ročně pořádá výstavy svých členů. Vytváří také dětské kostky s motivy dětských písniček a s citáty významných osobností Čech i Evropy. Knižně debutovala básnickou sbírkou Jaro v listopadu (1990). O dva roky později vydala sbírku Na slovíčko (1993). Výbor z obou sbírek a z intimní lyriky publikované časopisecky vyšel s názvem Člověk člověku (2007). Životní příběhy vydala v r. 1994

s názvem Pravdivé příběhy, povídky z období politické perzekuce l. 1948-68 vyšly pod názvem Osudy" (1998). V témže roce vyšla též próza Partyzáni na Morávce a metodická příručka Omalovaná kostka písničková. Vzpomínky zpracovala do prozaické knihy Moravané v nedávné minulosti (2004) a kalendář i knihu Zde žila skromnost a snášenlivost (2006) doprovodila svými obrázky z Beskyd. V r. 2010 byla přítomna literárnímu večeru v Muzeu umění, kde prezentovali své básně olomoučtí výtvarníci. V posledních letech se věnovala práci s lidovou písničkou s cílem vytvořit takové didaktické pomůcky do škol, které by pomohly udržet zájem o lidovou píseň v mateřských školkách i základních školách 1. stupně. Zemřela 6. 5. 2016 v Olomouci.

Před 30 lety - dne 30. března 1995 zemřela v Olomouci Milada SKOKÁNKOVÁ, knihovnice a autorka vzpomínek na štábního kapitána Jana Skokánka (1900-44).

Dcera středoškolského profesora Josefa Bílého (1883-1953) se narodila v Olomouci dne 5. 3. 1911. V r. 1929 maturovala na Dívčím reformním reálném gymnáziu. V Krajské knihovně Olomouc pracovala téměř dvacet let, od listopadu 1954. Působila v oddělení katalogizace knih a později jako vedoucí oddělení, začátkem 60. l. jako zástupce ředitele.

ARCHEOLOGICKÁ AKTUALITA

Doklady kanibalizmu v době ledové

Archeologové v Polsku díky novým metodám objevili důkazy o kanibalismu mezi pravěkými lidmi, kteří pobývali v Maszycké jeskyni poblíž dnešního Krakova asi před 18 000 lety.

Zjištění publikovaná v časopise *Scientific Reports* jsou založena na pokročilém 3D zobrazení 63 vzorků lidských kostí datovaných do období magdalénismu. Šedesát osm procent vzorků vykazuje důkazy lidské manipulace, včetně řezů a škrábanců v souladu s kanibalistickými praktikami, jako je extrakce svalů, kostní dřevě a mozkové hmoty ke konzumaci.

Objev nabízí nový pohled na kulturní a pohřební praktiky pravěkého Polska. Tvoří také součást širšího příběhu o násilí v období masové migrace napříč Evropou.

Maszycká jeskyně je pozůstatkem tábořiště skupiny lidí, kteří sem přišli před 18 000 lety ze západní Evropy. Při své cestě z oblasti, kde po sobě zanechali jeskynní umění ve Španělsku a Francii, následovali ustupující ledovce, aby osídlili další oblasti Evropy, včetně dnešního Polska.

První archeologické vykopávky v Maszycké jeskyni probíhaly již v 19. století a během nich byly nalezeny stovky kostí a úlomků kostí mužů, žen, dětí a také antilop. Zdálo se, že všichni zemřeli a byli pohřbeni při jediné události, spíše než v sérii pohřbů v průběhu času. Tuto hypotézu později potvrdily radiokarbonové datování a archeologická analýza.

Již v minulosti vědci při analýze kostí zjistili, že nesou stopy po násilném zacházení. Pomocí pokročilé mikroskopické analýzy a po vytvoření podrobných 3D skenů kostí vědci zkoumali fragmenty a značky s větší přesností a podrobnostmi než kdykoli předtím. Objevili jasné známky toho, že některé kosti byly záměrně zničeny v oblastech bohatých na živiny, jako jsou svaly a mozek či kostní dřevě. A není zde pochyb o tom, že se jednalo o kanibalismus.

Maszycká jeskyně nyní patří mezi pět známých míst v Evropě, které vykazují jasné důkazy o kanibalismu v období magdalénien. Dalšími místy s podobnými důkazy jsou například Goughova jeskyně v Anglii a Brillenhöhle v Německu. Zjištění naznačují, že konzumace lidí nebyla izolovanou událostí, ale mohla být součástí kulturních praktik těchto prehistorických skupin.

Důvodů kanibalizmu v té době může být několik. Mohlo to být jednoduše důsledek hladu. Ovšem další nálezy z jeskyně dokazují, že v té době zde bylo dostatek zvířat k lovu a tedy jiné potravy. Kanibalismus mohl být součástí nějakého rituálu nebo pohřebního obřadu. V těchto případech jde o symbolický projev úcty k zemřelému, zabírá se tím jeho nedůstojnému rozkladu a tímto způsobem může také jeho moudrost přejít na ostatní. Nicméně vědci se v publikované studii přiklání k jinému důvodu – násilí. Mohlo jít o projev dominance nad nepřáteli. Vítězové mohli poražené sníst jako symbol vítězství. Studie naznačuje, že k této praxi mohlo

© facebook/7IPHES - Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social

Vstup do jeskyně Maszycka, Polsko

vést napětí mezi skupinami. Po posledním ledovcovém maximu populace rostla, což vedlo ke zvýšené konkurenci o potravu a půdu. Tyto tlaky mohly vyústit v násilné konflikty, kde kanibalismus sloužil jako forma odplaty nebo zastrasování.

Autoři studie konstatují, že stopy na lid-

ských kostech v Maszycké jeskyni a na dalších místech po celé Evropě ukazují, že kanibalismus mezi magdalénskými komunitami nebyl nijak zvlášť výjimečný, i když nebyl obvyklou součástí jejich každodenního života.

Vendula Vránová

LIDOVÉ OKÉNKO

Zapomenuté řemeslo - ledař

Ledař byl ještě na počátku 20. století nezbytným řemeslníkem, jehož práce byla úzce spjata s ročním obdobím. V době, kdy neměli lidé k dispozici chladničky, museli potraviny uchovávat jiným způsobem. A právě zde se uplatnilo umění ledařů. Ti během zimy těžili na řekách a rybnících led, který musel ve sklepích vydržet do další zimy.

Ledařství se většinou věnovali sedláci, kteří tak vyplnili zimní čas klidu na poli. Ale také voraři a převozníci na řekách. Poptávka po ledu byla obrovská. Pivovary, restaurace, řezníci i majetnější měšťané měli ve sklepích dostatek místa pro led k chlazení potravin a nápojů. Velké pivovary se jistily zásobou ledu i na několik let dopředu.

Jak těžba ledu probíhala?

Na zamrzlé vodní ploše (síla ledu musela činit alespoň 30 cm) se vyměřil velký obdélník, jehož strany se očistily od sněhu a vyřezaly pilou. Led pak dělníci vytáhli na břeh a rozřezali na menší bloky, které se odvážely na saních tažených koňmi. V třesnutých mrazech bylo nejdůležitější dobré oblečení a hlavně boty. Ledaři používali speciální okované

dřeváky, které jim umožňovaly bezpečný pohyb po kluzkém ledu. Dřevo dobře izolovalo koženou botu i samotnou nohu. Od konce 19. století se začaly používat motorové pily, dopravníky na vytahování ledu z vody i nákladní automobily na jeho rozvoz.

Poptávka však klesala poté, co Carl von Linde vynalezl techniku umělého chlazení (1876). V letech po druhé světové válce se ledničky staly cenově dostupnými a řemeslo ledařů zaniklo.

Ledařské zajímavosti

Už v 5. století př. n. l. budovali Peršané stavby zvané jakčal, jejichž konstrukce udržovala stálou teplotu pro skladování ledu. Také starí Římané používali led dovážený z Alp k chlazení nápojů i výrobě zmrzliny. Ledařství dosud provozují severoameričtí Amišové, kterým náboženství zakazuje používat elektrické spotřebiče. Přírodní led se doposud také těží na tvorbu ledových soch.

Vendula Vránová

vysehradskej.cz

dějiny a současnost

Časopis Dějiny a současnost se v tematickém bloku prvního letošního čísla věnuje problematice bydlení: „Rodinné zahradní čtvrti baťovského Zlína, které přečkaly do dnešních dnů, působí dojmem maloměstské idylly připomínající větší satelitní projekt některého z dnešních developerů. Rozhodně nepůsobí nijak revolučně a můžeme si klást otázku, zda malé rodinné domky se zahradou skutečně patří do centra krajského města. Tato idyla ovšem skrývá hlubší příběh: Jak to tedy bylo se zlínskou urbánní revolucí a prostorem, který vizionář a světoběžník Le Corbusier (1887–1965) ve třicátých letech 20. století označil za jedno z horoucích míst nového světa? A nebyl sám. Zlín

tehdy přitahoval v pozitivním i negativní slova smyslu pozornost mnoha architektů, reformátorů, podnikatelů i politiků z velmi různých ideových táborů. Dokonce i Adolf Hitler měl údajně v listopadu roku 1943 industriální Zlín označit za model blízký praktickému nacionálnímu socialismu, alespoň se tehdy s touto myšlenkou v protektorátních kruzích pracovalo. Položme si tedy trochu „kacířskou“ otázku: Co bylo na baťovském Zlíně tak přitažlivého a novátorského? Co jej odlišovalo od jiných průmyslových měst, která se po celé Evropě budovala od počátků industrializace? Je zjevné, že podobná sídliště a vzorná průmyslová města existovala již dávno před Zlínem i v českých zemích, například Vítkovice, jež mají svou vlastní fascinující historii, ale do obecného povědomí se nezapsaly tak silně. Jaký byl tedy skutečný příspěvek Zlína k dlouholeté debatě o průmyslovém bydlení, urbanismu a architektuře?“ ptá se na úvod svého článku Ondřej Ševeček, historik a specialista na baťovský Zlín.

**Co se v prvním Ďasu
v roce 2025 dočtete**

Tematický blok:

Bydlet ve svém. Kořeny a charakter polistopadové privatizace bydlení v Československu (M. Spurný)
Město na míru. Baťovské bydlení mezi vírou a realitou (O. Ševeček)
Dělnická jubilejní kolonie v Ostravě-Hrabůvce (P. Přendík)

Seriály a netematické články:

Z pokladů knihoven (Kantorská sbírka hudebnin); Auditorium (Taneční orchestr Československého rozhlasu); Rozhovor s Nancy M. Wingfield: „Můj přístup k tématu prostituce se postupem času proměňoval...“; Okultní představy o národu, etnicitě a rase (P. Horák); Korespondence z archivu (Nikos Kazantzakis v Československu); Výročí: Friedrich Ebert (J. Neumann); Corvey a dědictví antiky (T. Gaudek); recenze atd.

V roce 2025 Ďas vychází 6x ročně – předplatitelé mají k dispozici i elektronickou verzi každého čísla.

<http://dejinyasoucasnost.cz>

KAPSÁŘ

Běloruský autoritářský vůdce Alexandr Lukašenko podle průzkumů u volebních místností získal v prezidentských volbách 87,6 procenta hlasů.

Na Slovensku se demonstrovalo proti vládě Roberta Fica. Sečteme-li účast na protestech ve všech městech – i s konzervativnějším odhadem pro Bratislavu –, dohromady s akcí v Košicích se protestů po celém Slovensku zúčastnilo kolem 100 000 lidí.

Jeden z nejvěrnějších spojenců ruského diktátora Vladimira Putina filozof Alexandr Dugin mu navrhl, aby z mauzolea na Rudém náměstí nechal odstranit tělo Vladimira Iljiče Lenina a po své smrti ho nechal nahradit svým. Někteří propagandističtí hoši blbnou na kvadrát! A jsou hlavně nebezpeční! Viz Dugin, který je ruský politik, filozof, sociolog a v poslední době také hlasitý propagandista. V roce 1997 napsal knihu Základy geopolitiky, v níž nastínil svůj „světónázor“ a vyzval Ruskou federaci, aby znovu vybudovala vliv pomocí aliancí a do-

býváním a aby vyzvala konkurenční „atlantickou říši“ vedenou Spojenými státy. Zároveň v knize tvrdí, že by Ruská říše měla sahat od irského Dublinu až po ruský Vladivostok.

Kateřina Siniaková získala v Melbourne historicky již desátý grandslamový titul. Podruhé se radovala po boku Američanky Taylor Townsend a zároveň si upevnila svou pozici v čele žebříčku. Obyvatelé Grónska dali jednoznačně najevo, že se nechtějí stát součástí Spojených států amerických. V nejnovějším průzkumu agentury Verian se 85 procent dotazovaných vyjádřilo proti připojení, a to i přesto, že americký prezident Donald Trump dříve prohlásil, že obyvatelé „chtějí být s námi“. Informuje o tom deník The Guardian.

Komerční letadlo s kapacitou až 78 cestujících se v noci na čtvrtek u washingtonského letiště srazilo s vojenským vrtulníkem známým pod jménem Black Hawk a spadlo do řeky Potomac. Informoval o tom Federální úřad pro letectví (FAA), uvedla CNN. Podle dostupných informací se do vody zřítil i vrtulník.

Voják švédské královské stráže, který si tento měsíc ve Stockholmu při uklouznutí zabol do hlavy bajonet, se už zotavuje doma z pětihodinové operace a cítí se být v pořádku. Cítí se jen trochu unavený. Lékaři tvrdí, že se z úrazu plně zotaví, přestože byl jeho život v přímém ohrožení.

Astronomové objevili asteroid, u nějž existuje teoretická pravděpodobnost jedna ku 83, že v prosinci 2032 zasáhne Zemi. Všechny, jimž se po přečtení této věty strachy sevřel žaludek, ale odborníci podle serveru Space.com uklidňují, že pravděpodobnost nárazu je velmi nízká a nejpravděpodobnějším výsledkem bude, že objekt se k planetě Zemi jen těsně přiblíží, ale mine ji. Návrat nadzvukových dopravních letadel je zase o kus blíž. Americká společnost Boom Supersonic provedla úspěšný test svého stroje XB-1, který při zkušebním letu nad Mohavskou pouští prolomil zvukovou bariéru a dosáhl rychlosti přes 1360 kilometrů za hodinu. Stalo se to takřka 22 let poté, co slavný Concorde podnikl svůj poslední komerční

nílet.

Sigma Olomouc po 14 letech porazila doma Viktorii Plzeň 2:1. Ano, platí ono: Bohatým bereme, chudým dáváme! Uběhnout maraton (42,195 km) není nic jednoduchého. Čtyřiapadesátiletá učitelka Gill Puntová z britského Essexu to v norském Tromsu zvládla v teplotách hluboko pod bodem mrazu a ještě ke všemu v převleku ledního medvěda. S časem 4 hodiny, 58 minut a 29 sekund tak překonala světový rekord (nejrychleji zaběhnutý zimní maraton v převleku savce v ženské kategorii).

Za normálních okolností by si švédská média tohoto zápasu ani nevšimla. Jenže hokejový duel nižší soutěže hráčů do dvaceti let mezi Kalixem a Sundsvallem normální rozhodně nebyl. Dvanáct sekund před koncem prodloužení domácí rozhodli o výhře 5:4. Jenže provokativní oslava vyvolala na ledě hromadnou potyčku, kterou sudí ocenil osobními tresty pro všech 47 aktérů utkání. V ruském městě Petrozavodsk v Karelské republice vypadl z okna v pátém patře 56letý šéf antimonopolního úřadu

Přála bych si, aby na našem území nebyl žádný cizí voják. Jenom naši... jako za minulého režimu!

A jak se daří tvé jednodenní operaci na ukončení té mé třídení?

Artur Prjachin, který na následky svých zranění zemřel. Informuje o tom server Moskovskij komsomolec (MK). Ruská státní agentura TASS uvedla, že Prjachin spáchal sebevraždu.

Donald Trump šokoval světovou veřejnost, když po tiskové konferenci s Benjaminem Netanjahuem oznámil, že je připraven do Gazy poslat americké vojáky, vystěhovat Palestince do Egypta a Jordánska a z Gazy udělat „Riviéru Blízkého východu“.

Uplynulý měsíc se zapsal do historie jako nejteplejší leden na světě v dějinách měření. Průměrná teplota v daném období dosáhla 13,23 stupně Celsia. To je o 0,79 stupně více, než činila průměrná teplota mezi lety 1991 a 2020.

Na Slovákku se v poslední době rozmohl nešvar v podobě dětských gangů. Ty se už stihly vloupat do uzamčené bývalé školy v Bohuslavicích u Zlína, u jejíž stěny i zapálili starou matraci. V jiných částech východní Moravy se navíc nebojí zaútočit nejen na své vrstevníky, ale i na jejich rodiče. A to nejen na ulici, ale i uprostřed školního plesu.

Skupina dánských aktivistů, kteří si říkají Denmarkification, přišla s protínávrhem ke snahám amerického prezidenta Donalda Trumpa koupit pro Spojené státy Grónsko. Podle Dánů by naopak jejich království mělo koupit americký stát Kalifornie, za který nabízejí bilion dolarů a „doživotní dodávku dánského cukru, za které zaplatí Hollywood“.

Česká republika má devátou nejvyšší ekonomiku z 27 států Evropské unie, meziročně si polepšila o pět příček. Do první desítky jí pomohlo snížení inflace, rostoucí podíl národního důchodu na HDP či stabilizace veřejného dluhu. Česká ekonomika je tak v lepší kondici než například Finsko, Belgie či

Itálie a vrátila se na úroveň, na které byla v roce 2022. Naopak překážkou pro růst ekonomiky v Česku je hospodářské oslabení domácností a nízká přidaná hodnota práce.

Poslanecká sněmovna vydala předsedu SPD Tomia Okamuru k trestnímu stíhání. Policie ho chce obvinít z nenávisti vůči skupině osob kvůli kontroverzním plakátům strany, které loni umístila na pražské Václavské náměstí.

Nádherný start biatlonového mistrovství světa! Česká smíšená štafeta ve složení Jessica Jislová, Tereza Voborníková, Vítězslav Hornig, Michal Krčmář slaví ve švýcarském Lenzerheide nečekané stříbro. Po čtyřech letech od zlata Markéty Davidové má Česko světovou medaili. „Je to krásné. O to hezčí, že to od nás nikdo moc nečekal v tomhle složení,“ jásal finišman Michal Krčmář.

Jen pár desítek minut před začátkem Turnaje čtyř hokejových NHL a Hráčská asociace NHLPA oznámily, že v únoru 2028 se vrátí Světový pohár, jehož se zúčastní i ti nejlepší hokejisté světa. Šéf NHL Gary Bettman uvedl, že v nadcházejících sudých letech by se Světový pohár měl pravidelně střídát s hokejovým turnajem na zimních olympijských hrách. Je takřka stoprocentně jisté, že

Češi by na turnaji měli reprezentovat svůj národ.

To, co se kdysi zdálo jako sci-fi, je na Ukrajině už několik měsíců realitou. Vedle dronů Ukrajinci ve své snaze vytlačit ruské okupanty stále častěji využívají bezposádková bojová vozidla. Dokáží se vyhýbat výbuchům a v budoucnu by mohly postupně pomáhat řešit problémy s nedostatkem vojáků.

Liberecký kraj má za sebou nejstudenější noc této zimy s teplotami většinou mezi minus 14 až minus 20 stupni Celsia (na 17. února). V mrazové kotlině Jizera v Jizerských horách k ránu teplota klesla pod minus 27 stupňů Celsia. Podle dostupných údajů tak bylo na Jizerce nechladněji za poslední čtyři roky. Silnější mráz tam byl naposledy 15. února 2001, kdy na stanici Jizerka-Rašeliniště teplota klesla na minus 30,3 stupně.

V 86 letech zemřel český karikaturista, malíř, scenárista a režisér Ivan Steiger. Od roku 1969 žil a publikoval v zahraničí, především v Německu.

Americký prezident v úterý večer 18. února střeoevropského času prohlásil, že po první schůzce Rusů s Američany je „více sebevědomý“ ohledně hovorů o válce na Ukrajině. Když byl dotázán, proč Ukrajina nebyla přizvaná, opáčil, že

Ukrajina mohla konflikt ukončit už dávno a neměla si konflikt začínat. Dodal rovněž, že nemá nic proti tomu, aby Evropané poslali mírové jednotky na Ukrajinu.

Silné zimní bouře se v 7. kalendářním týdnu přehnal Severní Amerikou. Ve východní části Kanady přinesly za čtyři dny novou sněhovou nadílku, která byla v některých městech dokonce nejvyšší za několik desetiletí. V Montréalu od 13. do 16. února napadlo 72,4 cm sněhu, a byl tak vyrovnán dosavadní rekord. Naposledy bylo stejné množství sněhu během takto krátkého období zaznamenáno před 127 lety, v lednu roku 1898.

Policie obvinila šestnáctiletého mladíka z vraždy dvou prodavaček v Hradci Králové. Podle kriminalistů ji podezřelý spáchal ve čtvrté ráno. Pro obviněního bude policie žádat vazbu. Mladíkovi hrozí v případě odsouzení až deset let vězení. Zavražděným ženám bylo 19 a 38 let. Řekla to mluvčí policie Iva Kormošová. Fascinuje mi to slovo až! Zabil dvě nevinné ženy a bude sedět jen deset let! Směšné! Smutné!

„CONGESTION PRICING IS DEAD. Manhattan, and all of New York, is SAVED. LONG LIVE THE KING!“ – President Donald J. Trump. Ses zbláznil, čoveče!

Petr Hanuška

MALÁ SPECIÁLNÍ TRUMPOVSKÁ FOTOGALERIE NA TÉMA JÁ JSEM KRÁL

Řízkovatelem Moravského divadla a Moravské filharmonie, p. o.
a statutární město Olomouc.